DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na 5. strani:

Obljube, obveznosti in nejevolja

Sobota, 7. septembra 1963
Št. 35, leto XXI

OB POSVETU OBČINSKIH SINDIKATOV V KOPRSKEM OKRAJU O AKTUALNIH DRUŽBENO-POLITIČNIH NALOGAH:

Osebni dohodki zaostajajo za proizvodnimi rezultati

Rdeča luč na signalu: realni osebni dohodki naraščajo počasneje kot produktivnost dela ● Še vedno neskladja v strukturi osebnih dohodkov ● Občinske skupščine bi morale kontinuirano analizirati rast realnih osebnih dohodkov ● Sindikati naj zagotove, da bodo delovni kolektivi v statutarni razpravi izpopolnili svoje sisteme formiranja in delitve dohodka

Vse tako kaže, da gre za enotno oceno občinskih sindikatov v koprskem okraju. Enotno namreč v tem, da so proizvodni rezultati v letošnjem letu znatno večji kot so bili v minulih letih. Niti januarski in februarski pričakovani padec v obsegu proizvodnje ni bil še zdaleka ne tako zaznaven kot prejšnja leta, slednjič, tudi prvi podatki iz »dopustniških mesecev« vzbujajo optimizem. Tako naj bi bilo zato tudi povsem realno predvidevanje, da bosta obseg proizvodnje in dinamika naraščanja produktivnosti dela ostala tudi v prihodnjih mesecih enaka — če ne celo večja. In da ta ocena sindikatov v koprskem okraju ni povsem neosnovana, potrjujejo že tile podatki: V primerjavi s povprečjem minulega leta je bil letošnji januarski indeks produktivnosti dela 91,2, februarski 91,4, že v marcu se je povzpel na 109,1, nato narasel v aprilu na 111,0 v maju na 110,9, v juniju celo na 113,6, v mesecu dopustov pa je dosegel 109,8.

RDEČA LUČ NA SIGNALU

In vendar pravijo v sindikatih koprskega okraja ob teh optimističnih ugotovitvah, da se je na signalu prižgala rdeča luč: Osebni dohodki zaostajajo za proizvodnimi rezultati. V vseh občinah tako ugotavljajo. Od tod tudi retorično vprašanje enega izmed udeležencev na zadnjem posvetu: ali pa sedanji osebni dohodki zagotavljajo tudi v prihodnje tako dinamiko v gibanju proizvodnih rezultatov? In slednjič, ali je tolikšno zaostajanje življenjske ravni proizvajalcev za gibanjem proizvodnje in produktivnosti dela sploh družbeno opravičljivo?

V resnici potrjujejo to mnenje o zaostajanju osebnih dohodkov za porastom produktivnosti, o preveč počasnem dviganju življenjske ravni v primerjavi s proizvodnimi rezultati tudi podatki iz analize, ki jo je pripravil Okrajni sindikalni svet v Kopru. Povprečni nominalni osebni dohodki so se v primerjavi s povprečjem v minulem letu res dvignili za 2726 dinarjev mesečno, vendar pa je to povečanje dokaj relativno spričo naraščanja življenjskih stroškov. Tako so se na primer v polletju letošnjega leta povečali življenjski stroški v republiškem povprečju za 7,2 % v primerjavi s povprečnimi življenjskimi stroški v minulem letu, ali po oceni okrajnega ljudskega odbora v Kopru celo za dva odstotka več, torej za približno 9 %. To povečanje življenjskih stroškov pa je tudi po oceni te analize povzročilo, da so realni osebni dohodki delavcev v gospodarstvu koprskega okraja dosegli v letošnjem prvem polletju indeks 102,3, medtem ko je produktivnost, računajoč povprečje minulega leta za izhodišče, porasla na indeks 104,5.

Vendar pa dajejo podrobnejšo podobo o gibanju življenjske ravni šele primerjalni podatki za daljše časovno razdobje. Toda tudi ti potrjujejo, da realni osebni dohodki doslej prav tako niso enakomerno naraščali in v sorazmerju z gibanjem obsega proizvodnje in storilnosti. Če bi namreč označili gibanje nominalnih osebnih dohodkov v koprskem okraju od leta 1960 dalje z indeksi 100, v naslednjem letu 132,3, v minulem 151,6 in v prvem polletju letos 166,3, pa se v sorazmerju z življenjskimi stroški — v primerjavi z letom 1960 so ti v prvem polletju narasli na indeks 160,0, pravzaprav po oceni okrajnega ljudskega odbora v Kopru na 162 — realni osebni dohodki v tem obdobju gibljejo po indeksih: 121,7 v letu 1961, v minulem letu 121,3 in v prvem polletju letošnjega leta 124,1.

Pri tem pa novo opozorilo: porast realnega osebnega dohodka v prvem polletju je lahko varljiv. V drugi polovici julija so se namreč povišale cene mesu in mleku ter v minulem mesecu še mesnim izdelkom. To pa so proizvodi, ki zelo vplivajo na cene drugega blaga široke potrošnje. In razen tega bližajoča se zima tudi sicer pomeni nove povečanje življenjskih stroškov.

ŠE VEDNO NESORAZMERJA

Temu osnovnemu neskladju v osebnih dohodkih pa se pridružuje novo, nič manj po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Premagajmo predsodke

Sedanji pogoji gospodarjenja zahtevajo tudi razpravo o rentabilnosti dela v knjigovodstvu delovnih organizacij. Nemara je tumu vzrok predvsem uvajanje sedemurnega delavnika, ki verja večjo storilnost od delovnih organizacij v vseh dejavnostih — torej tudi v knjigovodstvu. Mogoče pa je prišlo do razpravljanja zaradi tega, ker so gospodarske organizacije ugotovile, da ekonomskih enot ne morejo dosledno uveljaviti prav zaradi slabo organizirane evidence in zakasnelih podatkov o stroških. Verjetno je temu vzrok oboje in še marsikaj drugega. Rezultat razgovorov o gospodarski vrednosti knjigovodstva za delovno organizacijo pa je ugotovitev, da so podjetja to službo doslej precej zanemarjala.

Kako naj to trditev utemeljimo? Odgovorimo si z novim vprašanjem: katera gospodarska organizacija pa je vrednotila investicije v knjigovodstvo enako kot investicije v proizvodnjo?! Takšno delovno organizacijo bi prav težko našli, kajti domala nikjer niso prepričani, da tudi z modernizacijo in mehanizacijo knjigovodstva povečujejo rezultate gospodarjenja. Zaradi tega v večini knjigovodstev delajo v bistvu še vedno po zastarelih načelih. V tistih gospodarskih organizacijah pa, ki so svoje knjigovodstvo opremile z najdražjimi in najmodernejšimi elektronskimi napravami, ki so le polovično izkoriščene, so šli zopet mnogo predaleč, kajti delati s takšno mehanizacijo v naših pogojih je ravno tako učinkovito, kot okopavanje vrta z buldožerjem.

Resnica je torej nekje v sredini. Če bi bila knjigovodstva opremljena s primernimi pripomočki, bi lahko naredila veliko več za gospodarjenje v delovnih organizacijah. Toda tukaj je še druga težava, na katero prav tako doslej nismo veliko mislili. Na to namreč, da zahtevajo nagle družbene spremembe nenehno izpopolnjevanje uslužbencev v knjigovodstvu. Čeprav tega ni treba posebej utemeljevati, pa je očitno, da so gospodarske organizacije vseskozi najmanj dajale prav za izobraževanje tega osebja. Vztrajale so v prepričanju, da je investicija za delavce rentabilna samo takrat, kadar gre za tehnično osebje. Ali pa je potem sploh še čudno, če knjigovodstva v največ primerih sploh niso sposobna dovolj učinkovito sodelovati v gospodarjenju delovnih organizacij?! Potemtakem je povsem razumljivo, zakaj so računovodje v največ primerih zgolj finančni registratorji, ki se ukvarjajo predvsem s knjigovodsko tehniko, ne pa tudi z organizacijo dela, da ne govorimo o gospodarskih analizah. V tistih večjih gospodarskih organizacijah, kjer imajo računovodje z dovolj ekonomsko finančnega znanja in je knjigovodstvo dokaj primerno organizirano, pa naletimo na pomanjkljivo poučenost o važnosti ekonomsko finančnega področja dela pri tehničnem in drugem osebju podjetja.

Ko pa že govorimo o odnosu vodstev podjetij do knjigovodstva, pa ne moremo mimo še vedno zelo zakoreninjenega

(Nadaljevanje na 2. strani)

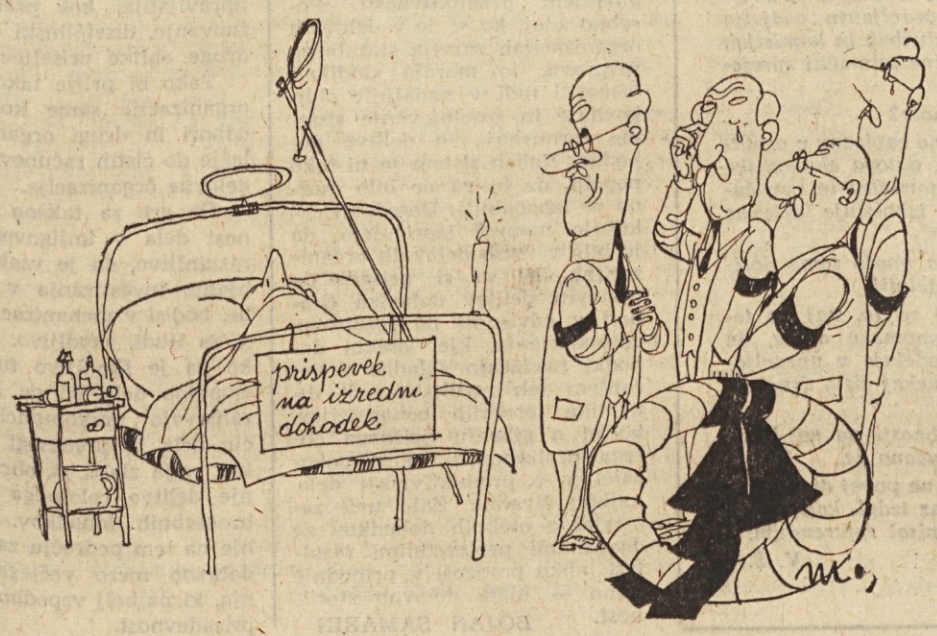

— Pa tako je bil dober — od slabih gospodarjev sploh ni maral ničesar!

Karikatura: MILAN MAVER

Prvi državljan SZ med velenjskimi rudarji

Ne vprašajte me, kako sem ta dan prišel v Velenje. Hotel sem si še preskrbeti dovoljenje za snemanje na pristojnem mestu, a so mi rekli, da je prijavljenih že 145 novinarjev — da pa je snemanje od daleč vsakomur na voljo. Parola torej: znajdi se?

Ljudje so se zgrinjali, bili so na trati ob ploščadi v novem središču, kjer so stali šolski otroci v špalirju pred množico odraslih, zgrnili so se med zastavami in okrog dimnikov na terasah stolpnic ter napolnili njihova okna kot roji čebel panje. Čakale so rudniške godbe, zbor slavčkov v bleščeče belih bluzah, mladinci, ki bodo formirali črke v geslu MIRU-MIR. Ob vznožju stolpnic je živa piramida deklic v narodnih nošah, polna cvetja v naročju, in povsod naokrog so knapi, črni knapi v uniformah.

Ko so prišli iz rudnika, kjer sta si predsednik Hruščov in Tito v družbi visokih gostov ogledala rudniške naprave in bila deležna ljubkega programa malih kotalkarjev, mu je ena izmed pionirk izrekla dobrodošlico, zbor mladih grl je v polno zaoril čez ploščad, čez katero so hip nato zvihrali mladi fantje z zastavami in se razpostavili kot živo obrobje tribune.

Nato so tovariša Hruščova in Tita s spremstvom povabili na svečano sejo delavskega sveta Rudnika.

»Kam hočete?«, me je z roko pridržal beograjski novinar, »vidite, da ne sme nihče naprej.« Umolknil sem, kot da sem česa kriv. Zares, bil sem brez pismene dovolilnice a že od lanskega leta delam ozki film o Velenju. »Petnajst let sem

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prvi državljan SZ med velenjskimi rudarji

(Nadaljevanje s 1. strani)

že reporter, pa tudi ne morem notri,« je pristavil. »Glejte, Press,« je pokazal na značko na suknjiču.

Še vedno sem strmo zazrt molčal. Toda ko je stopil korak v stran in je vstopalo že število odličnikov skozi široki portal Kulturnega doma, sem se nedolžno pomešal mednje in kamero skril ob bok.

Nikito Hruščova so izvolili za častnega člana delavskega sveta Velenjskega rudnika. Tito, Nina Hruščovljeva in Jovanka Broz, Edvard Kardelj in Aleksander Ranković ter številni gostje in člani DS rudnika, ki so napolnili dvorano, so zaploskali.

Nato so Hruščovu izročili knapovsko obleko. Prevzet, se je prvi sekretar CKSZ zahvalil in zapustil oder. Drugega za drugim so nas, »ko smo opravili posnetek,« poslali nazaj; dali so prednost še tujim reporterjem; a tokrat sem bil prebrisano trmast in naenkrat sem se znašel v drugi vrsti avditorija, kamero-nared pod komolci in prisluhnil. Droben šepet je preplavljal dvorano, državniki in tuji gostje so se diskretno pomenkovali. Gruča reporterjev z desne pa je pripravljala sumljivo zasedo: kakor krdelo gosakov je stegovala kamere, glave in fotoaparate. Nad njimi je stal neomajno televizijski snemalec, mož pred njim pa je vselej spet krotil netelevizijski čut svojih tovarišev.

Tedaj pa se je pojavil, skoraj otroško nasmejan, Nikita Sergejevič v bluzi velenjskega knapa, s čepico na glavi. Predsednik Tito mu je prvi čestital...

Takrat šele, ko so formalnosti zbledele, je stopil nekdanji donbaški rudar pred mikrofon in se zahvalil v drugačni obliki. Zdi se, kot da je padla koprena državnika z njegovega obraza in govoril je iz srca... Kaj so neki zdaj zapisali tuji novinarji? V zahvalo za gostoljubje na naših tleh je vpletel utrinke iz svoje mladosti, kot da je tlakoval svoj svetovni nazor z življenjskimi izkušnjami iz globoke daljave časa, ko še ni bilo mehanizacije in ko so tam še leže krušili plast za plastjo trdega bogastva zemlje... Iskriva bistroumnost moža, ki je na krmilu ene obeh ravnotežnih sil sveta, je napolnila s preprostimi reki iz ruske ljudske duše ozračje svečane dvorane rudniškega doma.

Ne čudim se, če oddihi tudi velike državnike utrujajo, pa čeprav jih samoumevno zataje. Saj so mu velenjski knapi zunaj doma. še pripravili tradicionalni skok čez kožo — in skočil je!

Ob govorih pred ogromno množico, ki je izpolnila vse središče Novega Velenja. pa sem se dosti globlje zamislil. Tu sta stopila moža s svetovnega prizorišča pred skupni govorniški oder in izpovedala svoje konstruktivne nazore o svetovnem položaju, orisala visoki razmah svojih domovin in izrekla obenem globoko vero v napredne sile miru, ki naj obvarujejo človeštvo pred novim požarom.

»Pozorno sem sledil temu, kar je povedal tovariš Tito,« je dejal Nikita Sergejevič in uskladil svoje poglede na razvoj vseh miroljubnih naporov, da bi kot najnujnejše preprečili izbruhe, ki zastrupljajo ozračje ljudi na planetu. »Rešitev je v delu, tovariši, v nenehnem delu, posvečenem napredku sloveštva«, je dejal, »in ne v vojni«.

Kako so me globoko prevzele njegove besede. Odložil je svoj govorniški koncept in spregovoril prosto, se razplamtel z živahnimi kretnjami kakor v mladeniškem žaru, še vedno v knapovskem suknjiču, nekdanji donbaški rudar. Ko je posegel nazaj, v korene razsute carske Rusije, se mi je zdelo, ko da ga je v stotič prevzel ogenj Leninovih besed, ko je prebujal mlade revolucionarje v Desetih dneh, ki so pretresli svet. Pred nami je pravkar stal. In tak kot je bil, pred sodobnimi mikrofoni, izpostavljen tridesetim fotografskim in filmskim kameram ter televizijskim očem, je bil to človek, ki osvaja ljudsko mnenje — kot to tolikokrat zatrjujejo na Zahodu — ali eden izmed mož, ki danes kroji zgodovino sveta z vso prizadetostjo svojih ustvarjalnih pobud?

Množica posluša, tovariš Tito stoji poleg, kjer se je tolmač že umaknil in mu sem ter tja smehljaje pritrjuje. Mladi s skandiranjem prekinjajo državniški dvojici, v predahih poročevalske tišine tečejo neslišni magnetofonski trakovi. Poleg tebe brni kakor stružnica stara Arriflex, meter pred mano tišči bliskovalec kot periskop aparat nad glave, ki jih ne doseže. V tropu tistih, ki s pristno ali prirejeno vestjo poročajo, se že stežka zbereš. A zaveš se. Morda stojiš s pridržanim dihom pred skromno pojavo moža, ki je v najbolj burnih trenutkih zadnjega decenija soodločal o usodi sveta. Tudi zdaj s temperamentno kretnjo razpravlja z nazori in prepadi Zahoda, sooča teorijo in prakso socialističnih sil, ki so včerajšnje prebujenje in svetloba jutrišnjega dne, v ustvarjalni tekmi in strpnosti velikih nasprotnikov vidi prihodnost miru, ne pa v brezupnem samomoru atomskih velesil.

Trideset tisoč ljudi je vznemirjeno pričakalo prvega državljana Sovjetske zveze, stopetdeset novinarjev je poneslo Titove in njegove besede v eter, v tisk, na televizijske ekrane. Ko sem proti večeru zapuščal Velenje, sem odnesel s seboj zrno Časa, ki se je zaiskrilo v žarki luči velikega dogodka.

MARIO ŠUBIC

Izobraževanje mladih delavcev spada med naše osnovne naloge. V Papirnici Vevče se tega problema lotujejo z vso zavzetostjo. Poleg vrste nadaljevalnih tečajev za dosego visoke kvalifikacije morajo vsi na novo sprejeti delavci še pred nastopom dela na bodočem delavnem mestu v tečaj. V enem mesecu se delavci teoretično in praktično seznanijo z osnovami proizvodnje papirja. Taki tečaji se prirejajo po potrebi večkrat letno, prihodnji začne z delom v septembru. (Foto: M. Zaplatil)

Osebni dohodki zaostajajo za proizvodnimi rezultati

(Nadaljevanje s 1. strani)

membno: nesorazmerje v strukturi osebnih dohodkov. Res, priznati je treba, da so se ta razmerja že precej uravnovesila, da niso več tako boleča. Toda kljub temu je še vedno število zaposlenih v kategoriji najnižjih osebnih dohodkov razmeroma visoko. Po analizi okrajnega sindikalnega sveta v Kopru je od celotnega števila zaposlenih — le-to znaša v prvem polletju letos 42.051 — še vedno 5240 proizvajalcev, ki prejemajo osebne dohodke v višini od 15.000 do 20.000 dinarjev. In da taki osebni dohodki pomenijo spričo sedanjih življenjskih stroškov zelo nizko življenjsko raven, menda ni potrebno še posebej dokazovati.

Primerjalni podatki iz analize osebnih dohodkov bi sicer razkrili premike v kategorijah, zmanjšal se je na primer v primerjavi z minulim letom odstotek zaposlenih v kategoriji osebnih dohodkov do 25.000 dinarjev, povečal se je spet odstotek v kategoriji z več kot 60.000 dinarjev osebnih dohodkov, absolutno vzeto pa ta razmerja med kategorijami še vedno niso ugodna. Tako na primer je bilo v koprskem okraju v prvem polletju letos v kategoriji z osebnimi dohodki do 25.000 dinarjev 36,8 % vseh zaposlenih, v kategoriji od 25.000 do 60.000 dinarjev osebnih dohodkov 58,4 % zaposlenih in slednjič v kategoriji z več kot 60.000 dinarjev le 4,8 % od vseh zaposlenih. Ti podatki pa hkrati tudi pričajo, da v delovnih organizacijah še vedno niso dosledno in v celoti uveljavili načela, naj bodo osebni dohodki posameznika odvisni od učinka njegovega dela. Pričajo o tem, da so merila dela še vedno pomanjkljiva, da so ceniki del pogosto bolj posledica dogovorjene politike o delitvi kot dejanskih ekonomskih rezultatov.

KAKO ZAGOTOVITI SKLADNOST

Vsi ti oštevilčeni podatki sicer zgovorno utemeljujejo in ponazarjajo trditev, da realni osebni dohodki in s tem življenjska raven proizvajalcev narašča precej počasneje kot naraščata obseg proizvodnje in produktivnost dela. Toda to je navsezadnje le posledica nečesa, nekih globljih vzrokov. In če bi naj v prihodnje odstranili ta protislovja, potem je potrebno vedeti predvsem za vzroke.

Po ocenah koprskih sindikatov je eden izmed vzrokov za počasnejšo rast življenjske ravni že spremenjena delitev narodnega dohodka. Zaradi povečanih dajatev družbi — obresti od kreditov so porasle za 24 %, splošni prometni davek za 3 % v primerjavi z letom 1961, čeprav je bil narodni dohodek večji za 2 %. To je seveda povzročilo primanjkljaj v skladih, posledica tega pa je spet v tem, da kolektivi niso mogli kriti povečanih življenjskih stroškov, zlasti pa niso mogli dosledno prilagajati osebnih dohodkov produktivnosti. Zmanjšala se je tudi možnost, da bi delovni kolektivi postali nosilci razširjene reprodukcije. Zato tudi ostaja problem družbene akumulacije še vedno aktualen.

Po drugi strani pa je spet počasnejša rast življenjske ravni proizvajalcev posledica vrste notranjih slabosti. Tako sindikati v koprskem okraju ugotavljajo, da doslej pravzaprav nihče ni sistematično zasledoval gibanja realnih osebnih dohodkov in analiziral gibanje življenjske ravni v odvisnosti od proizvodnih rezultatov niti v občinskih merilih niti v delovnih organizacijah. Le kako si sicer razlagati pogoste primere, da delovne organizacije spreminjajo cenike del šele tedaj, kadar postanejo osebni dohodki družbeno-političen problem. Le kako si drugače razložiti pojav, da tedaj tudi vselej najdejo rešitev.

In sodeč po tem, kar so pripovedovali predstavniki občinskih sindikatov na koprskem posvetu, je vzrokov za počasno rast življenjske ravni veliko. Tako občinski organi in organi družbenega upravljanja doslej sploh niso zasledovali gibanja realnih osebnih dohodkov, kaj šele, da bi si prizadevali zagotoviti skladno rast s proizvodnimi rezultati. Upravno-tehnična vodstva in organi upravljanja v delovnih kolektivih tudi ne. Pogosto celo zaradi hotenja, da bi si zagotovili čimvečje sklade, povsem namenoma zadržujejo rast osebnih dohodkov. Zato so v mnogih delovnih kolektivih pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov samo formalnost, ki jo upravni organi upoštevajo ali ne. Še bolj pogosto pa je ta počasnejša rast realnih osebnih dohodkov posledica nepopolnih, slabo izdelanih sistemov formiranja in delitve dohodka, ali kot je nekdo na posvetu označil — »zacementiranih sistemov«.

Od tod tudi naloge sindikatov v prihodnjem obdobju. Po stališčih, ki so se izoblikovala na zadnjem koprskem posvetu občinskih sindikatov, je treba že v občinskih merilih kontinuirano analizirati gibanja realnih osebnih dohodkov in tudi preko občinske skupščine zagotoviti, da bodo naraščali skladno s proizvodnimi rezultati in gibanjem produktivnosti. Posebno zdaj, ko se je v delovnih organizacijah razvija statutarna razprava, jo morajo sindikati usmeriti tudi v nadaljnje oblikovanje in izpolnjevanje sistema formiranja in delitve dohodka. Noben sistem še ni tako popoln, da bi ga ne bilo možno še izpopolniti. Dosedanje izkušnje namreč izpričujejo, da je bilo v tistih delovnih organizacijah, ki so si prizadevale postaviti delitev dohodka čimbolj v odvisnost od rezultatov gospodarjenja, kjer osebni dohodki naraščajo skladno z večanjem teh rezultatov, tudi dinamika letošnjih pokazateljev, bodisi o gibanju fizičnega obsega proizvodnje, bodisi pokazateljev o produktivnosti dela najbolj živahna. Zato tudi zaostajanje osebnih dohodkov za doseženimi proizvodnimi rezultati lahko povzroči v prihodnje samo — nižjo delovno storilnost.

BOJAN SAMARIN

Premagajmo predsodke

(Nadaljevanje s 1. strani)

mišljenja, da je dober računovodja tisti, ki je sposoben najti največ »lukenj« v zakonih in predpisih in da je knjigovodstvo dobro, če dela v korist gospodarske organizacije na škodo družbe. Prav v takšnem pojmovanju knjigovodstva je nemara vzrok, da imamo v gospodarskih organizacijah še vedno preveč takšnih računovodij, ki se ne morejo pohvaliti z visokimi moralnimi kvalitetami. Zaradi tega se tudi marsikateri računovodja kar naprej seli iz podjetja v podjetje in kar naprej krši predpise. Negativno pa lahko sodimo tudi o honorarnih računovodjih. Saj je povsem jasno, da honorarni računovodja ne more živeti z in za delovno organizacijo. Njegova skrb je predvsem honorar, ne pa gospodarjenje delovne organizacije. Z integracijskim procesom v gospodarstvu so sicer delovne organizacije res pridobile tudi na kakavosti te službe, manj je tudi honorarnih računovodij, vendar je to še vedno premalo. Dejstvo je, da sposobni delavci neradi sprejemajo računovodsko delo že zaradi samega odnosa delovnih organizacij do te službe, zaradi premnogih sprememb, ki zahtevajo nenehni študij in seveda tudi zaradi slabega ugleda te službe. Med vsemi vzroki je morebiti dokaj odločilen še eden: delo računovodij je kljub vsej zahtevnosti in nehvaležnosti še vedno preveč pod Damoklovim mečem vseh mogočih pretenj. Sožitje med družbo oziroma družbenim knjigovodstvom in knjigovodstvom delovnih organizacij bi bilo zato več ko potrebno. Sožitje v tem smislu, da bi družbeno knjigovodstvo na primer več in bolj sodelovalo s knjigovodstvom v podjetjih in pomagalo delovnim organizacijam v njihovem finančnem poslovanju. Saj so pomoč, sodelovanje in spodbujanje veliko boljši način dela v pogojih samoupravljanja, kot pretnje, kaznovanje, disciplinski ukrepi in druge oblike priseljevanja.

Tako bi prišle tako delovne organizacije same kot ljudski odbori in drugi organi mnogo lažje do čistih računov o stanju delovne organizacije.

Če gre za takšno rentabilnost dela v knjigovodstvu, je razumljivo, da je vsako odklanjanje investiranja v te službe, bodisi v mehanizacijo, bodisi za ljudi, škodljivo. Prav tako pa je škodljivo tudi neracionalno delo, ki ga še vedno zahtevajo prekompliciran način dela in premnogi predpisi, kar velja zlasti za obračunavanje delitve celotnega dohodka in osebnih dohodkov. Izboljšanje na tem področju za zahteva dobršno mero večjega zaupanja, ki najbolj vzpodbuja vsako prizadevnost.

V. Š.

SLUŽBA UPRAVLJANJA...!

Rad bi povedal popolnoma resno zgodbo o statutu podjetja. Pravzaprav o osnutku statuta delovne organizacije. O čisto navadnem osnutku osnovnega predpisa gospodarske organizacije, napisanega na šestdesetih tipkanih straneh, sestavljenega iz sedemnajstih poglavij ali dvesto sedemintridesetih členov. Pa ne vem, kako naj bi začel. Morda veš ti, tovariš novinar?

Morda takole:

Nekje sem slišal, da so tehniki in strokovnjaki na vprašanje, kakšni so odnosi med njimi in organi upravljanja v podjetju, odgovorili: odnosi so dobri, ker jim organi upravljanja zelo koristijo pri uvajanju novih procesov v proizvodnji.

Ampak to je anekdota. Da, anekdota, toda resnična kot le kaj.

Kako torej? Naj znova začnem? Ne! Glej. Osnutek statuta ima sedemnajst poglavij. Polovica obravnava skoraj v celoti vodstvo — operativo podjetja in kolegij. Ali naj to pomeni, da je kolegij nad samoupravnimi organi? Vsak preprost delavec, kakršen sem tudi jaz, bo rekel: kdor prej pride, prej melje. Razen tega so predvidene pristojnosti kolegija takšne, da ostrmiš. Čeprav le strokovno operativno — rešuje vse, kar je važno, od planiranja do investicij.

Ko prebereš osnutek imaš vtis, da ima delavski svet samo po številu več, zato pa po pomembnosti manj pristojnosti. In precej formalnih k temu. Kako naj si človek drugače predstavlja (in razume) v osnutku zapisano pravico vodij služb, da opravljajo operativne naloge svojih služb v prvi vrsti s pomočjo komisij delavskega sveta?!

Če delajo vodilni uslužbenci s pomočjo komisij delavskega sveta, potem pač dela direktor s pomočjo delavskega sveta. Direktor je vendar več kot delavski svet! Ne verjameš? V osnutku statuta je točno zapisano, da direktor lahko razpiše referendum, če sam presodi, da je tako prav. Direktor torej odtehta delavski svet oziroma dve tretjini delavcev.

Tako je, le verjemi. Delavski svet pa naj se ukvarja z upravno službo, saj je v prvih poglavjih osnutka zapisano, da je delo v organih upravljanja — služba upravljanja. Če pa je tako, potem...

Potem je povsem razumljivo, da so tudi družbene politične organizacije podrejene takšni organizaciji upravljanja — verjetno kolegiju. Statut namreč pravi, da so dolžne — preko svoji predstavnikov sicer, toda vendarle d o l ž n e sodelovati v upravljanju podjetja ter pri posameznih službah in komisijah in prav tako so dolžne tolmačiti sprejete sklepe...

Kaj pa potem enote?

Tudi to je razločno zapisano v osnutku statuta. Osnovna naloga ekonomske enote je, da dviga storilnost in povečuje proizvodnjo ter izboljšuje delovne pogoje.

To pa pomeni, da imajo samo dolžnost in pravico — delati!

Jaz pa sem bolj za to, naj bo temeljna pravica ekonomske enote, da gospodari in tako sodeluje v upravljanju podjetja. To je nekaj čisto drugega, mar ne?!

Vse druge podrobnosti pa naj bodo napisane kakorkoli učeno že.

Napiši to, ampak ne povej direktorju tega, da sem ti to jaz izdal, kajti zgodi se lahko, da bo razpisal referendum.

V. Š.

NEKAJ MISLI PO PRVIH PODATKIH O LETOŠNJEM DOMAČEM TURIZMU

SPET MANJ DOMAČIH GOSTOV

Številne pomanjkljivosti in težave pri upravljanju 467 počitniških domov delovnih kolektivov in družbenih organizacij v Sloveniji so prisilile Stalno konferenco za oddih in rekreacijo pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, da je ustanovila pri okrajnih in občinskih sindikalnih svetih svoje pododbore. Pomoč novih organov je sicer že rodila nekaj uspehov, vendar se ugotavljamo, da na tem področju še zdaleč nismo prišli na zeleno vejo in da so ostale številne dobre zamisli neuresničene, da v praksi zaostajamo za teorijo.

Minula letna skupščina Stalne konference za oddih in rekreacijo je ugotovila, da lani ni bila realizirana zamisel, po kateri bi lahko koristile počitniške domove vse osebe v delovnem razmerju in njihovi svojci, pa tudi tuji gostje, kolikor so na voljo proste zmogljivosti. Za takšno stanje se lahko zahvalimo predvsem potovalnim agencijam, ki so pokazale pri nas premajhno zanimanje za domači turistični trg, posebno še za nezasedena mesta v domovih. Prav tako ni delovala informativna služba o prostih mestih počitniških objektov, namenjenih predvsem domačim gostom. Ker delovne organizacije niso pravočasno izdelale planov dopustov, je bil tudi sistem navedenih počitniških objektov kaj malo uveljavljen. Posledica teh slabosti je bila, da počitniški domovi niso imeli pravočasnih pregledov nad razpoložljivimi zmogljivostmi, ki bi jih lahko ponudili članom drugih delovnih organizacij, ki nimajo svojih počitniških domov. Seveda je razumljivo, da sistem sprotnega reševanja problemov onemogoča izvedbo rezervacij; temu pa sledi koncentracija dopustov v mesecih julij in avgust, ko počitniški domovi ne morejo zadovoljiti potreb vseh interesentov.

Lani smo še opazili, da imajo močan negativen vpliv na bivanje domačih gostov v počitniških domovih pomanjkljivi oziroma sploh neizdelani pravilniki o regresiranju koristnikov letnega oddiha. Podatki namreč kažejo, da letujejo predvsem bolje situirani proizvajalci in da tisti z nižjimi prejemki, po današnji praksi, pomagajo k cenejšemu dopustovanju tistih uslužbencev in delavcev, ki imajo že tako boljše dohodke. Letos je bil v tem pogledu v marsikaterem delovnem kolektivu storjen korak naprej, Tako so dobili delavci regres za letni dopust ne glede na to, ali so ga izkoristili v domu svojega kolektiva ali pa so preživeli dopust doma oziroma pri svojcih na deželi (vendar še ne povsod). Nekateri kolektivi pa so šli še celo tako daleč, da so dali regres tudi najožjim sorodnikom zaposlenega delavca (ženi in otrokom) in tako dejansko omogočili svojim ljudem oddih v počitniških domovih.

Po prvih podatkih o letošnji turistični sezoni pa vendar sklepamo, da ti ukrepi za sedaj še niso rodili pričakovanih sadov. Tako je po oceni prvih sedmih mesecev spet zdrknilo navzdol število nočitev domačih gostov v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu. **In medtem ko je letos tujih turistov v nekaterih naših obmorskih letoviščih tudi po šestkrat več kot minula leta, je padlo število domačih gostov ponekod za več kot 30 % v primerjavi s prejšnjimi leti. Vzrok za vse to je v povišanju cen, ki so, sodeč po današnji praksi, za inozemce vzdržne, za domače ljudi pa nesprejemljive. Zato se ne smemo čuditi, če naši turistični delavci danes ugotavljajo, da je bilo med našimi turisti vzdolž jadranske obale komaj 10 % delavcev, zaposlenih v neposredni proizvodnji. Vsekakor nerazveseljiv podatek.**

Drži, da so vsemu temu vzrok razmeroma visoke cene in da dandanes ni mogoče nuditi storitve za enak denar kot pred leti. Dejstvo pa je, da bi se dalo v marsikaterem počitniškem domu občutno znižati ceno dnevne oskrbe z malo iznajdljivosti, ki pa se je številni ljudje očitno otepajo.

Tako imajo na primer v Piranu in tudi drugod številni zelo majhni počitniški domovi, ki stoje dobesedno drug poleg drugega, svojega upravnika, svojega ekonoma, svojo kuhinjo, kuharico, strežno osebje itd. Vzemimo, da bi v teh primerih združili samo kuhinjo, predelali bivše kuhinjske prostore v sobe, se otresli stroškov za pripravljanje in dostavljanje hrane, potlej bi se vse to nedvomno občutno poznalo pri ceni dnevne oskrbe. Toda marsikje se tega izogibljejo, češ da potlej bi ne bilo »tako domače«.

Pri urejanju domačega turističnega tržišča bi morale glede na veliko razdrobljenost počitniških domov prispevati svoj delež tudi komune, kjer so domovi. Te naj bi podprle organizacijo letnega oddiha tako, da bi del svojih sredstev namenile za kredite oziroma graditev objektov skupnega pomena, na primer: obratov za prehrano, športnih naprav itd., saj bi taka oblika, tako v pogledu gospodarske koristi za komuno kakor tudi v urbanističnem pomenu, pomenila znaten napredek za razvoj domačega turizma.

Zaradi nakazanih slabosti in velikega števila majhnih počitniških domov meni Stalna konferenca za oddih in rekreacijo pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, **da je treba nujno čimprej izpopolniti organizacijsko obliko specializiranih organizacij v komunah, to je počitniške skupnosti.** Ta organizacijska oblika je že doslej pokazala zadovoljive rezultate, lahko pa še znatno izboljša funkcionalnost počitniških domov ter pripomore k boljšemu izkoriščanju njihovih zmogljivosti. V okviru komun je treba ustanoviti počitniške skupnosti, ki bodo po eni strani povezovale interesente za ustanavljanje počitniških domov in zasedbo zmogljivosti v teh domovih, po drugi strani pa poskrbele za tak sistem upravljanja, ki bo zagotovil racionalno poslovanje tovrstnih objektov po neposrednih koristnikih.

Integracija počitniških domov preko počitniških skupnosti mora potekati v smislu izpopolnitve organizacijske oblike, ki bo funkcionalno sposobnejša nuditi cenejše in kvalitetnejše storitve širokemu krogu delovnih ljudi ter bo laže reševala probleme, ki so v veliki večini še nerešeni prav na relaciji počitniški dom - komuna in obratno.

A. U.

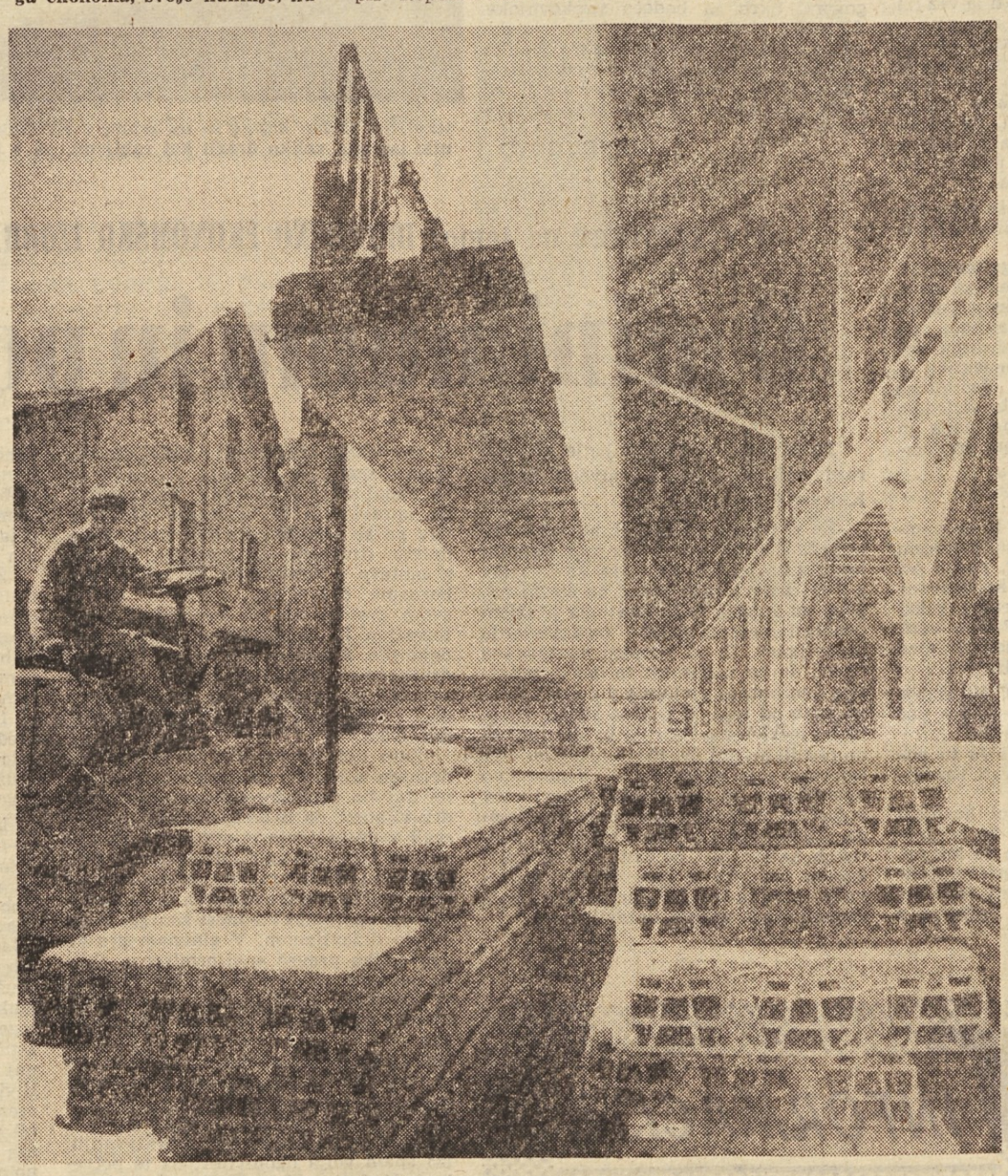

Modernizacija prodira tudi v gradbeništvo. Ljubljanske opekarne že od junija letos proizvajajo monta stropne plošče, ki zelo pocenijo gradnjo stropov. Občuten prihranek pri uporabi teh plošč se doseže zaradi hitrosti gradnje. Strop, za katerega bi s starim načinom dela porabili več delovnih dni, je končan že v osmih urah. Za ta dela je potrebno tudi manj težaškega dela. V opekarnah na Viču narede dnevno okrog 100 m² monta plošč; njih glavni potrošnik je gradbeno podjetje Tehnograd. (Foto: M. Zaplatil)

USLUŽBENCEM PO DELU – STRANKAM BREZ ČAKANJA

PRIJEDOR, avgusta — V prijedorski občinski skupščini so hoteli uveljaviti načelo: uslužbencem po delu, strankam brez čakanja.

Po starem tega niso mogli doseči. In vse se je premaknilo iz vpeljanih sklepov. Klasično organizacijo uprave so razbili. Delo so razdelili, specializirali.

Prijedorski poskus še ni končan. Sadovi pa so že na dlani:

Uprava dela hitreje, bolje, učinkoviteje in ceneje. Dosegli so tisto, kar so želeli.

STROKOVNO IN KOMPLEKSNO

Preprost občan — stranka ni vedel, da že dve leti delajo poskuse za zidovi občinskega poslopja. Čutil je samo, da je pri občinskih okencih vsak dan manj glavobola in o tem je začel govoriti javno: na zborih volivcev, na konferencah Zveze komunistov je bilo dostikrat slišati pohvale, češ, da so uslužbenci ljubeznivejši, da človeku ni treba toliko čakati, da lažje dobi razna potrdila in dovoljenja.

Priprave so trajale dolgo Spremembe so se uveljavljale postopoma. Od novega leta pa posluje nova organizacija v celoti. Uprava občinske skupščine ima zdaj osnovne, strokovne in posebne samostojne organe. Razdelitev ni stvar naključja in tudi ne formalna: delo so porazdelili po sorodnosti, poudarjena je strokovnost tam, kjer je prej ni bilo. Posamezne službe so kompletirali in vzpostavili druge, povsem nove.

Tako so se ognili zamudam: ljudje iz občine so dobili neposreden pogled v delo gospodarske organizacije, namesto da bi se opirali na poročila drugih, ki so prihajala navadno že prepozno.

Prej so vse inšpekcije delale samostojno. Že dolgo pa nastopajo združeno. Kamor posežejo, imajo od njihovega dela tudi koristi gospodarske organizacije (inšpektorji ne prihajajo k njim vsak dan) in skupščina (dobi jasno sliko o tem ali onem kolektivu) in če je treba, da inšpekcija signal za preplah takoj.

»Odkar delamo tako, ni še nobeno naše podjetje napovedalo likvidacije,« pravijo v občinski skupščini. »Zadnji dve leti smo pravočasno opozarjali na nevarnost.«

EN PRIHOD - ENO POTRDILO

Nenehno se zboljšuje tudi odnos med občanom in upravo. Z uvedbo sprejemne pisarne so poenostavili in pospešili delo v zvezi z izdajanjem raznih potrdil, izkaznic in odločb, stranke laže uveljavljajo svoje pravice: zadostuje, da stranka pove uslužbencu pri okencu, kaj potrebuje, pa ji takoj ustrežejo. Uveljavljeno je načelo en prihod - eno potrdilo.

Lani je občinska administracija v Prijedoru obravnavala 46 tisoč prošenj in pritožb. Na koncu leta jih je ostalo samo še 1600, kar je pod dovoljenim povprečjem.

Vsak dan pride po opravkih na občinsko skupščino po 400 strank, ob petkih, ko so sejemski dnevi, pa celo 1500. To je še vedno precej velik »promet«. Zanimalo nas je, ali bodo še nekatera dela prenesli na krajevne urade.

Zdaj nas čaka razprava o krajevnih skupnostih. Šele ko bo končana in ko bo sprejet statut komune, bodo jasneje določene tudi naloge krajevnih uradov. Ni pa dvoma, da bomo prenesli navzdol še nekatere zadeve, pravi referent za organizacijo, metodiko in tehniko dela Luka Vujić. Zdaj je natanko znano, kateri opravki sodijo v njihovo pristojnost. Na zborih volivcev občane obveščajo o tem: krajevni uradi opravljajo 126 % zadev.

Nova organizacija terja tudi novo, sodobnejšo tehniko administracije. Uvedli smo interfone (za prenašanje nalog), uvedli bomo še magnetofone in diktafone. Prizadevali si bomo, da bomo posamezne službe povezali še bolj funkcionalno. Nadaljevali bomo tudi s strokovnim izpopolnjevanjem osebja v krajevnih uradih in občini. Čakanje pa bomo najbolj omejili.

BOLJE IN CENEJE

Občinska skupščina opravlja zdaj več zadev, in sicer bolje kakor so delale prej štiri stare občine skupaj. Stroški so se zmanjšali za polnih 100 milijonov. Ko bodo uveljavili še nekatere spremembe, bodo prihranili še 35 milijonov.

Vse to je rodil poskus: nagrajevanje uslužbencev po delu.

Največ smo pridobili s tem, da smo se s prejemki približali gospodarstvu, tako da smo lahko zavarovali strokovnjake. Nekoč smo imeli samo enega pravnika, zdaj pa imamo tudi dva arhitekta.

Spričo novega načina dela vsega kolektiva smo ob koncu leta prihranili 12,5 milijona. Denar smo naložili v rezervni sklad skupne porabe. In prvikrat letos so občinski uslužbenci počivali ob morju za 400 ali 500 din dnevno. Kupili smo tudi tri stanovanja.

Interes za čuvanje sredstev uprave je naglo narasel. Nadurno delo je malone prenehalo. Da bi ta ali ona služba delala nadurno, mora predložiti referat svetu kolektiva, najvišjemu samoupravnemu organu. Tako je svet delovnega kolektiva nedavno trikrat obravnaval zahtevo uprave dohodkov in šestkrat odobril krajši čas od zaprošenega. Prej o tem nihče ne bi niti premišljal, kolektiv bi takoj dal dovoljenje.

EKONOMSKE ENOTE V OBČINI

Sistem nagrajevanja uslužbencev so podrobno proučili. Delovna mesta so analitično ocenili. Za podlago startnih osnov so vzeli vrednost delovnih mest. Tu se računa izobrazba in sposobnost 50 %, odgovornost 25 %, napor 15 % in delovni pogoji 10 %.

Prejemki se obračunavajo vsak tretji mesec. Medtem prejemajo uslužbenci 90 % določene startne osnove, ali bodo njihovi prejemki tolikšni ali pa bodo narasli do 120 %, je odvisno od njihovega dela.

Ocenjuje se: izpolnjevanje nalog, kakovost in količina dela, izpolnjevanje rokov, osebno izpopolnjevanje, mnogostranost, odnos do strank, izostanki z dela, odsotnost po neuradnem poslu, zamujanje in podvrženost slabostim (ugovarjanje in podobno).

Da bi se ognili subjektivnosti, se delo ocenjuje trojno: uslužbenec oceni sam sebe, ocene mu daje predstojnik in komisija za ocenjevanje, ki je vrhovni arbiter, oceno komisije lahko spremeni samo svet delovnega kolektiva. Če dobi kdo dvakrat negativno oceno, ga premesti na delovno mesto z nižjo startno osnovo, v ponovnem primeru pa ga odpuste.

Razdelitev je potekala do sedaj na ravni občinske skupščine. V četrtem četrtletju pa bodo prešli na notranjo razdelitev v ekonomskih enotah.

STANISLAV MARINKOVIĆ

(Po Borbi)

NEIZKORIŠČENE MOŽNOSTI

V okviru obmejnih sejemskih sporazumov med Avstrijo in Jugoslavijo se vsako leto zvrstijo sejmske prireditve v Insbrucku, Celovcu, Gradcu in Ljubljani. Kot je znano, so bili obmejni sejmski sporazumi sklenjeni predvsem z namenom, da bi našli možnost za dodatno blagovno izmenjavo tistih proizvodov, ki zavoljo najrazličnejših razlogov niso vključeni v redne trgovinske sporazume med Avstrijo in našo državo, so pa interesenti za obe obmejni območji.

Po dokaj ostri kritiki jugoslovanske udeležbe na nedavno minulem celovškem sejmu (zapisane v inozemskem časopisju, pri nas smo to »prezrli!«) je Gospodarska zbornica SR Slovenije pretekli teden sklicala sestanek vseh tistih slovenskih podjetij, ki naj bi se udeležila bližnjega graškega sejma. Pogovorili naj bi se o grenkih izkušnjah s celovškega sejma ter o ukrepih, kako bi se v prihodnje izognili podobnim nevšečnostim.

Ob celovškem sejmu je najbolj kritična ugotovitev, da so naša podjetja zelo neresno pripravila svojo udeležbo. Več kot polovico eksponatov, ki naj bi bili razstavljeni, je ostala v skladiščih! To samo po sebi še ne bi bilo tako hudo (čeprav tudi transportni in špediterski stroški niso majhni!), če bi razstavljalci vsaj poskrbeli za primeren izbor. Dejansko pa so obiskovalci sejma ugotavljali, da vsak turist, ki obišče Jugoslavijo, dobi boljšo predstavo o našem gospodarskem razvoju ter proizvodnji blaga za široko potrošnjo, kot pa jim jo je nudila celovška sejmska prireditev!

Ne gre torej zgolj za to, kaj razstavljamo, ampak tudi za to, kako izdelke predstavimo na razstavi. Primeri, ko so izdelki, ki sicer zanimajo avstrijske kupce, ostali v skladišču samo zato, ker so prišli na sejem tako poškodovani, umazani ali nesolidno izdelani, da jih sploh ni bilo mogoče razstaviti, nam prav tako niso v čast. Žal se vedno znova ponavljajo!

Na omenjenem sestanku na Gospodarski zbornici naj bi se naša podjetja dogovorila tudi glede tega, kaj bo kdo razstavljal na graškem sejmu. Od 110 povabljenih podjetij je bila zastopana komaj polovica z zastopniškimi podjetji vred. Nekateri predstavniki podjetij so izjavljali, da se sejma ne bodo udeležili, ker njihovih izdelkov sploh ni mogoče prodati! Drugi so naštevali izdelke, za katere vedo, da jih najbrže ne bodo prodali, vendar: njihova udeležba je zagotovljena. Tretji spet bi radi razstavili prototipe, ki še lep čas ne bodo prišli v redno proizvodnjo. Iz izjav nekaterih predstavnikov zastopniških podjetij pa je bilo razvidno, da bo razstavljeno vse drugo, samo tisto ne, kar tuje kupce zanima. Interesantno je na primer, da bomo razstavljali vse vrste usnja, ni pa predvideno, da bi predstavili usnjeno konfekcijo in galanterijo, glede katere so si nekatera podjetja (TOKO in druga) ustvarila lep sloves.

V takih in drugačnih pojasnilih zastopnikov naših podjetij je sicer precej resnice. Kajti bolje je, da nečesa sploh ne razstavljamo, če proizvodnja še ni osvojena ali če ne moremo biti konkurenčni. Toda prav to »opozorilo« — naše blago v tej državi ne gre v denar, ne moremo biti konkurenčni — znova opozarja na še vedno zanemarjeno skrb za raziskovanje trga ter na pomanjkljivo ekonomsko propagando naših izdelkov v tujini. Če bi namreč bolje poznali tuje trge in obenem s tem tudi drugače usmerjali interese tujih kupcev za naše izdelke, bi precej izgovorov in težav brž čas odpadlo.

Tako pa: sejme prirejajo predvsem zato, da bi prikazali najnovejše dosežke domače in tuje proizvodnje ter da bi se ob izkušnjah drugih tudi sami nekaj naučili. Pri nas pa »zadovoljimo« — čeprav gre za udeležbo na domačem ali tujem trgovinskem sejmu — morda prvi del tega namena, da bi vedno znova »pozabili« na vse drugo.

mG

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSS za Slovenijo. Izdaja CZP Ljudska pravica v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO TRINKAUS

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2, poštni predal 313-VI, telefon uredništva 33-722 in 36-672, uprave 33-722 in 37-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 — Posamezna številka stane 20 din — Naročnina je: četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši CZP »Ljudska pravica« Ljubljana

Štipendiranje v kranjski Iskri – Osamljeni primer

Po poti časopisnih oglasov

Čeprav so potrebe po strokovnjakih iz dneva v dan večje, je razpisov za štipendije iz leta v leto manj, in še med temi je nekaj takih, iz katerih je moč kaj hitro ugotoviti zakaj in kako, da so razpis sploh sestavili. Veliko je primerov, kjer so štipendije razpisali brez pravih analiz, brez nekih planov kadrovanja, pač tako bolj ali manj na slepo, ali kar je tudi mogoče; štipendirajo zaradi tega, da pač štipendirajo... da ne bodo pozneje poslušali očitkov...

Pustimo zdaj ob strani vse to in odpravimo se **po sledeh razpisa združene Iskre,** ki je pred meseci objavila svoj razpis štipendij, za vsako tovarno, zavod in organizacijo posebej, toda za vse na poprejšnjih analizah in ugotavljanju resničnih potreb. 325 štipendij razpisuje 12 tovarn (tako na primer tovarna Otoče le 5, ker so po planu potreb ugotovili, da bodo čez dve leti potrebovali pet strokovnjakov, za katere pa je prav malo verjetno, da bi jih lahko dobili samo z razpisom prostih delovnih mest, tovarna magnetnih materialov v Ljubljani glede na potrebe, trenutne in perspektivne, je razpisala 59 štipendij, tovarna v Gorici 13 itd.), nekaj deset nadalje prodajno — servisna in zunanja trgovinska organizacija, nekaj uprava podjetja, 58 zavod za avtomatizacijo itd.

Ostanimo pa le pri enem samem primeru. Na primeru kranjske Iskre, ki je že v preteklosti vodila pametno štipendijsko politiko in kot kaže zadnji razpis, jo misli nadaljevati tudi v tem združenju. Letos je ponovno razpisala 20 štipendij, res nekaj manj kot pretekla leta, toda upoštevati je treba, da je dvajsetorici svojih članov kolektiva, ki so se doslej izkazali predvsem na svojem delovnem mestu, poslala na stroške podjetja na elektro fakulteto. Če torej to desetorico prištejemo onim dvajsetim novim štipendistom, potlej lahko ugotovimo, da se število štipendij letos v primerjavi s preteklimi leti ni zmanjšalo.

»Pri nas se že vrsto let zavedamo, da štipendija ne pomeni le tistih nekaj tisočakov, ki štipendistu po pogodbi pripadajo...,« pravi kadrovik v kranjski Iskri tovariš Orel. Prekinimo ga. Nekateri ali pa kar večina (mislim pri tem na tiste, ki štipendijo dajejo in na one, ki denar sprejemajo), pa so vendarle obstali kar na tej točki. Zato o takih pogodbah, ki bi nam odgovorile na vprašanje: kakšne so naloge in pravice dajalca in pravice in dolžnosti štipendista, pri nas bolj poredko o tem kaj slišimo. V Iskri pa imajo vse te obveznosti in pravice s pogodbo že nekaj let določene in morda prav zaradi tega še niso imeli primera, da bi jim štipendisti pred iztekom pogodbe uhajali.

Bomo pa s takim delom nadaljevali, pravijo na upravi podjetja. Nadaljevali pa bomo preprosto zato, ker se je ta oblika pokazala kot dobra. Pogodbo smo zdaj v nekaterih členih le še dopolnili, tako da je zdaj v pogodbi povsem jasno določeno:

- da bo štipendist prihajal na počitniško prakso
- da bo v predpisanem roku opravljal svoje izpite, drugače...
- da bo po končanem študiju s podjetjem sklenil delovno razmerje
- itd... da naštejem le nekaj osnovnih določil. Nadalje pa je iz pogodbe razvidno, kdaj se pogodba med podpiskoma prekine, kdaj dajalec od štipendije lahko odstopa, kdaj lahko zahteva vrnitev izplačanih zneskov itd...

Vse to seveda daje tako dajalcu kot prejemniku štipendije neka zagotovila. Če k tej pogodbi prištejemo še razgovore med štipendisti in predstavniki podjetja, ki jih je vse doslej prirejalo podjetje in jih v bodoče misli še pogosteje ter vsakoletno počitniško prakso, ki je po mnenju dajalca ne le obveznost, pač pa le oblika, da se bodoči upravljalci že pred rednim vstopom seznanijo z praktičnimi oblikami samoupravljanja, da bi dobili tiste delovne navade, ki so tako važne... itd., potlej lahko le priznamo, kar zadeva štipendiranje, da so v kranjski Iskri napravili že veliko.

— O štipendiranju, da pišete? Vidite, mene pa pri tem nekaj moti. Nekateri pri nas tu v tovarni še vedno mislijo, čeprav moram reči, da je štipendiranje kar dobro vpeljano, da je to le neka oblika materialne pomoči študentom. Nekaj manj kot podpora... —

Tako meni o tem ing. Drago Pintar, ki je bil do pred letom dni tudi sam štipendist, čeprav ne dvomi v koristnost le-tega,

— Štipendija bi morala biti le vez (in z nekaterimi štipendisti pri nas smo v tem že uspeli) med tistim, ki te bo čez leto ali dve potreboval in onim, ki se bo čez leto ali dve znašel na delovnem mestu. Pri tem pa nam večkrat vse ne gre po načrtih. Sam menim, da predvsem tista počitniška praksa ne odigra tiste važne vloge, ki bi jo morala. Za zdaj ta še ne zadosti namenu...

Pa ste takrat, ko ste bili še sami štipendist, kdaj vse to postavili kot problem?

— Nisem, ker se vsega tega tedaj niti nisem zavedal. Vsega tega sem se zavedel šele tedaj, ko sem bil kakega pol leta v podjetju. Danes ugotavljam, da sem bil vsa tista leta štipendiranja, čeprav sem bil skorajda član kolektiva — odmaknjen od vsega tega. Teoretično sem sicer vedel, kako naj bi izgledalo samoupravljanje, kako organizacija in kako delitev... Pa kaj bi vam pripovedoval... —

Pripovedujte.

— ... in samoupravljanje in ekonomske enote... Dobro je pred mesecem zapisal vaš novinar. Inženir, pa po pol leta, ki ga je preživel med kolektivom, ni vedel, zakaj ekonomske enote, zakaj sploh samoupravljanje... Povem vam, dosti je takih posameznikov in med njimi ne malo bivših štipendistov...

Po vašem, tovariš Drago, štipendije naj bi ne bile le tistih 10 tisočakov, pač pa naj bi bila štipendija le most...

— Prav imate. Mislim, da bi tu počitniška praksa morala odigrati važnejšo vlogo.

Toda, če je na eni strani kranjski Iskri zmanjkalo sape, tedaj ko je gradila in še gradi ta most, pa se mi zdi, da včasih tudi štipendisti sami prepozno spoznajo — zakaj vsi tisti sestanki, zakaj počitniška praksa... Pogovori s šefi oddelkov, ki so imeli v svojih oddelkih, laboratorijih, pisarnah na počitniški praksi bodoče tehnike, inženirje, ekonomiste..., me o tem samo prepričajo.

Vse njihove ugotovitve bi lahko strnil: premalo kažejo ti novodošli zanimanja (ne za delo), pač pa za probleme notranjih odnosov v kolektivu, za delo delavskega sveta, ne zanima jih kako plan, zakaj ekonomske enote itd.

K tej skepsi me sili tudi izjava bodočega tehnika Vlasto Bertoncelj, ki o svoji praksi pravi:

— Letos sem bil še praktikant. Čez leto pridem v kolektiv. Zakaj naj bi potlej že sedaj razmišljal o odnosih v kolektivu in o vsem ostalem... To bo prišlo samo od sebe. — Kaj pa pride samo od sebe? Na to vprašanje pa ne dobim odgovora.

V kranjski Iskri pa se zavedajo teh pomanjkljivosti. Zato iščejo še boljših oblik sodelovanja med njimi in štipendisti. Tako vsaj mi pripoveduje direktor kadrovsko-organizacijske službe na upravi celotnega podjetja Boris Cryštufek. In še to pove, da so prepričani, da bodo to obliko še tesnejšega sodelovanja našli.

Skrb za štipendista je čutiti iz razgovora. Skrb za bodoče strokovnjake. Sicer pa, strokovnjake potrebujejo danes v tovarnah združene Iskre. Veliko. Morda pa še vedno največ prav v Kranju, kjer so v veliki rekonstrukciji, ali bolje, kjer grade novo tovarno za telefonijo...

JANEZ GOVC

Rabljene šolske knjige so na sejmu v Križankah spremenile lastnika. Novi učbeniki (seveda veliko dražji kot rabljeni), pa v knjigarnah v večini nanj še čakajo

Iz razgovorov na temo: DRUŽBENO EKONOMSKO IZOBRAŽEVANJE DRŽAVLJANOV

O minimumu in potrebah

Pobudo za to razmišljanje so dali razgovori na Delavski univerzi Borisa Kidriča v Ljubljani.

Že s pospešeno demokratizacijo celotnega družbenega življenja v minulih letih, a še posebej zdaj, ko so ji vrata z novo ustavo tako rekoč na stežaj odprta, se čedalje bolj zaostruje problem družbeno-ekonomskega izobraževanja državljanov. In ni povsem neosnovana misel, da bo uspešnost te demokratizacije družbenega življenja v celoti odvisna prav od tega, v kakšno širino, v kolikšni meri bomo načrtno in kontinuirano razvili sistem družbeno-ekonomskega izobraževanja državljanov. Neposredno upravljanje in odločanje državljanov bodisi na področjih gospodarstva, širšega družbenega življenja, sploh na področjih katere koli pojavne oblike družbenega življenja je namreč lahko zasnovana samo na trdnih temeljih družbeno-ekonomskega znanja državljanov.

Ob takem vrednotenju nadaljnje demokratizacije družbenega življenja in ob nadaljnjem afirmiranju neposrednega upravljanja in odločanja državljanov pa se srečamo z zahtevo po minimumu družbeno-ekonomskega znanja, z zahtevo o minimumu, ki naj bi slehernemu državljanu omogočil, da to svojo pravico ne bo uveljavljal samo formalno in deklarativno temveč tudi dejansko. A kakšen naj bo ta minimum družbeno-ekonomskega znanja — to je za zdaj, priznajmo si, še vedno neproučeno vprašanje in zato tudi še vedno neznanka.

Zato tudi pravzaprav ni možno kaj drugega kot samo sklepati o tem, kakšno naj bo družbeno-ekonomsko znanje državljanov, da bodo lahko aktivno posegli v upravljanje in odločanje. In posledica tega so tudi tako pogoste pripombe na doslej razvite oblike in vsebino družbeno-ekonomskega izobraževanja, na uporabno vrednost znanja, ki ga dajejo državljanom. V glavnem gre za dva očitka preveč »uniformirane« oblike izobraževanja ter preveč historicizma in premalo upoštevanja specifičnega razvoja ekonomskih in družbenih odnosov.

In ker moramo tako ugotavljati, da je minimum družbeno-ekonomskega znanja državljanov za nas neznanka, tudi ne moremo povsem natančno govoriti o potrebah po tovrstnem izobraževanju. Na sploh velja ugotovitev, da te potrebe bolj slutimo, kot pa smo jih podrobno proučili. Zato so tudi toliko bolj dragoceni podatki, ki jih je na območju občine Ljubljana-Center zbrala delavska univerza Borisa Kidriča. Le-ti, čeprav veljajo za eno izmed najbolj razvitih občin bodisi v ekonomskem ali družbenem pogledu, pa nam vendarle dajejo dovolj trdno osnovo, da nekatere ugotovitve posplošimo.

Po obdelanih podatkih vzorčnega testa, ki ga je ljudska delavska univerza Borisa Kidriča pred začetkom posameznih seminarjev v minulem letu opravila med udeleženci, je bil odstotek pravilnih odgovorov na deset vprašanj omejen le na 52,2 %. Realno podobo znanja udeležencev teh seminarjev pa si lahko ustvarimo šele tedaj, če upoštevamo, da je teh deset vprašanj pomenilo tudi povprečno znanje, ki bi ga udeleženci morali imeti, da bi lahko suvereno obvladali svoje naloge bodisi kot člani organov delavskega in družbenega upravljanja, bodisi kot javni družbeno politični delavci. Potreba po zares intenzivnem in poglobljenem družbeno-ekonomskem izobraževanju se tako razkrije v popolni ostrini.

Če pa bi šli še korak dlje in primerjali potrebe po družbeno-ekonomskem izobraževanju in njegov dejanski obseg, bi se naloge na tem področju razkrile v vsej svoji pomembnosti. Tako je bilo po podatkih delavske univerze Borisa Kidriča zajetih v minuli vzgojno izobraževalni sezoni v intenzivne oblike družbeno-ekonomskega izobraževanja le 2,5 % od celotnega števila zaposlenih v tej občini, le 3,5 % vseh članov mladinske organizacije in le 0,56 % od celotnega števila članov Zveze komunistov. Ali, če upoštevamo nekoliko drugačen statističen prikaz: ne oziraje se na posamezna področja družbeno-ekonomskega izobraževanja so v minulem letu zajele intenzivne oblike izobraževanja 10,7 % članov Zveze komunistov, 13,7 % aktivnih sindikalnih delavcev in 12,5 % članov samoupravnih organov.

Že samo ti podatki pa pričajo, da družbeno-ekonomskega izobraževanja državljanov v prihodnje ne bo možno zasnovati samo preko delavskih in ljudskih univerz. Preprosto zato ne, ker bi pomenilo v tem primeru spričo potreb samo kapljico v morje.

In tako se na vsem lepem znajdemo pred vprašanjem: kako potemtakem sploh zagotoviti dovolj razpreden sistem družbeno-ekonomske vzgoje in izobraževanja državljanov?

Nekaj je gotovo: minimum družbeno-ekonomskega znanja bi morala zagotoviti državljanu že osemletka. Če je namreč izhodišče za sleherno nadaljnje izobraževanje in poklicno usposabljanje prav osemletno splošno izobraževalno šolanje, potem naj bi ta stopnja dala mlademu državljanu tudi potrebno družbeno ekonomsko obzorje, da bi tako lahko po končani šoli enakopravno posegel v odločanje in upravljanje. Teoretično smo sicer to stališče že zdavnaj osvojili, praktično pa v precej dvomljivi meri. Učni programi reformirane osemletke predvidevajo, da naj bi dobil vsak državljan že ob tako imenovanih rednih predmetih potrebno družbeno-ekonomsko znanje, da naj bi predavatelji že pouk v teh predmetih aplicirali na splošne zakonitosti našega ekonomskega in družbenega razvoja, da naj bi k temu prispeval slednjič tudi predmet komunalna vzgoja. Naj bi, kajti v resnici ugotavljamo že vsa ta leta, da mladina vse premalo pozna zakonitosti ekonomskega in družbenega razvoja, da je družbeno-ekonomsko znanje znanje, ki ga iz šol prinesejo v proizvodnjo vse preveč trhlo in da zato pogosto v prvem obdobju samo formalno sodeluje pri upravljanju in odločanju.

Zato se tudi toliko bolj upravičeno vsiljuje misel, da bi se sleherno prej vendarle morali že v učnih programih in načrtih osemletke podrobneje programirati tudi družbeno-ekonomsko izobraževanje, skratka, da bi bilo treba določiti minimalni profil tovrstnega znanja. In od tod naprej: kakšen naj bi bil profil minimalnega družbeno-ekonomskega znanja, ki bi ga dajale poklicne šole, strokovne šole druge stopnje, gimnazije, višje in visoke šole. Teorija, da naj šola daje učencu samo strokovno znanje ali samo splošno izobrazbo, je že zdavnaj razvrednotena. O tem se lahko prepričamo tudi v ekonomsko razvitejših državah, ne oziraje se na razlike v družbenih sistemih.

In vse tako kaže, da bomo lahko le v tem primeru zmanjšali prepad med potrebami po družbeno-ekonomskem izobraževanju in dejansko razvitostjo sistema tovrstnega izobraževanja. Zdaj praktično orjejo ledino samo delavske univerze. Spričo potreb pa lahko rečemo, da je to Sizifovo delo. Namesto da bi osnovno znanje samo adaptirale skladno z novim razvojem ekonomskih in družbenih odnosov, pa se morajo pogosto ukvarjati z abecedo.

BOJAN SAMARIN

OCENE KRITIKE INFORMACIJE

Drobtine?

OB DVEH ZVEZKIH OSTERČEVIH PESMI

Nenadoma in verjetno po golem naključju smo dobili na knjižni trg dva zvezka Osterčevega vokalnega opusa: »Mladinske zbore«, izdane »ob odkritju spomenika Slavku Ostercu v Verženju« (gre za priložnostno a lepo gesto — sicer pa je knjižica šesto nadaljevanje zbirke »Mladinski zbori« Mladinskega pevskega festivala v Celju) ter »Samospeve«, ki so izšli kot 12. zvezek »Zborov, samospevov, instrumentalnih skladb, godb« Prosvetnega servisa v Ljubljani. Misli se ob tem drobnem, toda z ljubeznijo pripravljenem dogodku odpirajo na širiko — dovolj bo, če jih vsaj nakažemo.

Prva in marsikdaj (še ne tako davno) najbolj omalovaževana je tista, da so Osterčeva dela vredna velike pozornosti ne zategadelj, ker jih je napisal Slovenec, temveč zaradi svojih čisto glasbenih in izpovednih vrednost, ki jih pogostoma dvigajo med resnične in močne umetnine. (Pustimo za danes nedotaknjen skladateljev stilni razvoj, kakor mu lahko sledimo v obeh edicijah!)

Druga je ugotovitev, ki usmerja misli na skoraj neraziskana območja naše kulturne politike: slovenska glasbena preteklost (tista pred 400 leti ali pa tista izpred petdesetih, kakor hočete) nam je še vedno izključna domena zgodovinskih razprav, univerzitetnega študija (in gimnazijskega?), redkih stilnih koncertov ter radijskih oddaj. Urejenih, skrbno zbranih in komentiranih edicij zbranih del, prerezov skozi dobe itd. — kratko malo ni. To pa je kulturna in politična škoda. Dovolj staro vprašanje, katera založba ali ustanova se bo lotila tega ogromnega dela, še vedno visi v zraku. Do kdaj?

Značilno: Osterca sta izdali založnici, ki sicer ne sodita med »renomirane« — in sta zato seveda še toliko bolj vredni pohvale. Ob obeh zvezkih, čeprav ne v enaki meri, pa moramo zapisati besedo o njuni redakciji. Dovolj je smiselna. Prof. Lipovšek je svoj koncept v uvodni besedi k »Samospevom« jasno razložil, pri Maksu Pirniku (»Mladinski zbori«) ga lahko samo slutimo, dasiravno bi prav tu človek pričakoval obsežen — in ne samo redakcijski — komentar. Zbirka je namenjena v uporabo širšemu in glasbeno manj podkovanemu krogu; taka kot je, ga bo marsikje zlahka in po nepotrebnem zmedla. — Skupna slabost obeh redakcij pa je vsekakor, da izdajama manjka na oko morda nekoliko pikolovska natančnost in temeljita dokumentacija pri datiranju posameznih sklad ter njihovih prvih objav (spet manj v »Samospevih« kot pri »Mladinskih zborih«). Na Slovenskem imamo pač vse premalo podobnih poizkusov, da bi jih lahko »kar tako« pošiljali v svet. Prav na videz nepomembne drobnarije nam bodo nekoč mnogo pomagale, kadar se — na primer — lotimo zbranih del naših skladateljev.

Oba zvezka je natografirala delavnica Prosvetnega servisa. Delo je opravljeno vestno, vendar se je v notni tekst kljub temu prikradlo nekaj napak. V bodoče bi jih kazalo označiti na posebej priloženem list — da bi ne prihajalo do nepotrebnih nerodnosti, zlasti pri toliko svobodni kompozicijski fakturi kot je Osterčeva.

BORUT LOPARNIK

Obljube, obveznosti in nejevolja

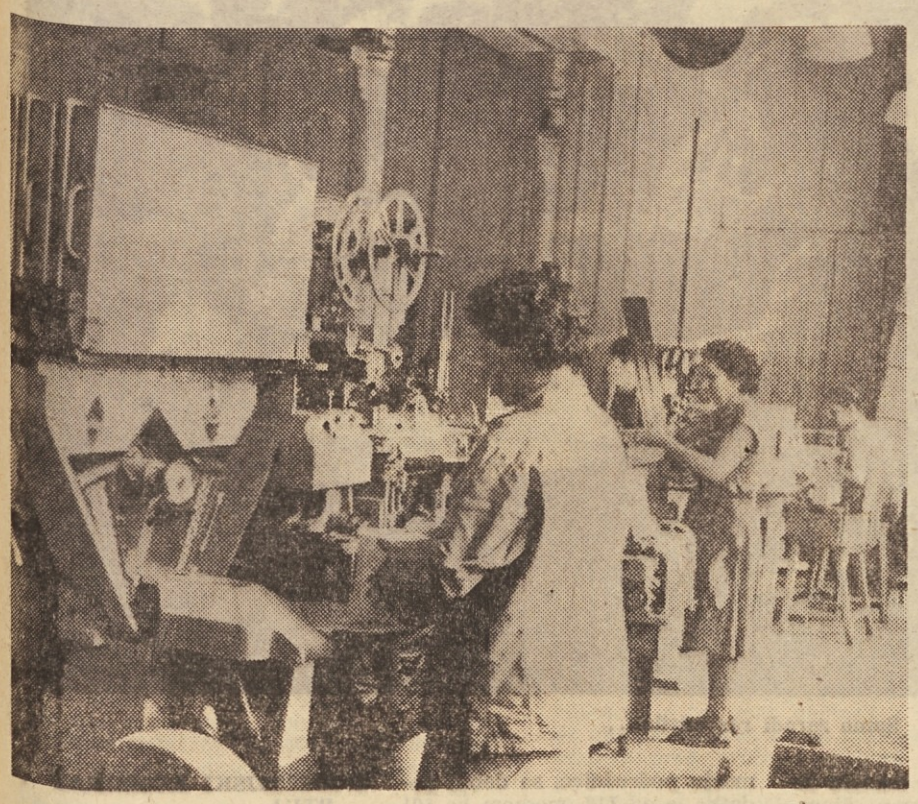

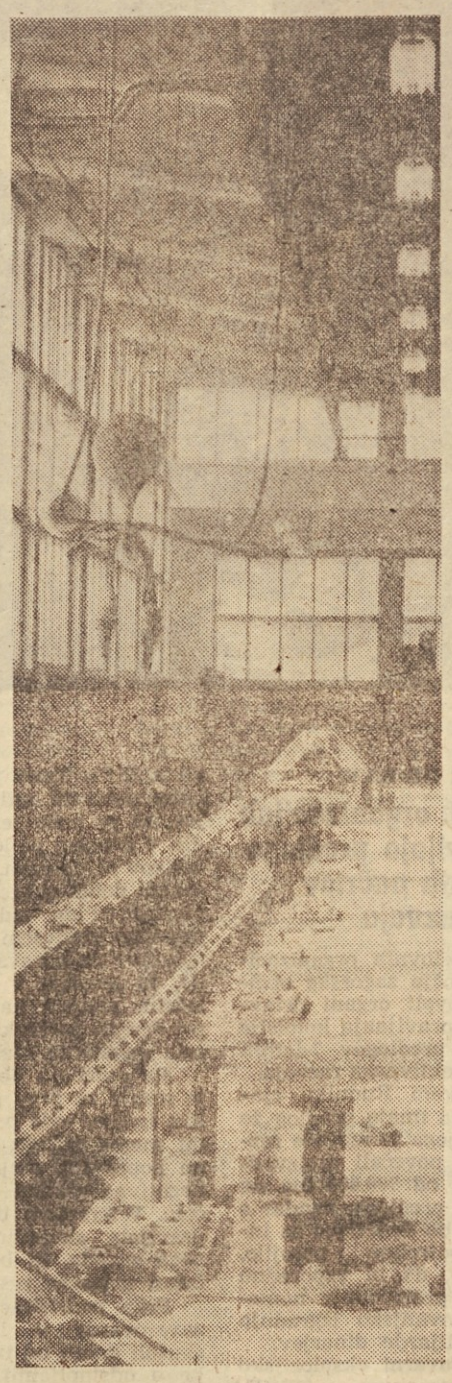

V ZAHTEVKIH ZA ODOBRITEV KREDITOV ZA REKONSTRUKCIJO ALI MODERNIZACIJO DELOVNE ORGANIZACIJE NAPOVEDUJEJO NAJRAZLIČNEJŠE UČINKE, KI NAJ BI NASTOPILI PO KONČANEM INVESTIRANJU. GRE BODISI ZA POVEČANJE PROIZVODNJE, ZA ZNIŽANJE PROIZVODNIH STROŠKOV, ZA POVEČAN IZVOZ ALI ZA OSVOJITEV PROIZVODNJE, S KATERO BI SE ZMANJŠAL UVOZ; NAJVEČKRAT PA SE TI UČINKI MED SEBOJ KOMBINIRAJO.

ZDAJ, KO JE ENA NAJVAŽNEJŠIH NALOG NAŠEGA GOSPODARSTVA, DA SE ČIMPREJ VKLJUČIMO V MEDNARODNO DELITEV DELA, SO ŠE POSEBEJ ZANIMIVE NAPOVEDI O POVEČANEM IZVOZU OZIROMA ZMANJŠANJU UVOZA, KAR NAJ BI NADOMESTILA PREDVIDENA DOMAČA PROIZVODNJA.

Poskušal sem izvedeti, če kdorkoli ve, kaj vse so v zadnjih letih o tem napovedovala naša podjetja.

Direktor zavoda za gospodarsko planiranje SR Slovenije mi je povedal, da zavod teh podatkov nima. Doslej jih nihče ni organizirano zbiral. Nedvomno pa bi bili koristni.

Sekretar za splošne gospodarske zadeve SR Slovenije je odgovoril približno enako. Dodal pa je, da bi te podatke bržčas lahko našel v bančnih biltenih.

Zvedel sem torej dovolj in premalo hkrati. Bančni bilteni so namenjeni za interno uporabo... in posameznih podjetij ne obravnavajo. Vseh podatkov o posameznih podjetjih pa v banki ne smejo posredovati, ker bi s tem izdajali njihove poslovne skrivnosti, ki se nadležnih novinarjev še najmanj tičejo.

Potem sem prebiral stare časopise. Kaj je kdo obljubljal pred štirimi, petimi ali več leti. Kaj je napovedoval o izvozu ali zmanjšanju uvoza po zaslugi njihove lastne proizvodnje. Izbral sem nekaj takih primerov. In ko sem zbiral nadaljne informacije, so nastale naslednje štiri zgodbe:

Prva zgodba

Še leta 1957 je »Rašica«, tovarna pletenin v Gameljnah pri Ljubljani, nabavila za 51.000 zahodnonemških mark raznih strojev. V kreditni pogodbi je obljubila, da bo v treh letih dosegla za 800.000 dolarjev izvoza.

V splošni gospodarski banki SR Slovenije sem vprašal, če je »Rašica« izpolnila te obveznosti. Ne, ni jih. Zato je banka izterjala od »Rašice« pogodbeno dogovorjen penale. Nekaj več kot milijon dinarjev.

Obenem sem v tej banki zvedel, da so doslej edino zoper to podjetje izvajali sankcije, predvidene s pogodbo. Tovariš Masterl, direktor direkcije za dolgoročno kreditiranje, pa je opozoril, da je še več podjetij, ki niso izpolnila dogovorjenih obveznosti, vendar postopek še teče.

No, v »Rašici« so pojasnili, da so res plačali penale. Pogodbe pa »Rašica« ni v celoti izpolnila, ker je bil prav v času, ko naj bi po tej pogodbi izvažali, izvoz celo prepovedan! Banka pa tega ni upoštevala...

Zapletli smo se v pomenek o odnosih med banko in med podjetjem.

Direktor, tovariš Vonta je povedal, da so pred kratkim dobili po dolgem prosjačenju pri Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino nekaj več kot 2000 dolarjev kredita za uvoz specialnih strojev, brez katerih sploh ne morejo misliti na proizvodnjo za izvoz. Vendar so se morali zavezati, da bodo zato že letos izvozili za 150.000 dolarjev. To je: 75-krat več!

Ali je mogoče, da banka postavlja tako hude pogoje? **Tovariš Justinek, vršilec dolžnosti direktorja direkcije za kreditiranje investicij pri Jugobanki v Ljubljani, pravi: »Banka takih pogojev ni postavila. Podjetje se je prostovoljno zavezalo, da bo za odobreni kredit v omenjeni višini izvozilo za toliko tisoč dolarjev izdelkov.«**

Telefoniram direktorju Vonti: »V banki pravijo, da ste sami obljubili, da... Zakaj se potem pritožujete?«

Direktor: »Ne vem, kako je bilo, ker sem še nov v podjetju. Vedel pa bo komercialni ali pa računovodkinja.«

Pokličem še komercialnega direktorja v »Rašici«, tovariša Lasiča: »Ne vem natančno, ker sem tudi nov v podjetju. Vem pa, da banka ni in ni hotela odobriti posojila in da je morala naša računovodkinja kar naprej prilagati nova potrdila o izvoznih zaključkih. Se pravi, da je banka le postavljala pogoje...«

Še enkrat teh izjav v banki nisem preverjal. Izgubil sem upanje, da bi prišel stvari do konca.

Druga zgodba

Tobačna tovarna Ljubljana. Sedim v pisarni direktorja, tovariša Srimška, in »poskušam« njihovo najnovejšo cigareto, ki jo prodajajo pod oznako FILTER 120. Razpravljava, kako je po dolgotrajnem čakanju (stroj so imeli zaplombiran v tovarni) njihovo podjetje, prvo v državi, začelo izdelovati cigarete s filtrom.

»Ko ste kupili tisti stroj za spajanje filtrov, ste menda obljubili, da boste tudi izvažali?« vprašam.

»Ja, smo!«

»In — ste kaj izvozili?«

»Nič ali skoraj nič!«

»Kako to?«

»Nismo mi krivi. Zgodba je dolga in če se vam ljubi...«

Poslušam. Tisti nesrečni stroj, ki je stal brez haska osem mesecev, ker ga je carina zaplombirala, so kupili na zagrebškem velesejmu že leta 1958. Razstavljen je bil kot sejemski eksponat in rečeno je bilo, da bi ga lahko kupili za dinarje. Tako so brž sklenili pogodbo s proizvajalcem. Ko je bilo že vse urejeno, pa so zvedeli, da ga morajo plačati z devizami...

Po osmih mesecih je carina le odplombirala stroj. Začeli so s proizvodnjo. Nekako hkrati je prišla prepoved začasnih izvoznih dovoljenj. Tobačna tovarna Ljubljana bi morala ustanoviti lastni izvozni oddelek ali pa poiskati izvoznika. Pristojni zvezni organi namreč niso poskrbeli, da bi tudi tobačne proizvode vključili v mednarodne trgovinske sporazume. Tako bi podjetje moralo ali samo ali preko izvoznika dokazati, da je mogoče prodati tudi tobačne izdelke in ne zgolj osnovno surovino. V Sloveniji pa nismo imeli izvoznika, ki bi imel tudi zunanjetrgovinsko registracijo za promet s tobakom in tobačnimi izdelki. Več mesecev je trajalo, da si je neko izvozno podjetje pridobilo to registracijo. Ponudbe, ki jih je potem dobila tobačna tovarna v Ljubljani, pa so bile takšne, da jih ni mogla sprejeti. Razen tega se je v zadnjih dve letih še položaj na trgu osnovnih surovin tako spremenil, da moramo tobak tudi uvažati (zaradi suše), medtem ko prej uvoza ni bilo.

»Glede na okoliščine menim,« je končal direktor Strimšek, »da nismo prav nič krivi, če nismo izpolnili izvoznih obveznosti, določenih s kreditno pogodbo o nabavi omenjenega stroja. Zdaj, ko nas banka zavoljo tega prijema, smo zadevo prepustili odvetnikom in če bo treba, naj odloči gospodarsko sodišče!«

Tretja zgodba

Loški tovarni hladilnikov v Škofji Loki je pred tremi leti »Generaleksport« v Beogradu preskrbel 120.000 dolarjev za uvoz naprav za tlačni liv; tovarna bi za to morala v treh letih izvoziti 2000 ton odlitkov. Zavoljo najrazličnejših vzrokov se je proizvodnja s temi stroji zakasnila za približno šest mesecev. Podjetje torej še ni doseglo predvidenega deviznega učinka in v banki so postali zaskrbljeni.

»Doslej slabo, poslej bolje!« je poglavitna ugotovitev iz razgovora z direktorjem, tovarišem Branisljem in komercialnim direktorjem, tovarišem Furlanom. Oktobra lani je namreč že stekel izvoz. Od prvih pošiljk v ZDA, Dansko in Italijo v mesečni vrednosti 3000 dolarjev so že prišli na 6000 dolarjev mesečno in izvoz še narašča. Za naročila niso v skrbeh. Pač je precej dolga pot od podpisa pogodbe do realizacije naročila. Na orodja namreč čakajo najmanj 6, dostikrat pa do 18 mesecev. Razen tega je GENERALEXPORT v pogodbi pristal, da LTH Škofja Loka izpolni svojo obveznost tudi v daljšem roku, če je ne bi mogel v predvidenih treh letih. Vendar bo LTH navzlic težavam dosegel letošnji plan izvoza, za prihodnja leta pa tudi nimajo skrbi.

Pač pa imajo v tovarni druge pomisleke na omenjeno pogodbo. Menijo, da investicijski elaborat ni realen, ker upošteva idealne proizvodne zmogljivosti, na marsikaj drugega (dolga priprava proizvodnje, pomanjkanje izkušenj za delo pri strojih, ki so prvi te vrste v državi in drugo) pa so sploh »pozabili«. Če je že podjetje to »prezrlo«, bi to lahko vedeli odgovorni organi, ki so odobrili kredit ob sorazmerno težkih pogojih...

Četrta zgodba

Precej ladijskih verig, zlasti težkih sidrnih, smo še pred kratkim v celoti uvažali. Potem je Tovarna verig Lesce z znatnimi investicijskimi sredstvi usposobila obrat za proizvodnjo težkih ladijskih verig. V kreditni pogodbi z banko se je zavezala, da bo v novem obratu dosegla proizvodnjo 1200 ton na leto. To je dovolj za domače potrebe in še za izvoz nekaj ostane.

Proizvodnja je stekla. Kljub temu pa še zdaj prihajajo v državo verige tujega porekla, čeprav je uvoz teh prepovedan, ker je treba izpolniti še stare pogodbe s tujino. Posledica tega je, da novo zgrajeni obrat še ni polno izkoriščen.

Kjer ni proizvodnje ali pa zmogljivosti niso dovolj izkoriščene, seveda tudi predvidenih in napovedanih učinkov ni. Na opozorila banke, da tovarna ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti, v Lescah odgovarjajo, da niso sami krivi, če se je to zgodilo...

Utrinki in epilogi

Vsaka izmed teh štirih zgodb ima svojo moralo. Podjetja, vsaj po njihovem pripovedovanju sodeč, niso »kriva«. Zato, če predvidena in napovedana proizvodnja za izvoz ali zmanjšanje uvoza ni bila dosežena, odgovarjajo drugi: »krivi« so nepopolni ali slabo tolmačeni predpisi, administrativni posegi v gospodarstvo, nemogoči odnosi banke do podjetje in kdo ve, kaj še.

● V podjetjih pravijo (tisti, ki so zdaj na vodilnih delovnih mestih): niti ne krivimo preveč tistih, ki so podpisali omenjene pogodbe z banko. Niso vedeli, kaj vse se bo spremenilo in banki so morali ponuditi čimbolj ugodne številke, da so uspeli z zahtevki.

● Med bančniki sem slišal: v podjetjih mislijo, da se pri nas izgubljamo v denarju. Dokler prosijo za kredit, kar naprej trkajo na naša vrata. Ko pa je kredit odobren, jih ni več blizu. Samo za opravičila še zvemo, učinkov pa ni! Kako naj potem odobrimo nova posojila, če pa tisti, ki so jih že dobili, neredno izpolnjujejo svoje obveznosti. Če so potem pogoji za odobritev kredita vedno strožji — je to kaj čudnega?

● V podjetjih spet pravijo: ne dobiš in ne dobiš kredita, če ne predložiš cele kopice dokumentacije. Kdor več ponudi, več dobi. In dovolj nadležen moraš biti! Nekdo, ki je hotel dobiti kredit za uvoz opreme za neko tekstilno tovarno, čeprav za tekstilne stroje velja restrikcija, je štiri dni hodil od vrat do vrat po vseh bančnih centralah v Beogradu. Ko je vse obredel, je začel znova. Tovariš, ki ga je drugič sprejel, mu je med smehom pojasnil, da se zavoljo pomanjkanja sredstev z uspehom poslužujejo taktike utrujanja, saj marsikdo res odneha. No, prizadeti je kredit dobil...

● V bankah pa odgovarjajo: če je projekt interesanten in če se podjetje zaveže, da bo na račun deviznih investicij bistveno povečalo izvoz ali zmanjšalo uvoz, kredit tudi dobi. Banka se pri tem zavaruje na najrazličnejše načine. In če zahteva izpolnitev kreditne pogodbe — zakaj ji v podjetjih, potem ko je banka izpolnila svoje obveznosti, to zamerjajo?

Utrinkov iz dialogov na relaciji podjetje—banka je še precej. Že prva naša zgodba je pokazala, da bi stvarem težko prišli do dna. Zvemo pa, na primer že to (kar je bilo tudi iz drugih virov že večkrat potrjeno), da proizvajalna podjetja premalo raziskujejo trg in jih potem vsaka sprememba zmoti in »zaščiti« hkrati. Dalje so zelo številna pojasnila podjetij, ki navajajo pomanjkanje izkušenj za novo proizvodnjo, spremenjene razmere na trgu, težave s surovinami (ki pa so po investicijskem elaboratu vselej zagotovljene) itd.

In kar je najvažnejše: navzlic vsem pojasnilom in izgovorom na spremenjene predpise, administrativne posege v gospodarstvo, nepričakovane težave s surovinami, druge motnje na domačem in na tujem trgu itd., PREDVIDENIH UČINKOV NE DOSEGAMO TAKRAT, KOT BI JIH MORALI, AMPAK DOSTI POZNEJE ALI TUDI NIKOLI. Ob tem so prav redka podjetja, če sploh so (dokazal tega še nihče ni), ki bi svoje težave z izvozom (zanj pa so se že obvezala!) lahko v celoti pripisala sedanjemu gospodarskemu sistemu in njihovim pojmovanjem neustrezni zunanjetrgovinski politiki naše države.

MILAN GOVEKAR

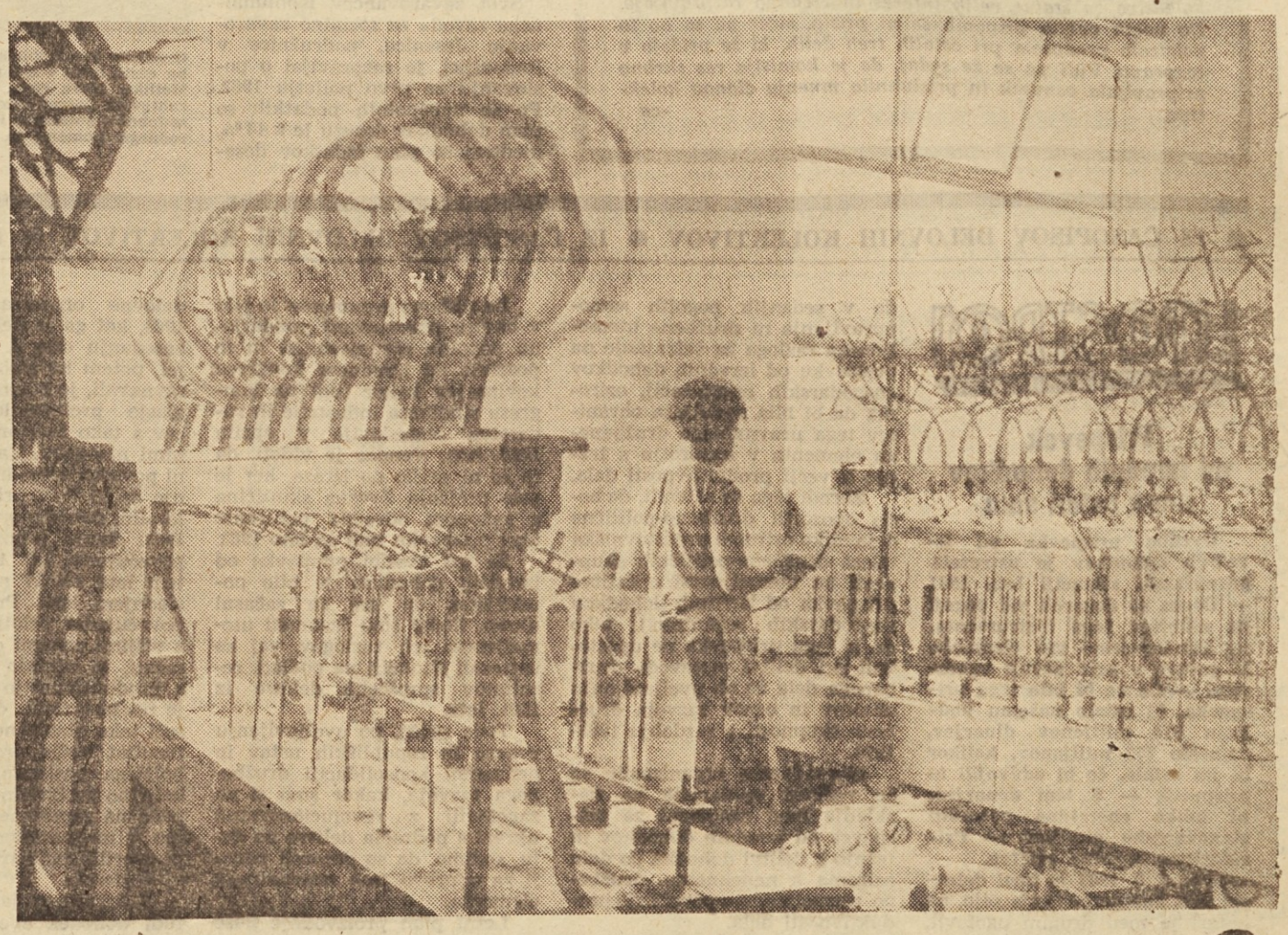

Na dnevnem redu: statuti

● *PTUJ:*

Ali so statuti res tajnost?

Na nedavni razširjeni plenarni seji občinskega sindikalnega sveta v Ptuju so udeleženci med drugim razpravljali tudi o problemih pri izdelavi statutov. Tako je predstavnik komisije za statute pri ObSS zelo kritično osvetlil kako poteka to delo v posameznih delovnih organizacijah.

Precej časa je že, odkar so bile imenovane komisije, toda do danes so se v večini primerov sestale komaj enkrat. Ponekod se izgovarjajo, da še niso izšli zakonski predpisi za izdelavo statutov, drugod, da je sedaj čas dopustov, da za to delo ni časa itd. Ponekod čakajo celo na neke vzorce, da bi jih enostavno prepisali, drugi spet čakajo na zimske mesece, ko bo baje več časa. Skratka povsod vlada neko zatišje, ki postavlja člane kolektivov pred dilemo, ali so statuti res neka tajnost za njih. Ponekod namreč držijo na primer v največji tajnosti tisto, kar so že napisali, mogoče tudi zaradi bojazni, da so napisali kaj takega, zaradi česar bi jih lahko kdo kritiziral.

Ob takšnem stanju in vzdušju velja pohvaliti delo komisije za izdelavo statuta Podjetja JŽ za popravilo voz v Ptuju. Ta marljivo in s čutom velike odgovornosti pripravlja osnutek statuta. Pri izdelavi statuta so se posluževali tu predvsem lastne prakse. Da bo statut tega podjetja res dober, govori tudi to, da so o pripravah osnutka delovni kolektiv sproti obveščali z objavami na oglasni deski.

Skrajni čas je, da tudi ostali delovni kolektivi sledijo vzoru omenjenega podjetja. -ce

● *HRASTNIK:*

Člani komisije so obiskali delovne organizacije

V želji, da bi bili osnutki statutov delovnih organizacij s področja hrastniške občine pravočasno izdelani, so te dni člani komisije za pomoč pri sestavi statutov delovnih organizacij, ki deluje pri občinskem sindikalnem svetu Hrastnik, obiskali vse delovne organizacije in se zanimali za doslej opravljeno delo pri izdelavi osnutkov statutov in za težave, na katere so doslej naletele komisije v posameznih delovnih organizacijah. -k

● *TGA KIDRIČEVO:*

Statut pred kolektivom

V vseh enotah delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija v Kidričevem so se že pričele razprave o prvem poglavju statuta delovne organizacije. Drugi deli bodo izdelani do konca septembra in bodo takoj, ko jih bo sprejela komisija, dani kolektivu v obravnavo. Za tak način dela se je komisija odločila predvsem zaradi tega, da bo kolektiv sproti seznanjen z delom in da bo dajal pripombe k osnutku. Pripombe bo še obravnavala komisija in bodo seveda precejšnja pomoč pri izdelavi končnega predloga statuta.

Komisija za izdelavo statuta, ki je analizirala delo sedanjih svetov enot ter koordinativno vlogo in poslovanje centralnih organov, je prišla do ugotovitve, da sedanji sistem upravljanja ni primeren, ker sveti osnovnih enot kot najneposrednejši organi upravljanja niso imeli tiste materialne osnove, ki bi dajala večji interes do neposrednega upravljanja. Tako je iniciativo svetov osnovnih enot dušila vmesna pristojnost svetov ekonomskih enot, saj razni predlogi in sklepi ter svetov v nekaterih primerih niso bili upoštevani, čeprav so bili utemeljeni in upravičeni. Sveti EE so bili namreč po svoji funkciji glede na produkcijo preveč oddaljeni od neposrednega upravljanja prav zaradi vmesnega organa, to je sveta PE. Seveda pa takšna razdelitev pristojnosti ni vodila nikamor in se je pokazalo, da je neživljenjska, ker ni bila v skladu z načeli neposrednega upravljanja. Zato so tudi sklepi, ki so jih sprejeli organi upravljanja, zaradi vmesnega organa in križanja kompetenc, določenih z veljavnimi pravilniki, privedli do tega, da so se večkrat kršili pravilniki in s tem seveda tudi pristojnost nekaterih organov upravljanja.

Ker so pa že pri sprejemanju dosedanjih pravilnikov in pravil bila stališča in priporočila, da bo potrebno po končani rekonstrukciji glinice in postavitvi nove industrijske dvorane »B« reorganizirati sistem upravljanja, je na osnovi tega komisija tudi izdelala predlog reorganiziranega sistema upravljanja.

Komisija je tudi priporočila, naj bi se organizacijske enote podjetja imenovale »delovne enote«, in naj bi imel statut podjetja štiri poglavja, in sicer: temeljna načela, ekonomika in organizacija, samoupravljanje in delovna razmerja.

Razprava o prvem delu je pokazala, da imajo člani kolektiva za statut velik interes in živahno razpravljajo. Do nekih večjih pripomb še ni prišlo, sicer pa se bo to pokazalo predvsem pri ostalih treh delih, ki še pridejo v razpravo. Vidi pa se že sedaj, da je komisija res skrbno pripravljala osnutek in prisluhnila mnenju članov kolektiva. -ce

Samo zaradi razvedrila...

● ZAGORJE OB SAVI:

V delovnih organizacijah že sestavljajo predloge 7-letnih načrtov razvoja

Tudi v delovnih organizacijah na področju zagorske občine so imenovali organi delavskega samoupravljanja komisije za izdelavo predlogov 7-letnih planov perspektivnega razvoja.

V zagorskem Rudniku rjavega premoga imajo predlog že izdelan. Iz njega je mogoče razbrati naj bi povečali proizvodnjo premoga od 700.000 ton na 1,000.000 ton premoga, vendar s pogojem, da bo dodeljeno za investicije potrebno posojilo. Predvidevajo, da bi vzporedno z večanjem proizvodnje namenili za stanovanjsko izgradnjo blizu 1,5 milijarde dinarjev.

Tudi v Tovarni eksplozijsko varnih elektronaprav TEVEVARNOST v Zagorju ob Savi so že razpravljali o izdelavi načrta. Poudarjajo pa, da bo na načrt bistveno vplival nadaljnji razvoj težke industrije in rudarstva, sicer pa računajo, da bo 7-letni načrt perspektivnega razvoja upošteval nadaljnje osvajanje magnetne tehnike.

Poleg zagorskega rudnika imajo samo še v Lesno industrijskem podjetju Zagorje ob Savi izdelan predlog 7-letnega načrta razvoja. Po tem naj bi 1970. leta ustvarili 653,000.000 dinarjev realizacije, seveda le, če bodo dograjeni novi prostori za obrat finalnih izdelkov. Računajo, da bodo načrti za ta obrat izdelani do konca letošnjega leta. -k

● RADOVLJICA:

Izdatki za zdravljenje rastejo

Svet zavarovancev Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Jesenice, podružnice v Radovljici, je razpravljal o poslovanju za prvo polletju 1963. Po še nepopolnih podatkih so plan dohodkov dosegli le z 48 %, medtem so plan izdatkov dosegli s 55 %. Tako je nastala izguba okoli 10 milijonov dinarjev, ki jo bodo težko nadoknadili v drugem polletju. Plan dohodkov ni dosežen, ker dejanski osebni dohodki niso dosegli planiranih. Plan izdatkov pa je presežen predvsem zaradi večjih izdatkov za zdravstvene preglede, ki znašajo v primerjavi z letnim planom kar 64 %. Tudi pri drugih postavkah se je izkazala negativna razlika.

Na območju občine Jesenice je stanje za prvo polletje nekoliko boljše, toda podatki za sedmi mesec kažejo, da se stanje ne popravlja, ampak da se bo negativna razlika še celo povečala. V kratkem bo o tem razpravljala skupščina Komunalnega zavoda, ki bo morala poiskati ustrezne rešitve.

Pri podružnici socialnega zavarovanja v Radovljici so skušali dobiti od podjetij podatke o odstopljenih sredstvih za kritje stroškov bolovanj do 30 oziroma do 7 dni in o dejanski porabi oziroma izplačanih nadomestilih. Od 219 različnih podjetij, kolikor jih je na območju podružnice, so dobili podatke le od 118, medtem ko 101 podjetje podatkov ni poslalo. Ker pa so poslala podatke vsa večja podjetja, se lahko ocenjuje stanje za prvo polletje. To kaže v glavnem pozitivne rezultate. Več porabljenih kot odstopljenih sredstev imajo podjetja: Veriga, Plamen, Iskra, Otoče in Lipnica, Kemična tovarna Podnart, Almira, Čokolada na Bledu, Sukno Zapuže, GG Bled, Gorenje Radovljica, Gradbeno podjetje Bohinjska Bistrica in vrsta manjših, zlasti trgovinskih podjetij. Odstopljena sredstva za nezgode so po dosedanjem stanju povsod previsoka in bo verjetno skupščina Komunalnega zavoda morala spremeniti merila za odstopanje teh sredstev. Zanimivo je, da nekatera podjetja, zlasti manjša, sploh ne obračunavajo nadomestil po odločbah Komunalnega zavoda, kar kaže, da z novim načinom obračuna sploh niso seznanjena. Zato bodo morali pristojni organi sprejeti ustrezne sklepe in kazensko ukrepati. N. B.

Graditev avtomobilske ceste čez Gorjance je v polnem teku. Računajo, da bo cesta letos v celoti zgrajena in bo tako skrajšana zveza Novega mesta z Metliko. Nova cesta bo nekoliko spremenila staro traso, saj je dosedanja zahtevala precej vozniških sposobnosti. Nova trasa je v celoti prilagojena sodobnim potrebam in bo nudila udobno in varno vožnjo. Sama cesta bo izrednega pomena za turizem in splošni gospodarski napredek Bele krajine. (D. S.)

● KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ

Skrbi in problemi

Kmetijski kombinat Ptuj ima razen drugih velikih kompleksov obdelovalnih površin tudi okrog 330 ha vinogradov, ki jih obdeluje sodobno, in nekaj nad 115 ha površin, ki jih obdeluje še na zastarel način. Seveda so to predvsem stari vinogradi s tako imenovano vertikalno lego, medtem ko imajo novi vinogradi terasni način obdelave, ki je prekladnejši za obdelavo. Tu je delo namreč bolj mehanizirano in seveda zahteva manj delavcev. Tako je kombinat v zadnjih letih zmanjšal število delavcev za ca. 25 do 30 %, hkrati pa obnovil več ko 60 ha vinogradov. Trenutno zaposlujejo v vinogradniško-sadjarskem sektorju nekaj več ko 300 delavcev. Kljub velikim uspehom pa imajo letos tudi velike skrbi predvsem zaradi hude zime, ki jim je uničila okrog 16 do 18 % vinske trte. Pa tudi poznejša toča je močno prizadela nekatera območja. Toda še vse to morda ne bi tako močno vplivalo na celotni pridelek, če ne bi nastopila tudi huda suša, ki je znižala pridelek na povprečje lanskega leta, čeprav je od začetka kazalo mnogo boljše. Kasno deževje pa je seveda povzročilo povrh še pokanje jagod. Pri poznih sortah pa so jagode ostale zaradi suše zelo drobne in tudi od tega ne bo mnogo. Toda vse skupaj pa je še le odvisno od tega, kakšno bo jesensko vreme. Kmetijski kombinat je tudi izvoznik vin v tujino, predvsem v Nemčijo in Češkoslovaško, kjer zelo cenijo prav ta vina. Že do sedaj so izvozili v nekatere države več ko 340 vagonov vina po ugodnih cenah.

Kljub vsem težavam in problemom pa še vedno upajo in predvidevajo, da bodo le plan izpolnili — morda tudi kaj prekoračili, saj bo pridelek kljub raznim elementarnim oviram zelo kvaliteten. -ce

● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DE

LITOSTROJ
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LITOSTROJA

Prispevek od izrednih dohodkov mora ostati sam

Uvedba prispevka od izrednih dohodkov je ustrezala gospodarski situaciji leta 1961 — Danes so dozoreli vsi pogoji za ukinitev tega instrumenta, saj izpolnjujemo vse elemente, ki govore v prid gornji ugotovitvi — Če ne bi bilo tega prispevka, bi ostalo našemu podjetju 516 milijonov dinarjev, namesto 259 milijonov, kolikor bi jih ostalo, če bi oddvojili ta prispevek — S tem denarjem bi lahko energično pospešili stanovanjsko graditev — Pričakujemo ugodne rešitve.

Dne 8. 8. 1963 je imel delavski svet našega podjetja sejo, na kateri je med drugim ugotovil, da v sedanjih pogojih samoupravljanja ni družbeno utemeljenega razloga za vztrajanje na prispevku od izrednih dohodkov gospodarskih organizacij, oziroma da bi bila nadaljnja ohranitev tega uravnalnega družbenega elementa v nasprotju s težnjo k večji produktivnosti dela.

Zaradi tega so sklenili, da bodo opozorili družbeno-politične dejavnike oziroma predstavniška telesa družbeno-političnih skupnosti na utemeljenost opustitve prispevka od izrednih dohodkov gospodarskih organizacij, tako da bi tega prispevka ne upoštevali pri delitvi proizvoda družbenega dela že ob uveljavljanju okvirov in osnov razvoja družbene skupnosti v razdobju 1963-1970.

Gospodarske organizacije so že večkrat opozarjale na neskladje med osnovami za prispevek od izrednih dohodkov in težnjo k delitvi dohodka po delu oziroma k nenehnemu, družbeno utemeljenemu povečanju produktivnosti dela.

Za njihove argumente je bilo v okviru posvetovanj poudarjeno popolno razumevanje, in to posebno na izrednem kongresu kovinarjev kakor tudi na kongresu sindikata industrije in rudarstva Jugoslavije v aprilu 1963. leta. Vendar je videti, da to še ni prišlo do izraza, ker je celo prejšnja Zvezna skupščina z zakonom odredila pobiranje tega prispevka tudi za leto 1963.

Že pri uvedbi prispevka od izrednih dohodkov je bilo poudarjeno, da gre za začasni ukrep. Tedaj smo razumeli utemeljenost teh razlogov, saj so ustrezali situaciji na podlagi rezultatov sproščene delitve iz 1961. leta.

Toda sedaj, po uveljavljanju zvezne in republiških ustav in nedvomni konsolidaciji družbenega razvoja, kakor smo si ga zagotovili z revolucionarnimi ukrepi s področja delitve po delu, sodimo, da so dozoreli pogoji za odpravo tega uravnalnega elementa.

Letni plan proizvodnje naše delovne organizacije za leto 1964, kot ga je delavski svet na zasedanju dne 8. 8. 1963 sprejel, potem ko smo ga dolgo obravnavali, je pokazal popolno soglasje proizvajalcev-upravljavcev s tako začrtanimi proizvodnimi nalogami. Ta korak pomeni povečanje vrednosti proizvodnje za 21 % v primerjavi s celotnim dohodkom po planu za 1963. Svoje proizvodne naloge povečujemo od 14 milijard v tem letu na 17 milijard v naslednjem letu. Pri tem pa ne povečujemo celotnega dohodka z višjimi cenami oziroma z elementi, ki nimajo nobene zveze s produktivnostjo dela, temveč je res nasprotno, da hočemo doseči tako planirano zvečanje kot rezultat večje proizvodnosti in boljšega poslovanja. Glede na količino proizvodnje, kolikor odpade na zaposlenega, se uvrščamo v mednarodno delitev dela po merilih industrijsko bolj razvitih dežel.

V dokaz navajamo, da se nam tudi dohodek zveča v enakem razmerju, torej za 21 %, kar pomeni, da ne zmanjšujemo vrednosti vloženega materiala oziroma ne predvidevamo ugodnejšega razmerja med prodajno in lastno ceno, temveč ostajamo v enakih okvirih ekonomičnosti in rentabilnosti.

Ker pa se nam kosmati osebni dohodki v globalu povečajo le za 18 % oziroma čisti osebni dohodki le za 16 %, je očitno, da povečujemo produktivnost živega in opredmetenega dela, ker ga sorazmerno zmanjšujemo v primerjavi s povečanjem celotnega dohodka.

Če pa te pokazatelje primerjamo s prispevkom od izrednih dohodkov po sedanjih osnovah za njegovo izračunavanje, vidimo, da se ta obremenitev od 240 milijonov po planu za leto 1963 zveča na 428 milijonov po planu za leto 1964, potemtakem za 78 %.

S to dodatno obremenitvijo bi zajeli pretežni del proizvoda družbenega dela, ki ga hočemo ustvariti z večjo produktivnostjo dela. Tako bi nam ostalo tako malo za samoupravno razporeditev in za zadovoljevanje skupnih potreb, da je destimulativnost prispevka od izrednega dohodka več kot očitna.

Če bi ne bilo tega prispevka, bi namreč naš delovni kolektiv imel po planu za prihodnje leto na razpolago 516 milijonov, ostalo le 259 milijonov. Ako bi torej le razliko 257 milijonov razporedili za stanovanjsko graditev, bi ob že vpeljanem samoprispevku članov kolektiva dosegli vsoto 429 milijonov in bi tako naša delovna skupnost postala kreditno sposobna za vsoto 858 milijonov ob 50 % udeležbi, ne da bi morala dokazane in več kot pereče potrebe po stanovanjih zadovoljevati s stredstvi, ki jih nujno potrebuje za razširitev materialne osnove dela.

Res je sicer, da je treba stanovanjsko graditev šteti za del skupnih potreb, ki jih mora delovni kolektiv sam zadovoljevati v okvirih samoprispevanja in dolgoročnega kreditiranja iz sta-

● ZASAVJE:

Pred letnimi konferencami občinskih sindikalnih svetov

Kljub dopustom je že nekaj časa v sindikalnih organizacijah v vseh štirih zasavskih občinah izredno razgibano. Člani izvršnih odborov sindikalnih podružnic se pripravljajo na polletne delovne konference, vodstva občinskih sindikalnih svetov pa so že začela s pripravami na letne konference občinskih sindikalnih svetov. Računajo, da bosta konferenci v Zagorju ob Savi in Hrastniku ob koncu septembra, v Trbovljah in Litiji pa v oktobru.

Pred letnimi konferencami občinskih sindikalnih svetov bodo po vseh sindikalnih podružnicah v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju ob Savi in Litiji polletne delovne konference. Na njih bodo člani volili delegate za letne konference občinskih sindikalnih svetov, razen tega pa bodo razpravljali o dosedanjem delu sindikalnih podružnic in drugih sindikalnih vodstev pa še o nekaterih drugih aktualnih vprašanjih. Na območju zagorske občine so polletne delovne konference sindikalnih podružnic že v teku.

Vodstva večjih sindikalnih podružnic v Zasavju razmišljajo, da bi poročila za bližnje polletne delovne konference že pred konferencami dostavila izvoljenim delegatom. Skoraj povsod želijo, da bi bile razprave na samih konferencah kar najbolj konkretne, da bi tako pripomogle k še uspešnejšemu delu sindikalnih podružnic in k razjasnitvi vrste vprašanj o nadaljnem razvoju posameznih delovnih organizacij, izdelavi statutov, prehodu na 42-urni delovni teden in dosedanjega gospodarjenja.

-k-

● PTUJ:

Plodno medobčinsko sodelovanje

V Ptuju je bilo dvodnevno delovno posvetovanje tajnikov občinskih sindikalnih svetov občin Varaždin-Ptuj-Čakovec. Izdelali so teze za delovne programe o medobčinskem sodelovanju v okviru Stalne konference in Odbora bratstva in prijateljstva teh občin. Iz tez je razvidno, kako naj se v bodoče razvija sodelovanje na področjih gospodarstva, družbenih služb, strokovnih združenj, družbenih političnih organizacij, občinskih skupščin, kulture in umetnosti, turizma, športa in telesne kulture, tiska in podobno.

Izdelali so nadalje osnutke temeljnih listin o delu, pristojnostih, pravicah in dolžnostih medobčinskih organov: skupščine Stalne konference občin in Odbora bratstva in prijateljstva s sedežem v Čakovcu, upravnega odbora Sklada bratstva in prijateljstva s sedežem pri Narodni banki v Varaždinu in stalnega uredniškega odbora za medobčinski list »Bilten bratstva in prijateljstva«. List bo izhajal vsako leto ob »tednu bratstva in prijateljstva« in ga bodo izdajale vse tri občine. Nadalje je izdelan osnutek pravilnika o podeljevanju nagrad in prehodnih pokalov »Bratstva in prijateljstva«, ki se bodo podeljevali vsako leto za najboljše dosežke na področju kulture in umetnosti, turizma, športa in telesne kulture na območju občin Varaždin-Ptuj-Čakovec.

Vsi osnutki navedenih dokumentov so izdelani v duhu nove ustave SFRJ o medobčinskem sodelovanju in na temelju bogatih izkušenj medobčinskega sodelovanja, ki se med temi občinami razvija od leta 1960. Osnutke vseh teh dokumentov so sedaj predložili v razpravo družbeno političnim organizacijam ter drugim prostojnim organom v teh treh občinah z namenom, da zberejo čimveč novih predlogov in pobud še pred prvimi zasedanji skupščine Stalne konference in Odbora bratstva in prijateljstva, ki bosta v oktobru tega leta, v Čakovcu.

Tajniki so na koncu posvetovanja sprejeli sklep, da se bodo v bodoče redno sestajali na delovna posvetovanja, na katerih bodo predvsem izmenjavali delovne izkušnje s področja dela občinskih sindikalnih svetov in proučevali oblike in metode dela v sindikatih treh občin.

FB

● ZASAVJE:

Koliko svetov naj bo pri občinskih skupščinah?

Člani občinskih skupščin vseh štirih zasavskih občin so že imenovali nove predsednike in člane svetov pri občinskih skupščinah. S temi imenovanji je bilo tudi določeno do sprejema novih statutov občin število svetov. Ponekod so sicer že zdaj zmanjšali število svetov; mnogi pa menijo, da je treba temeljiteje spregovoriti o tem, koliko svetov naj deluje v prihodnje pri občinskih skupščinah v Trbovljah, Zagorju ob Savi, Hrastniku in Litiji.

Že v osnutkih novih statutov zasavskih občin je rečeno, da so sveti politični izvršilni organi občinskih skupščin in teritorialni organi družbenega samoupravljanja na področjih, za katere so ustanovljeni. Zaradi tega je treba namenjati svetom pri občinskih skupščinah vso pozornost.

Pri občinski skupščini Trbovlje deluje zdaj 13 svetov, pri občinskih skupščinah v Zagorju ob Savi in Hrastniku pa po 11 svetov.

Mnogi predlagajo, da bi bilo treba že zdaj proučiti, ali ne bi kazalo v nekaterih občinah, predvsem v Litiji, Zagorju ob Savi in Hrastniku, iz pristojnih svetov za kmetijstvo in gozdarstvo izložiti gozdarstvo in ga vključiti v pristojnost sveta za industrijo in obrt. V Zagorju ob Savi predlagajo nekateri, da naj bi v prihodnje deloval samostojen svet za turizem spričo nalog, ki stoje pred turizmom na območju zagorske občine in v zvezi z velikimi možnostmi za nadaljnji večji razvoj. Predlogov pa je še več.

V prihodnjih mesecih, ko bodo v Zasavju nadaljevali z javnimi razpravami o osnutkih novih statutov občin, bo treba vsekakor podrobneje še enkrat spregovoriti o svetih pri občinskih skupščinah, predvsem še o njihovem številu in pristojnostih.

-k-

Varčevanje

na nepravem mestu lahko več škodi, kakor koristi

Pa vendar zaradi zanemarjanja razsvetljave neodgovorno zapravljamo na tisoče delavcem vid, eno najdragocenejših dobrin.

ELKO svetilko za vsak namen in za vsak prostor

Koristite brezplačne usluge: nasvete, ponudbe in projekte naših strokovnjakov za razsvetljavo. Sporočite nam svoje želje in težave. Skupno bomo laže hitro rešili vsak problem razsvetljave.

ELEKTROKOVINA MARIBOR

● METLIKA

Zmanjševanje materialnih izdatkov

Pred dnevi so člani občinske skupščine Metlika razpravljali o izpolnjevanju smernic letošnjega družbenega plana in o uresničevanju proizvodnih nalog posameznih delovnih kolektivov v tej občini. Podrobna in konkretna razprava je pokazala, da so delovni kolektivi v tej belokranjski občini zelo trudijo, da bi proizvodne naloge, ki so jih sprejeli, v celoti pravočasno uresničili. To dokazujejo tudi podatki o izpolnjevanju proizvodnih nalog v prvem polletju, ko je celotni brutoprodukt dosežen z 49,7 %, družbeni proizvod z 51.7 % in čisti dohodek z 55.6 %. Pregled je pokazal tudi to, da so organi delavskega upravljanja ob tesnem prizadevanju enot uspeli v tej dobi znatno zmanjšati materialne izdatke, kar je nedvomno vplivalo na to, da se je čisti dohodek znatno povečal. Podrobna proučevanja so pokazala, da je vzrok za to zlasti uvajanje ekonomskih enot.

● ŽELEZARNA ŠTORE:

Preveč nadurnega dela

Poročilo o polletnem poslovanju Železarne v Štorah ugotavlja razen neštetih pozitivnih strani tudi problem, ki ga je vredno rešiti v splošno zadovoljstvo kolektiva. Nadurno delo se je namreč v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta povečalo za 278 %. Povečanje je ugotovljeno tako pri osnovnih obratih, kakor pri vzdrževalnih službah in pri uslužbencih. Delno povečanje nadurnega dela je zaradi forsiranja proizvodnje sicer upravičeno, vendar je glede na priprave, da bi postopoma prešlo na 42-urni delovni čas v tednu, potrebno temeljito analizirati nadurno delo, še posebej pa precejšen odstotek odsotnosti z dela. Pri pregledu porabe delovnega časa so ugotovili, da znaša brez nadur in nedeljskega dela samo 76 %. Ostali delovni čas gre na račun upravičenih ter neopravičenih izostankov z dela. Skupno so v teh postavkah izgubili 309.697 delovnih dni. Največji boleznine, zaradi katerih je bilo odstotek izostankov pomenijo izgubljenih 141.120 delovnih dni ali 5.6 %, in dopusti 101.744 delovnih dni ali 4 %.

J. M.

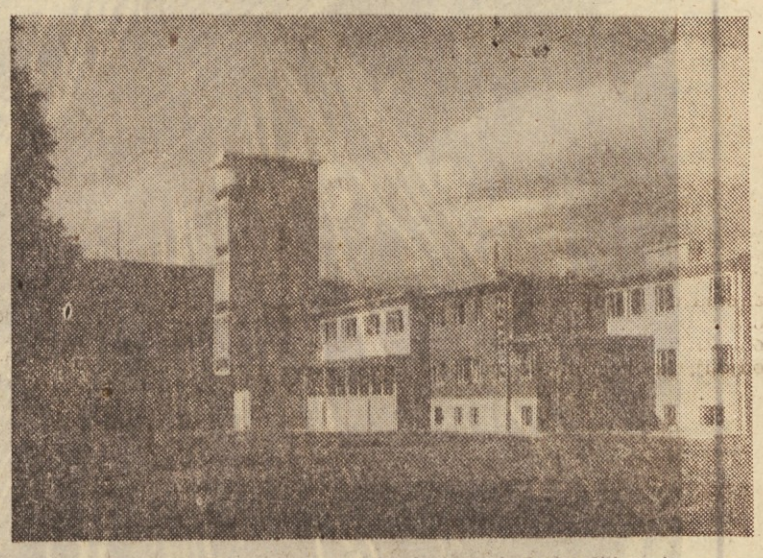

Na letošnji občinski praznik novomeške komune bodo izročili svojemu namenu nov gasilski dom v Novem mestu. Ob otvoritvi, računajo, da bo v Novem mestu večji zbor slovenskih gasilcev, ki bodo tako proslavili veliko delovno zmago novomeških gasilcev. (D. S.)

● HRASTNIK:

Nov zdravstveni dom je več kot potreben

Že tri leta se v Hrastniku pripravljajo na gradnjo prepotrebnega novega Zdravstvenega doma. Idejni projekt in investicijski program za Zdravstveni dom sta že izdelana in potrjena. Računajo, da bo gradnja veljala okoli 180 milijonov din.

O pričetku gradnje so že večkrat razpravljali, vendar so se vse razprave končale, ker ni bilo na voljo potrebnih sredstev, čeprav je delo zdravstvenih delavcev izredno naporno in otežkočeno, občani so prikrajšani za zdravstveno zaščito in sodobno zdravljenje, zaradi razdrobljenosti posameznih služb pa so višji tudi stroški zdravstvene službe.

V Hrastniku so zdaj zaprosili pri Splošni gospodarski banki Slovenije za 100 milijonov din posojila, in sicer iz sredstev presežka poslovanja Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, ki so bila naložena v varstveno rezervo invalidskega in pokojninskega zavarovanja.

V kolikor bo posojilo odobreno, bodo Hrastničani preostala potrebna sredstva v višini okrog 80 milijonov din zbrali iz lokalnih sredstev, in sicer iz prispevkov delovnih organizacij, proračuna občinske skupščine in občinskega investicijskega sklada ter začeli z deli pri gradnji prepotrebnega novega Zdravstvenega doma.

-k-

Prodajni servis

Modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR

OGLEJTE SI MODNE NOVOSTI ZA JESENSKE DNI

● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH

novanjskih skladov, vendar po drugi strani ni moč zanikati dejstva, da so člani naše delovne skupnosti obremenili svoj osebni dohodek z zahtevano 20 % udeležbo pri gradnji stanovanj, tako da je treba nasproti tej žrtvi prizadetih delovnih ljudi oziroma njihove že dokazane pripravljenosti storiti nekaj učinkovitega, kar bo opravičilo njihovo večjo produktivnost dela in pomenilo uresničitev ustavnega načela ekonomske in socialne varnosti.

Če pa ostane prispevek od izrednih dohodkov še naprej v veljavi, je več kot dokazano, da naša delovna organizacija s samimi 259 milijoni za prosto razpolaganje ne bo mogla veliko storiti za zadovoljitev vseh potreb, kot jih terja perspektivni razvoj podjetja.

Delavski svet je bil prepričan, da so njegove ugotovitve utemeljene in da lahko upravičeno opozori družbeno-politične dejavnike na problematiko.

Zato pričakujemo, da bodo naši predlogi obravnavani in da bo federacija upoštevala utemeljenost zahteve.

Predsednik delavskega sveta
MILAN VIDMAR

Sava

Prav je, da pogledamo nekoliko pobliže resnici v oči!

O izredni konferenci tovarniške organizacije Zveze komunistov smo spregovorili že v zadnji številki našega lista. Zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli hkrati spregovoriti o vseh mislih in predlogih, ki so jih nanizali v razpravi posamezni govorniki. To bi bilo tudi nesmotrnost, saj lahko od številke do številke objavljamo povzetke najvažnejših delov posameznih razprav. Problemi, o katerih je bilo največ govora, so stari in vsakomur znani. Niso nekaj novega, komaj pred kratkem nastalega. Tudi precej jih je — od kvalitete, planiranja, kadrovanja do medsebojnih odnosov, sodelovanja med družbeno-političnimi organizacijami in najprimernejših metod dela v organizaciji Zveze komunistov. Zato smo se tudi odločili v vsaki številki spregovoriti o enem. Tokrat je na vrsti vprašanje kvalitete, ki ga je dokaj plastično orisal Tone Štern iz tehničnih služb.

Smo priča hitrega gospodarskega razvoja, ki zahteva na vseh področjih dela in ustvarjanja razne spremembe, nove metode in prijeme. Tudi za nas velja to! Poglejmo samo primer prikazovanja naših uspehov v izdelanih tonah končnih izdelkov, katerih obseg se iz leta v leto za toliko in toliko povečuje!

Takšno prikazovanje proizvodnih uspehov je sicer potrebno, nujno in pravilno, žal pa prikazuje dejansko stanje in razmere v podjetju enostransko, torej nepopolno. Samo na osnovi prodanih kilogramov izdelkov še ni mogoče ugotoviti, kakšni so resnični uspehi podjetja, kakšna je naša stopnja ekonomičnosti, rentabilnosti itd. Zavedati se moramo, da faktorja *kvaliteta* ne smemo zanemarjati. Nobenega potrošnika raznih naših izdelkov, na primer avtomobilskih plaščev, ne zanima, koliko ton smo jih prodali, koliko tehta eden itd. Zanimajo ga predvsem njihove lastnosti, koliko časa bo lahko vozil z enim plaščem, kako naj ga vzdržuje, ali je hitra vožnja z njim varna itd. Pri prodaji se ne zanima, s kakšnimi sredstvi smo plašč naredili, kakšne težave smo imeli pri tem, koliko sredstev smo v razvoj vložili in kakšne težave imamo v proizvodnji. Ne briga ga, ali delamo v boljših ali slabših pogojih. Za plačan denar zahteva kvaliteten izdelek, ki mu bo služil toliko časa, kolikor po nekih splošno veljavnih normah sme pričakovati.

Tega vsega se pri nas v »Savi« sicer dobro zavedamo, na svojih delovnih mestih pa kaj radi pozabljamo. Zakrivamo si oči, misleč, da nam bo potem pomagano. Na kaj nas opozarja na primer ugotovitev, da smo v letu 1962 izgubili zaradi prekvalifikacije v nižjerazredno kvaliteto pri enem naših glavnih izdelkov nič manj ko 130 milijonov dinarjev!? Ne to, da moramo enkrat za vselej prenehati z razmetavanjem denarja. Ne samo zaradi razmetavanja samega, temveč tudi zato, ker izgubimo zaradi slabo izdelanih izdelkov kupce. Kako naj se oglasi na primer še v naši prodajalni potrošnik, ki je moral reklamirati kupljeni izdelek, dokazovati, da ga je pravilno uporabljal ali vzdrževal ter izpolnjevati razne obrazce? Če bo le imel priliko, bo drugič stopil v drugo trgovino, k drugemu ponudniku in za nas je potem izgubljen.

Na vse to preradi pozabljamo. Ne morda na sejah strokovnega kolegija, ker vem, da tam redno obravnavajo kvaliteto izdelkov. Preveč pozabljamo na svojih delovnih mestih, v osnovni proizvodnji. Kaj malo so nam mar tehnološki predpisi. Ne brigajo nas določeni vulkanizacijski časi, zahtevana čistost na delovnem mestu, pravilno nakladanje ali skladiščenje itd. Mislimo si pač, glavno, da je narejeno in da izkaže naša ekonomska enota konec meseca preseženo planirano *količino* v kilogramih.

O tem vsem bi se morali več meniti in vsakega prestopnika delovne discipline, posebej pa neizpolnjevalca tehnoloških predpisov energično in hitro kaznovati. Potem bi razni primeri, ki jih mora reševati arbitražna komisija, hitro upadli in tudi desetine izgubljenih milijonov bi ostale doma. V naše trgovine pa bi zahajalo še več potrošnikov!

Hans Hellmut Kirst: TOVARIŠI

46

»No, ker smo vsi stari tovariši! Bi nas radi občudovali v starem sijaju in krasoti?«

Pisarna bencinske črpalke je imela tri steklene stene. Na četrti, zidani, je visela fotografija tovarišev. V sredini podoficir Karl Schulz, okrog njega šest rojakov v ponošenih, toda snažnih uniformah. Stali so s smehljajem na obrazih in svesti si zmage, pripravljeni vzdržati do konca...

Schulz je snel fotografijo s stene.

»Tu me vidite v vsem mojem nekdanjem sijaju! In najmlajši, čisto na desni, je danes ponovno v življenje obujeni Meiners.«

Tantau je opazoval obraze na fotografiji, bili so na prvi pogled mladi, a s prav rahlo nakazanimi trdinami in gubami, ki pozneje delajo moža. Posebno mu je padlo v oči obličje, kljub svoji mladosti ošabno.

»Tega vendar poznam!«

»Gospod dr. Gisenius, ki vam je poveril poizvedovanje o Meinersu. Komajda da ga človek spet prepozna?«

»Da, komaj da ga prepozna!« Tantau ni bil niti malo presenečen. Laži so imele zanj vselej kratke noge.

Seveda je stal v žarišču zgodbe sam Gisenius! Glava skupine je bil Gisenius, ne pa tale nedolžni Schulz. Najbrž sta tudi Giseniusa najbolj popadla strah in tesnoba, ko se je pojavil Meiners, in izsiljevali so Giseniusa — ne morda, kot je le-ta trdil, nekega njegovega klienta... Med drugim, Tantau mu že od vsega začetka ni verjel, da bi zaradi Meinersovega prihoda šel v to reč...

»Tu vidite edinega prostaka Willyja Kerzeja,« je nadaljeval Schulz. »Danes v gradbeni industriji velik mož, in tu zdajšnjega direktorja hotela Hirscha. Poleg njega Frammler, danes lastnik pogrebnega zavoda ZEMLJA IN OGENJ. In čisto na levi Bennicken, ki vas je pripeljal semkaj...«

Schulz je globoko vzdihnil. »Sicer sta bila Frammler in Bennicken zraven, ko je Meiners padel.«

»In vi, gospod Schulz? Ste še vedno prepričani, da ste ga videli živega v avtobusu?«

»No ja, da...« je zmedeno odvrnil Schulz. »Človek si domišlja, da nekaj ve. Človek je prepričan. Toda kaj je že to povsem nedvoumna resnica? Seveda sem si ob Meinersovem prihodu mislil vse mogoče. Toda pametne razlage nisem našel do danes.«

»Ste ugotovili, zakaj se Meiners, ki se je po petnajstih letih vrnil domov, izogiba prav svojih starih tovarišev?«

»Ne...«

Schulzev glas je zvenel negotovo.

»In če bi že tako težko govoril z nekaterimi svojimi starimi tovariši? Zakaj se ni oglasil vsaj pri vas, nekdanjem vodji skupine?«

Zdelo se je, kot bi Schulza udarilo po glavi. Stal je tam, velik in širok, njegove oči so brezmočno strmele v Tantaua, trzal je z rameni, rekel pa ni ničesar.

»Gospod Schulz, tudi vi ste vendar prisostvovali pri pisanju protokola,« je mimogrede omenil Tantau. »Se še spominjate, kako se je imenoval mož, ki je takrat protokol napisal?«

»To je bil naš nadporočnik Kronshagen... danes sodnik ali nekaj podobnega v Frankfurtu na Maini. Ga pač ne boste vznemirjali s tole staro kramo?«

»Toda gospod Schulz, gotovo ne bo treba!« Za Tantaua je bilo očitno, da ima tudi Schulz precej umazanije na grbi. In kljub temu je čutil do njega nekaj podobnega

tihi naklonjenosti. Schulz je vendar pošten, zanesljiv in morebiti celo spodoben vrstnik. Nobena vsakdanja prikazen v tej luksuriozni zapadnonemški kasarni...

»Kaj zna za Meinersa odigrati zgodba o nasilni dekletovi smrti še danes kako vlogo?«

»Bojim se, to je ravno tisto,« je odvrnil Schulz s hripavim glasom.

Zdaj se je v resnici zdel samemu sebi reven in nemočen. Čutil je veliko premoč, ki jo izžareva mali mož. In ta mu naj vendar pomaga... seveda, ne da bi škodil ostalim tovarišem.

»Ne,« je začel Schulz. »Če Meiners živi, potem tudi čisto dobro ve, da sem jaz v oni noči spal spanje pravičnega.« In potem se je iztrgalo iz njega: »Morebiti pa ga je obsedla neumna misel, da sem ga poslal na morišče, ker je zaradi mrtvega dekleta tako razgrajal...«

Tantau je molčal.

Zvedel je mnogo več, kot je hotel vedeti. Pa ni triumfiral. Prej je čutil neko hvaležnost do Schulza, ki mu je tako pripravljen pomagati. Če je mislil na zadržanega Giseniusa, ali na praznega in zaprtega Bennickena... Schulz je prijetno učinkujoča izjema. In tako se je prepustil nekaterim njegovim mislim.

»Recimo, gospod Schulz, da Michael Meiners, ki so mislili, da je mrtev, še živi. Do zdaj so ga videli trikrat... na bencinski črpalki in dan pozneje na razstavi vzorcev gradbeništva.«

»Kerze.«

Tantau je priprl oči. »Potem so videli Meinersa še tretjič — videl ga je gospod direktor hotela Hirsch v kavarni »Pariz«. Toda vsi trije dogoki se medseboj ne ujemajo, zakaj pijanca iz kavarne ‚Pariz' sem

že indentificiral. Možakar je mnogo starejši od Meinersa, se tudi tako ne piše, je nedolžen državni uslužbenec iz Kölna. In, kot že vem, še sploh ni bil v Rheine-Bergenu, ko ste zagledali Meinersa na bencinski črpalki in na razstavi gradbeništva.«

»Vsekakor zanimivo!« Schulz je končno bil videti olajšan.

»Nekje je neka zmota,« je razmišljajoče dejal Tantau. »Samo kje? Ali ste se zmotili vi in gospod Kerze — ali se je zmotil gospod Hirsch. Morda se varam tudi jaz, ko tako preprosto dolžim pomote enega izmed vas. Gotovo je treba še nadalje raziskovati.«

Schulz ni več prišel do tega, da bi izrazil svoje mnenje. Stari mož s srebrnobelimi lasmi mu je že stisnil roko in potem ga je videl, kako je odšel proti Bennickenovemu taksiju, s katerim se je pripeljal.

Schulz je z očmi sledil avtomobilu, dokler ga ni pogoltnila jutranja megla. Omamljen se je naslanjal nad svojo hišico, velik, krepak mož, ki ga je trenutno navdajal grozoten strah — kakršen navdaja otroka, ki smo ga samega pustili v temi.

»Mojega brata ni doma,« je povedala Eva Schulz. Prijetna in snažna je stala med vrati in z zanimanjem gledala mladega moža. Skopa luč na stopnišču je le pičlo osvetljevala njegov obraz. Toda njegove oči so žarele... »Zakaj pridete vselej ravno takrat, ko ga ni doma?«

»Kakšna smola!« je odvrnil Klaus Gisenius. »Lahko kljub temu vstopim?«

»Nemogoče! Saj veste, kako misli moj brat o tem!«

»Toda, Eva!« Klaus se je previdno pomikal naprej. »Vsiljevati se nočem, samo nekoliko bi pokramljala. Dozdaj sem se učil, prelistaval pravne knjige in pisal

v šolske zvezke. V glavi mi vre, rabim prijazno tolažbo — ne boste me pustili enostavno pred vrati?«

»Klaus, saj morate razumeti... tako pozno vas že ne morem povabiti v stanovanje. Mirno me lahko imate za staromodno — vendar se mi zdi, to preprosto ne gre.«

»No, dobro. Upoštevajmo vaše nazore, Eva! Če ne smem k vam v stanovanje, potem pač stopite vi k meni.«

Kljubovalno je sedel na stopnice, iztegnil noge in se smehljal proti Evi. Medla svetloba je povzročila, da se je svetlozeleno popleskano stopnišče prelivalo v nežnih barvah.

»Pa to vendar ne gre!«

»Potem pojdiva na sprehod!«

»To bi še šlo,« je odvrnila Eva. »Tako in tako sem še nameravala kupiti cigarete.«

Eva je vzela plašč in se napotila iz hiše.

Spodaj, v valovanju svetlobe, ki je prihajala iz izložbe, je Klaus premotril dekle. Videti je bila prav mična, predvsem če je zresnila obraz. Morda malce preveč kri in mleko, jutranja zarja in prvi sneg...

»Kje je vaš brat?«

»Najbrž pri kakem tovarišu.«

»Kaj je pravzaprav — to tovarištvo, o katerem ti stari gospodje neprestano govorijo? Gre za izmišljotino, širokoustenje, ali prepričanje?«

»Prepričanje. Pri mojem bratu vsekakor. Mislim, da bi se za tovariše pustil ubiti.«

»No ja... Morda mu bodo dali kmalu priliko! V zadnjem času se zdi, da imajo v tem starem tovariškem krogu pravega

»SVIT« Kamnik — elektroizolacijski izdelki

hudiča. Dirjajo sem in tja kot preplašeni zajci. Telefonirajo si opolnoči... Ste tudi že vi kaj opazili, Eva?«

»Da... moj brat naenkrat slabo spi. Ponoči teka po svoji sobi. Enkrat sem vstopila. Brskal je po škatli s starimi fotografijami iz vojne...«

»Zanimivo! Moj stari pravkar krčevito išče potrdilo, da je bil 20. aprila 1945 že doma. Mama pa pravi — da se te prevare ne bo udeležila.«

»Klaus... kaj čisto nič ne spoštujete očeta?«

»In četudi! Kot najbolj pristnega lopova.«

Šla sta vzdolž ceste, ki je bila ob tej uri prijetno prazna. Svetilo je samo v izložbah, neonske reklame... zdelo se je, ko da sta Eva in Klaus sama v nekem razsipnem, svetlem svetu.

»Klaus...« je mehko pričela Eva, »če slabo mislite o očetu, ste gotovo zelo nesrečen človek.«

»O tem še sploh nisem razmišljal. Pa recimo, da bi bil. Kaj potemtakem ne rabim človeka, ki bi me osrečil?«

Zavila sta v Kronsko ulico, bivšo Alejo zmage, potem cesto Republike, še pozneje Ulico 9. novembra, končno zopet Kronsko ulico...

»Eva, reven študent sem,« je rekel Klaus. »Toda sladoled vam še vedno lahko kupim.« In ko je odkimala: »Moj finančni položaj je namreč nekam zamotan. Sicer dobim mnogo denarja za svoj žep in morda bi ga lahko dobil več, če bi prosil očeta. Mogoče pa tudi ne... Bojim se namreč, da moj oče ve, kako porabim ves denar — materi ga dam...«

»Toda tu ja ni nič narobe?«

»Vi ste naiven deklič,« jo je nežno zavrnil Klaus. »Čisto tako preprosto, kot si predstavljate, pač ni. Za denar, ki ga mati dobi od mene, pije. Dopoldan francoski

konjak, zvečer whisky... Grozno! Vam brat ni pripovedoval ničesar?«

»O takih rečeh moj brat ne govori!«

Zdaj sta se znašla ob hotelu »Tri krone« in šla po ulici pri parku do nasada — ljudskega vrta z vrtnicami, španskim bezgom, raznimi grmički in klopmi.

Sedla sta na klop.

»Eva, všeč ste mi,« je rekel Klaus in z negotovostjo pristavil: »Mislim, da mi še nikoli nobeno dekle ni tako ugajalo kot mi vi.«

»Vselej tako govorite, kadar sedite s katero na klopi?«

»Vselej!« Svojo desno roko je položil na naslon za Evinim hrbtom. »Vsak večer posedam na tej klopi z drugo...«

Eva je čutila njegovo roko. Ko je počasi obrnila glavo, je v temi videla njegov obraz. Ni se otresla vtisa, da je zdaj to žalosten, utrujen obraz, kot raztopljen v magičnem lesku noči.

Klaus je vedel, da ga njene oči opazujejo. Silil se je, da bi poslušal glasbo, ki je prihajala iz kavarne »Pariz«.

»Eva, bi radi zdaj tam plesali?«

»Ne...«

»Pomilovanja ste vredni, dekle! Naleteli ste na človeka, ki vam ne more nuditi ničesar — niti steklenice vina v onemle lokalu. Nič nimam, nič nisem in še dolga leta ne bom nič. Bi šla zdaj domov?«

»Ne, Klaus.«

Eva se je malce naslonila na stran, k njemu. »Prav zdaj mi pričenja ugajati.«

»Tudi lepih lastnosti nimam... V nič ne verjamem. Moj spomin je slab. Ne zmorem velikih čustev. Prav gotovo sem poleg vsega tega še lažniv in len...«

»Postalo je hladno,« je tiho dejala Eva. »Klaus, lahko bi me objel!«

»Kesala se boš!« je komaj slišno prišepnil tik pred njenimi ustnicami. »Že zdavnaj bi te bil moral odpeljati domov... Bilo bi bolje... Bolje za naju oba — posebno pa zate...

»Kako pa misliš, da veš, kaj je zame dobro?«

Klaus ji je z desnico objel ramena — bila so drobna, nežna ramena; čutil je njih mehkobo in zaokroženost. Potem je položil nanje še levo roko. In končno je Eva začutila njegovi ustnici, vroče in nežno...

»Ljubim te...« ji je rekel in skoraj brez moči dodal: »Toda težko mi je verjeti v samega sebe.«

»Ljubim te,« je Eva slišala reči samo sebe. »In JAZ bom vselej verjela vate!«

»Sin moj, lahko samo upam,« je pričel advokat Gisenius, »da ne boš lahkomiseln.«

»In jaz upam,« je čvrsto odvrnil Klaus, »da se mi bo v življenju posrečila še marsikaka neumnost!

»Predobro se ti godi, kaj.«

Pozajtrkovala sta — kot po navadi z mamo Gisenius, ki pa zjutraj zaradi alkohola ni bila za razgovor — in zdaj sta si v delovni sobi očeta Giseniusa sedela nasproti.

»Si že kdaj razmišljal. da mi tvoja usoda ni čisto vseeno?«

»Tudi tvoje vedenje do matere mi ni vseeno,« je odvrnil sin.

»Poskušaj se držati razgovora. Najprej se pomeniva o tebi! Včeraj si se vrnil domov pozno ponoči...!« Meril je svojega sina z očetovsko strogostjo, vendar tudi ne brez dobrote. »Vtis imam, da te že lep čas nekaj posebno vznemirja.«

»Razumljivo, neko dekle,« je odgovoril Klaus. »V mojih letih vendar ni tako nenavadno?«

»Nenavadno ne... vsekakor z določenimi pridržki.« Gisenius si je slovesno prekrižal roki. »Tudi jaz sem bil nekoč mlad...«

»Nihče ne dvomi!« je jezljivo pojasnil sin.

»Vselej pa sem se držal pravil igre! Ne ta, ne jaz niso smela utrpeti telesnih okvar! Nisem se pustil odvračati od svojega študija! Vedno sem zelo pazil, da nista prišla v nevarnost dekletova čast in ugled...«

»Bravo!«

»Človek mora imeti občutek odgovornosti...«

»Misliš, če pričakuje otroka?«

Dr. Gisenius je z grozo zaprl oči. Imel pa je praktične izkušnje, vedel je, kako se najbolj spretno spoprimeš z viharnostjo mladoletnikov.

»Da si včeraj prišel domov pozno, še ni zločin, Klaus...«

»Nasprotno!«

»Gotovo boš tudi pazil, da ne boš povzročal dekletu nobenih neprijetnosti.«

»Če ljubim, potem zanesljivo ne mislim na tvoj sloves,« je surovo rekel Klaus.

»Torej dobro,« je prikimal Gisenius potrpežljivo kot krotilec živali. »Ker, kot se zdi, občutiš v tako imenovani ljubezni mnogo bolj ono telesno kot pa duševno, ne vidim nobenih posebnih problemov, posebno ker nisi bedak. Samo nekaj bi me še zanimalo: Poznam dekle?«

»Ne...«

»Poznam njeno družino?«

»Tega, kar bi ti imenoval družino, nima.«

»To je vselej dobro.«

»Samo rada bi se omožila!«

»Sta že govorila o tem?«

Opeharjeni rekorder

Organizatorji atletskega dvoboja Jugoslavija : ČSSR v Ljubljani so odlično opravili svojo nalogo. Vendar pa so sodniki na tem dvoboju opeharili enega najboljših evropskih skakalcev s palico Čeha Rudolfa Tomaška za nov rekord ČSSR.

Potem, ko je Tomašek preskočil višino 480 cm, so »dvignili« letvico na 490. Med nepopisnim navdušenjem gledalcev je Čeh preskočil tudi to višino. Nov rekord!? Ne. Sodniki so čez čas ugotovili, da je skočil samo 480 cm. Odpovedala je avtomatična merilna naprava...

Razumljivo je, da Tomašek, ki je pri spornem skoku letel precej više od letvice, ni mogel več ponoviti podviga. Potrebne zbranosti in razpoloženja je bilo konec. Ne samo, da ni mogel več naskakovati višine novega evropskega rekorda (502 cm), temveč je tudi pri »ponovnem« poskusu na 490 cm kapituliral...

Tomašek je bil hudo, hudo razočaran. Sicer pa, sodniki pravijo, da niso zagrešili hude napake, ker se je baje primerilo nekaj podobnega tudi na dvoboju Poljska : ZDA.

Opravičilo je prepričljivo. Mar ne?

Novi športi

Rekli so pred meseci, da bodo za rekreacijo v njihovem kolektivu našli boljših poti, da bodo stvari, kot se temu pravi, postavili na pravo mesto. Izvolili so v ta namen tudi novo komisijo in vse je dajalo videz nečesa novega.

Zdaj je minila pomlad in je prešlo poletje. Komisija se je prvič sestala, in ugotovila:

— Glede na športno delovanje v tovarni smo vezani le na majhne prostore, in to na igro s perjanico, na balinanje itd. Sindikat je nabavil 10 kompletnih perjanic in jih razdelil po delovnih enotah, žal pa ti rekviziti ostajajo neizkoriščeni. Lahko bi igrali tudi odbojko in rokomet, za kar bi bilo potrebno nekoliko preurediti nekatere prostore. Tako daleč pa še nismo uspeli priti...

Fucanje za denar kot nešportno izživljanje vse bolj opuščamo, prav tako bi lahko opustili tudi kartanje med odmorom...

To so ugotovitve po nekajmesečnem obljubljanju, da se bo z delom resnično pričelo prav od začetka. Tako ugotavlja komisija za šport in rekreacijo v enem naših najbolj znanih in najbolj organiziranih kolektivov — v kranjski Iskri.

Če niso še ničesar napravili, no, potlej je to še kolikor toliko razumljivo (čeprav bi seveda tako ne smelo biti), toda, da se med rekreacijo prišteva tudi fucanje za denar in kartanje, ne, to pa danes slišim prvič.

Še dobro, da niso tudi popivanja vključili v tolikanj opevano rekreacijo.

ŠILO

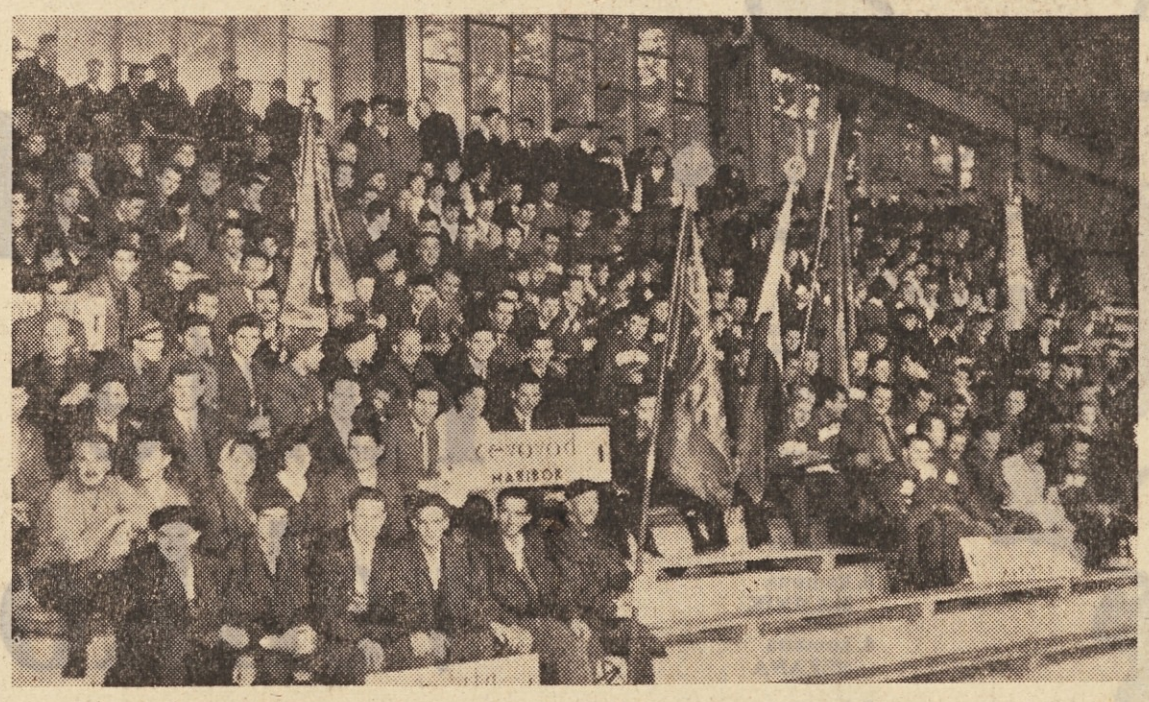

XIII. ŠPORTNE IGRE GRADBENIH PODJETIJ SLOVENIJE

USPELE IGRE

Preteklo soboto in nedeljo se je zbralo v Mariboru preko 1200 športnikov-gradbincev, ki so predstavljali 33 gradbenih podjetij iz vse Slovenije. Po dvodnevnih spopadih so se izkazale ekipe v skupni razvrstitvi takole: GIP »Gradis« Ljubljana 30 točk, SGP »Pionir« Novo mesto 20, SGP »Konstruktor« Maribor 14, GIP »Ingrad« Celje 12, Cementarna Trbovlje, SGP »Zidar« Kočevje, GP »Tehnika« Ljubljana po 6 točk, SGP »Gorica« Nova Gorica, SGP »Gradnje« Maribor, SGP »Primorje« Ajdovščina, SGP »Stavbenik« Izola, GP »Obnova« Ljubljana po 4 točke, SGP »Grosuplje«, SGP »Slovenija ceste« Ljubljana, PNG »Nigrad« Maribor po 2 točki, brez točke pa so ostali naslednji kolektivi: »Slikoplesk« Maribor, »Izolirka« Ljubljana, GP »Zagorje«, GP »Gradbenik« Ribnica na Dolenjskem, SGP »Sava« Jesenice, »Cevovod« Maribor, Projektivno podjetje Kranj, SGP »Pomurje« Murska Sobota, PVG »Stavbar« Maribor, GP »Radgona«, SGP »Projekt« Kranj, GP »Gradnja« Žalec, SGP »Rogaška Slatina«, SGP »Tehnograd« Ljubljana, »Belokranjsko GP« Črnomelj, »Železniško GP« Ljubljana, GP »Megrad« Ljubljana, SGP »Tehnik« Škofja Loka.

V PRISRČNEM TOVARIŠKEM VZDUŠJU

Četudi so se ekipe borile z vsem znanjem in borbenostjo, niso pozabile na osnovni smoter tega športnega tekmovanja — utrjevanje medsebojnega tovarištva in plemenito merjenje športnih sposobnosti.

Zato ni bilo nikakršnih izgredov, poškodb ali podobnih neprijetnosti, ki sicer pogosto »krasijo« marsikatero naše športno tekmovanje.

Nič čudnega torej, da so si tudi številni Mariborčani z največjim zanimanjem ogledali tekmovanja na športnih igriščih v Ljudskem vrtu in ostalih boriščih. Pretežna večina gledalcev je seveda pripadala posameznim gradbenim kolektivom. In pogosto je bilo prav vzpodbujanje tovarišev odločilno, da so nekatere ekipe presenetljivo stopnjevale svoje sposobnosti in uspele premagati favorite. Ker so gradbinci tekmovali po izločitvenem sistemu je bil že prvi poraz odločilen... in z njim tudi konec sanj o prvih treh mestih. Mestih, ki so prinašala tako zaželene točke (prvo 6, drugo 4 in tretje 2 točki). Boj za točke v posameznih tekmovanjih pa je kljub veliki mikavnosti zaostajal za težnjo po uspehu v končni uvrstitvi. Velik cilj sodelujočih podjetij je bila namreč zmaga v skupnem plasmanu in osvojitev najvišje nagrade — pokala Biroja gradbeništva SRS...

GRADIS IN OSTALI ZMAGOVALCI

Ko so v nedeljo ob 13. uri razglasili izide in razdelili nagrade ter priznanja (zlate, srebrne in bronaste plakete ter diplome) so bili najbolj veseli »gradisovci«, ki so si z desetimi točkami prednosti priborili prvo mesto. Lanski zmagovalec »Pionir« iz Novega mesta je prejel za drugo mesto pokal, ki ga je daroval prireditelj ŠIG 1963 »Konstruktor« iz Maribora. Pokal pokrovitelja tekmovanja Adolfa Dergance (direktorja SGP »Konstruktorja«) pa so osvojili prav tekmovalci »Konstruktorja«, ki so presenetljivo prehiteli za dve točki celjski »Ingrad«.

V posameznih panogah pa so se najboljše ekipe razvrstile takole:

NOGOMET (18) — Cementarna, Gorica, Konstruktor, Ingrad (Cementarna — Gorica 1:0, Ingrad — Konstruktor 0:1).

ODBOJKA (14) — Zidar, Stavbenik, Ingrad, Pionir (Zidar — Stavbenik 3:2, Ingrad — Pionir 3:0).

ŠAH (28) — Pionir, Ingrad, Gradis, Tehnika (Ingrad — Pionir 2:3, Tehnika — Gradis 0:5).

KEGLJANJE — moški (19) — Konstruktor 838 lesov, Gradis 806, Pionir 777, Tehnika 717.

KEGLJANJE — ženske (5) — Pionir 392 lesov, Primorje 360, Gradis 344, Ingrad 340.

BALINANJE (15) — Gradis, Tehnika, Grosuplje, Primorje (Gradis — Tehnika 13:10, Primorje — Grosuplje 10:13).

STRELJANJE — moški (31) — Gradis 819 krogov, Gradnje 799, Ingrad 781, Slikoplesk 775.

STRELJANJE — ženske (8) — Pionir 469, Ingrad 436, Nigrad 390, Tehnika 366.

NAMIZNI TENIS — moški (20) — Gradis, Obnova, Tehnika, Cevovod (Obnova — Gradis 0:5, Tehnika — Cevovod 5:4).

NAMIZNI TENIS — ženske (6) — Konstruktor, Gradis, Slovenija ceste, Ingrad (Gradis — Konstruktor 1:3, Slovenija ceste — Ingrad 3:1).

Razvrstitev najboljših posameznikov:

KEGLJANJE — moški (32) — Pavel Satler (Gradis) 433 kegljev, Tonček Ferlan (Konstruktor) 424, Boris Gerzej (Primorje) 422, Milan Amer (Konstruktor) 420.

KEGLJANJE — ženske (10) — Dora Klemenčič (Gradis) 413 kegljev, Rozika Turnšek (Ingrad) 394, Ljuba Tome (Gradis) 371, Štefka Pelhan (Primorje) 360.

STRELJANJE — moški (26) — Karel Turner (Pomurje) 176 krogov, Janez Studen (Projekt) 174, Drago Vidovič (Belokranjsko) 169, Marjan Šverko (Gradnje) 167.

STRELJANJE — ženske (6) — Branka Zaharija (Pionir) 157 krogov, Jolanda Valič (Tehnika) 140, Marija Kopač (Železniško) 127, Zvonka Perovič (Ingrad) 126.

NAMIZNI TENIS — moški (20) — Rudi Štern (Konstruktor), Jože Hribar (Železniško), Milan Žižek (Cevovod), Franc Drvarič (Slovenija ceste).

NAMIZNI TENIS — posameznice (6) — Barbara Dimic (Slovenija ceste), Zofija Fras (Konstruktor).

IZVRSTNI PRIREDITELJI

SGP »Konstruktor« je bil tokrat prvič prireditelj ŠIG. Zahtevne naloge so se lotili nadvse resno in prizadevno. Več kot tri mesece so trajale priprave. In uspeli so!

Vsa tekmovanja so potekala brezhibno po naprej določenem razporedu. Pričenjala so se točno in vodili so jih strokovno usposobljeni organizatorji in sodniki. Sodelovanje med posameznimi službami je bilo skladno in zato ni bilo niti najmanjšega spodrsljaja. Med tekmovanjem je bilo mogoče zaradi hitre kurirske službe istočasno spremljati dosežke v posameznih panogah. In prav skrbna organizacija je doprinesla levji delež k temu, da bodo ostale ŠIG 1963 v najlepšem spominu vsem udeležencem.

Ko smo dva dni sledili tekmam na tej lepi športni prireditvi, smo se večkrat vprašali, kako je uspelo gradbincem prirediti tako množične in vzorne športne igre.

Prireditelji so nam raztolmačili, da je bila vodilna misel zagotoviti množičnost z zaščito manjših podjetij. Prireditev so namreč financirali s prispevki vseh udeleženih podjetij. Višina prispevka pa je bila odvisna od bruto dohodka posameznega podjetja

Podjetja z nad 500 milijoni bruto dohodka so prispevala 35 tisoč dinarjev, do 1 milijarde 70.000 dinarjev, do dve milijardi 100.000 dinarjev in tista z nad dvema milijardama 130 tisoč dinarjev.

MILAN HORVAT

PO ATLETSKEM DVOBOJU JUGOSLAVIJA : ČSSR

SAMORASTNIKI

Preteklo soboto in nedeljo smo bili priča na centralnem stadionu v Ljubljani doslej najkvalitetnejši atletski prireditvi v Sloveniji in letos v državi. Naši gostje so bili najboljši atleti in atletinje ČSSR, ki so na dvodnevnem mitingu v Ljubljani povsem opravičili sloves, ki ga uživajo že dolga leta.

Pričakovano so naši atleti v tem srečanju potegnili krajši konec. Ženska reprezentanca je bila poražena s 35 točkami razlike, moška pa s 37. Če se za hip ozremo nazaj in pogledamo, v katerih disciplinah smo bili v moški konkurenci najbolj šibki, ne bo težko ugotoviti, da v sprintih. Torej, samo na progah od 100—400 m smo bili v dvoboju s Čehoslovaki, ki v teh disciplinah pravzaprav niso mojstri, premagani kar s 25 točkami razlike! Nekoliko bolje se je odrezala naša moška reprezentanca v tekih na daljše proge in v skokih, medtem ko je v metih prav tako pokazala številne šibke točke. Od naših atletinj pa nismo kdo ve kaj pričakovali, zato nas tudi razmeroma močan poraz ni ne vem kako presenetil.

Splošna ocena o naši atletiki po velikem atletskem mitingu v Ljubljani bi bila torej tale: Naši atleti in atletinje so v skladu s svojo trenutno zmogljivostjo zadovoljili in relativno uspeli. Smešno pa bi bilo, če bi se nad posameznimi doseženimi uspehi uspavali, **saj smo v evropskem merilu precej pod povprečjem.** Z izjemo nekaterih imen (Špan, Červan, Lešek, Važič, Stamejčičeva, Rajkova), se naši atleti ne morejo več uspešno spuščati v enakovreden boj niti z nacijami, ki predstavljajo v Evropi nekako zlato sredino. Torej, naše mesto v atletiki drsi počasi, vendar vztrajno navzdol...

Nekateri pravijo, da tone atletika pri nas zato, ker zanjo ni zanimanja, ker na atletski stezi ni več mladih ljudi. Sodeč po letošnjem državnem prvenstvu, ko smo ugotavljali, da ni novih imen, da ni novih rekordov, da so v areni isti obrazi kot pred leti in da je povprečna starost tekmovalcev ponovno znatno večja v primerjavi z lanskim letom, si človek drugače tudi ne more razlagati nazadovanja v naši atletiki. In, ko smo že pri zanimanju za atletiko in ko ugotavljamo, da na atletskih stezah ni mladih tekmovalcev, se vprašajmo: Kaj smo pravzaprav napravili za to, da bi v mladini vzbudili zanimanje za to lepo športno aktivnost? Dvoboj pred dnevi v Ljubljani je bil po petih letih prva zanimiva in kvalitetna atletska prireditev v tem našem mestu (leta 1958. je bil dvoboj z Madžarsko). Je to dovolj...? In..., vse prej — kot besede, da ni interesa, da ni več zanimanja za atletiko, bo držalo to, **da ni več ljudi, ki bi se ukvarjali z mladino, ki bi jo znali in želeli navdušiti za privlačne atletske discipline.**

Dalje ugotavljamo, da smo še vedno takorekoč brez strokovnjakov na šolah — odkoder naj bi poganjale korenine za vse športe — da nimamo potrebnih strokovnjakov za usmerjanje mladih športnikov v specializacijo, da nimamo strokovnjakov za trening reprezentantov in tako naprej. **Še vedno sloni vse delo na diletantih in amaterjih** v šolah — ki so tam zato, ker pač morajo biti — in na društvih, kjer pa se morajo redki trenerji ubadati z vsemi klubskimi problemi prej, kot pa s strokovnim delom. Znano je namreč, da nima na primer niti celjski Kladivar, ki ima več kot 300 aktivnih članov in, ki predstavlja steber slovenske in jugoslovanske atletike, enega samega poklicnega trenerja!?

Pa še nekaj nas ovira v razvoju. Preprosto povedano to, **da delamo in skušamo uspeti brez vsakršnega sistema selekcije, brez premišljevanja o tem, da je potrebno imeti za enega vrhunskega tekmovalca na stotine mladih in nadarjenih športnikov.** Najbrž so bili in so prav zato na »prestolih« po deset let Lorger, Mihalič, ter danes Lešek, Stamejčičeva, Špan, Bezjak in drugi... Le kdo bo nasledil vse te ljudi? Vse kaže, da nihče... Ko pa se bo nekdo izmed omenjenih športnikov vsega naveličal, ko bo odložil dres državne reprezentance, bo za njim ostala vrzel, ki jo bo morda čez leta — če bomo imeli srečo — izpopolnil kak drug samorastnik. **Če bomo imeli srečo...**

Je že tako. Niti sredstva, niti pogoji, niti veselje in nekaj trenerjev nas ne bo rešilo, če bodo vsa naša prizadevanja slonela zgolj na peščici tekmovalcev, zgolj na naši reprezentanci. Vse to je premalo...

Potrebno bo povsem spremeniti sistem dela, **začeti pri temeljih in enkrat dokončno opraviti z miselnostjo, da se bomo lahko uspešno kosali v evropskih arenah, če bodo imeli naše tekmovalce v rokah amaterji in volonterji.** Potlej nam morda čez leta ne bo več treba čitati v časopisih debelo tiskane naslove: Dvojni poraz, Za atletiko ni zanimanja, Atletika v zatonu itd. A. ULAGA

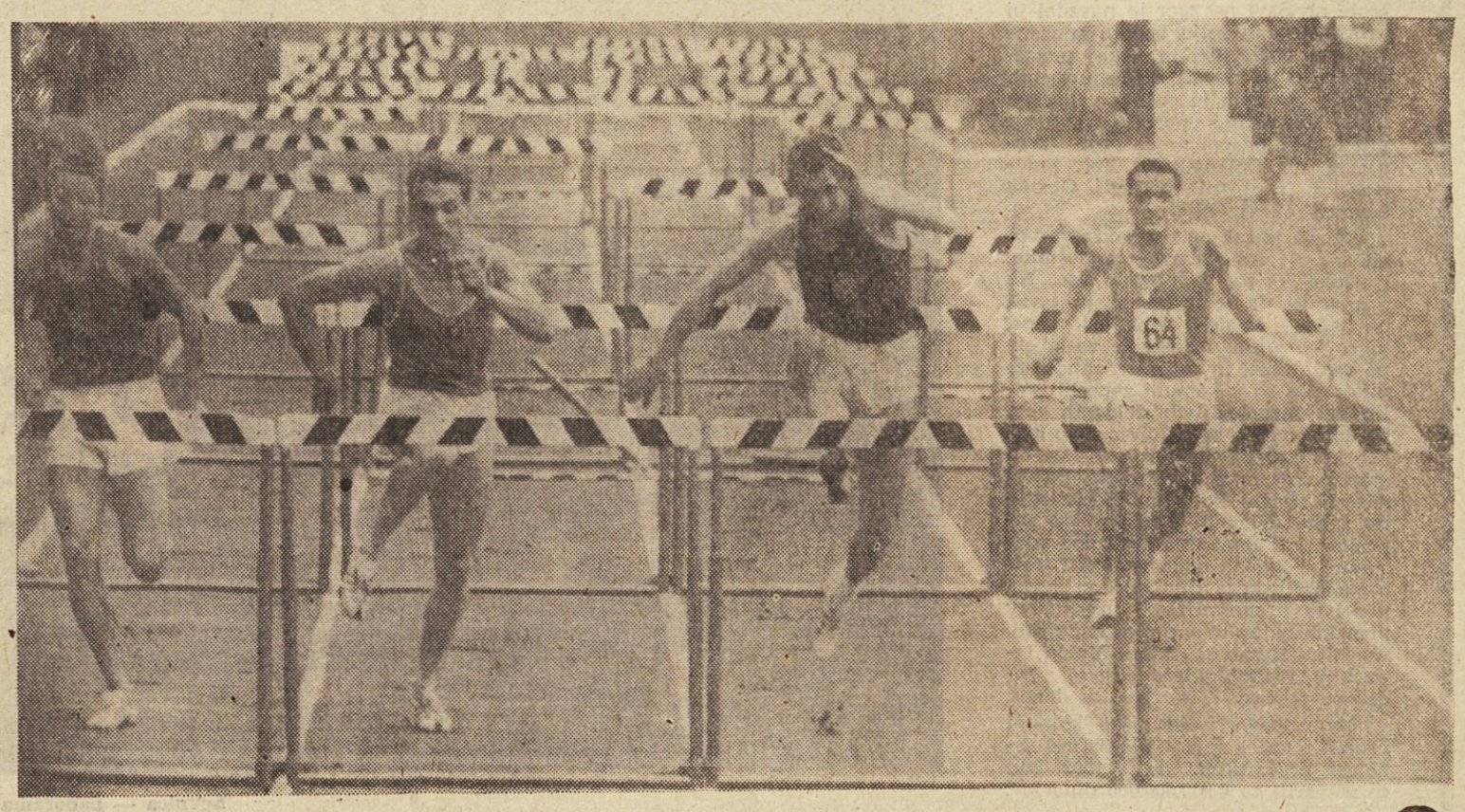

8. komuna SEVNICA

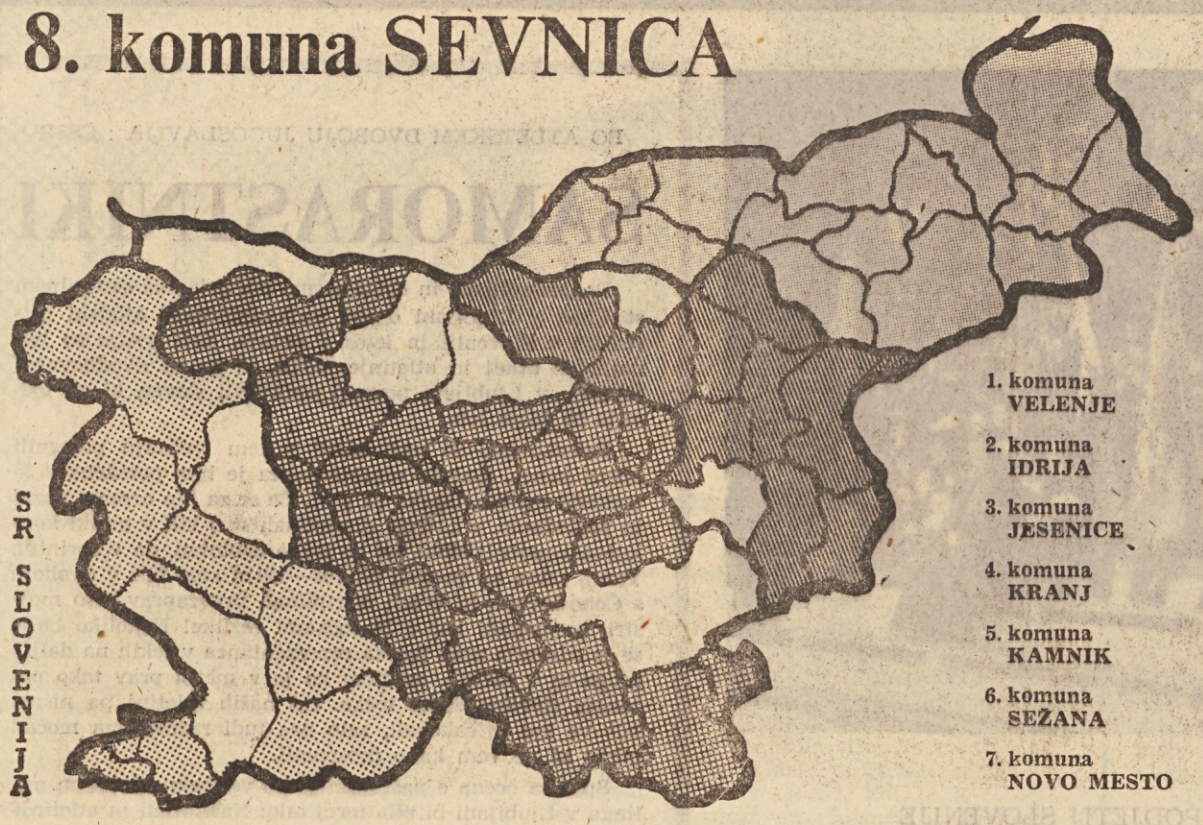

Iz malega raste veliko

Ne le novi stanovanjski bloki, nove tovarne, celo nova mesta in sploh spremenjena pokrajina – nova umetna jezera, velike hidrocentrale, nova pristanišča, ali drugi sadovi človekove ustvarjalnosti, ki jih srečujemo vsepovsod v naši domovini, od Jesenic do Gevgelije, od Bara do Subotice, Jugoslovana ne presenečajo več. Naši ljudje so takega napredka – na vseh področjih – vajeni; so pa – in še kako upravičeno! – ponosni na vse to. Toda vedo: na svetu so industrijsko še bolj razvite dežele, marsikje bolje izkoriščajo zemljo, in tam je življenjska raven še višja. In se vprašujejo: ali ne more biti tako in še bolje pri nas? Pustimo ob strani statistiko, ki nedvoumno potrjuje dejstvo o rasti proizvodnje, po kateri prekašamo marsikatero visoko razvito deželo. Občani naših občin ugotavljajo, da je moč napredovati še hitreje. Tudi občani občine Sevnica so ponosni na dosedanji razvoj občine, a pomisliti ni na to, da bi jih uspehi uspavali. »Zdaj smo vzeli zalet, da se športno izrazim,« mi je dejal anonimni Sevničan, »pridite čez čas, da boste videli skok!«

Sevnica je prijazno in gostoljubno mesto. Pa se zgodi, da vam bo Sevničan, ki stanuje v svetlem in modernem novozgrajenem stanovanjskem bloku blizu tudi nove postaje povedal, da je ta in ta trgovina »v trgu«. V nadaljnjem pogovoru boste večkrat slišali besedo »tržani«. Mlajšim bralcem sem dolžan pojasniti, da je bila Sevnica svoj čas trg. Na prehodu med vasjo in trgom. Danes je mesto v pravem pomenu besede, središče komune (površina 293 kvadratnih kilometrov, na kateri je ob zadnjem popisu živelo 18.719 prebivalcev), ki v našem povojnem gospodarskem in družbenem življenju ni stalo ob strani, ki z velikimi koraki dohaja zamujeno, ko svobodni ljudje v pogojih družbenega in delavskega samoupravljanja sproščajo svoje ustvarjalne možnosti. Ko lahko sebi v prid izkoriščajo svoje tlo, svojo geografsko lego in svoje sposobnosti.

Nekaj plodne ravnine ob Savi in Mirni, ki jo obdaja hribovski svet, tod in tam razdrobljena kmečka posest, še daleč ne dovolj obdelovalne zemlje, veliko gozdov, slikovita Lisca s prijaznim planinskim domom, opuščen rudnik lignita v Krmelju, dvotirna železniška magistrala, ki seka občino na dvoje, slabe ceste ob Savi navzgor in navzdol in proti Mirni in dalje, bogato založene trgovine v Sevnici in nekaj prijaznih, a še ne dovolj dobro urejenih gostišč. Živahna in sodobno urejena nova železniška postaja, križišče prog: tu se odcepi proga proti Trebnjemu na Dolenjskem. Več industrijskih in obrtnih podjetij. Občina Sevnica, okraj Celje.

Morda je tak opis v kakšnem več ali manj suhoparnem priročniku. Dejstva, ki pa ne povedo vse. Na primer to, da so v Sevnici postavili na noge — in sicer sami — tovarne, ki so s svojimi izdelki že zaslovele po vsej državi in se še nenehno razvijajo. Da so v komuni zaposlili velik del razpoložljivih delovnih rok, da enakomerno zaposlujejo tako moško kot žensko delovno silo. Da ob starem trgu raste novo mesto. Da vsi odrasli občani kot člani Socialistične zveze delovnih ljudi in vsi zaposleni, kot člani sindikata, pod vodstvom občinskih odborov SZDL oziroma občinskega sindikalnega sveta, nenehno spremljajo uresničitev planskih nalog in skrbe za nadaljnji, vse hitrejši razvoj občine. Vsega tega v potovalnih priročnikih ni, vendar pa je prav to — Sevnica danes.

Letos bodo v sevniški komuni ustvarili več kot za 7.218.000.000 dinarjev bruto proizvoda (v 1962. letu so ustvarili za 6.003,000.000 dinarjev, predvideli za ta čas. Perspektivni program razvoja občine je predvideval porast družbenega bruto proizvoda na občana od leta 1960 do 1965 od 225.300 na 388.000 dinarjev. Prekoračili pa ga bodo že letos, ko bodo ustvarili 395.000 dinarjev, verjetno pa še več, družbenega bruto proizvoda na prebivalca. Isto velja glede narodnega dohodka, ki naj bi znašal po perspektivnem planu 1965. leta 196.340 dinarjev na prebivalca, v letu 1961 pa za 5.453,000.000 dinarjev). Ob polletju so ugotovili za 3,9 % večjo realizacijo, kot so jo že 1962. leta pa so dosegli 177.100 dinarjev, v 1963. letu pa bodo presegli celo za letos planirani (po družbenem planu občine za 1963. leto) narodni dohodek v višini 204.300 dinarjev.

V gospodarstvu in negospodarskih dejavnostih občin je zaposlenih okrog 2760 občanov. Lani jih je bilo, na primer, zaposlenih 2650, leto prej pa 2410. Torej lahko ugotovimo neznaten porast zaposlenih in pa znaten porast produktivnosti, kar priča o izkoriščanju notranjih rezerv z boljšo organizacijo dela, delno pa tudi z boljšo opremljenostjo podjetij. Ker pa je v občini še na razpolago delovna sila in ker so — v glavnem prav na novo ustanovljene — tovarne pred rekonstrukcijo in bodo razširile svoje proizvodne zmogljivosti, bodo lahko v prihodnjih letih zaposlile še več novih delovnih moči. Seveda pa bo lahko tedaj občinska skupščina planirala znatno večjo proizvodnjo v občini.

V prihodnjih letih bodo izboljšane še komunalne službe, razmere v šolstvu in zdravstvu, skratka, sevniška komuna bo bogatejša in njeni občani bodo živeli še bolje. Tudi turisti bodo vse raje obiskovali lepe kraje v tej občini.

KOPITARNA V 79. LETU

Sevnica je danes na poti industrializacije. Rastejo nova podjetja, takorekoč iz tal. Po številu zaposlenih pa je vendar največja stara tovarna — Kopitarna Sevnica — ki se približuje 80-letnici obstoja.

Še danes je to sklop številnih objektov, ki v primerjavi z novimi tovarnami ustvarjajo videz nesmotrno zgrajenih poslopij, ki so nastala v preiskniih časih kot zrcalo konjunkture, ko je lastnik, da bi povečal proizvodnjo, prizidal novo zgradbo. Danes je v njih precej novih strojev, a še vendar veliko starih, zastarelih. Zato so v Kopitarni izdelali podrobne načrte o rekonstrukciji, razširitvi in modernizaciji podjetja. Delovni pogoji bodo po uresničitvi načrtov neprimerno boljši, kolektiv pa bo ustvarjal več.

Bližina gostih bukovih gozdov in prometna lega sta privabila podjetnega ustanovitelja kopitarne v Sevnico. Leta 1884 je bil star podeželski mlin spremenjen v industrijski obrat. Sicer primitivni kopirni stroj, tračna žaga in nekaj brusilnih ter vrtalnih vreten so prinesli revolucijo v tovrstno proizvodnjo. Na tistem kopirnem stroju so izdelali do 25 parov kopit v 8 urah — za takratne čase ogromno. Ročno je bilo v istem času moč izdelati le dva para!

Motiv iz starega dela mesta in pogled na sevniški grad

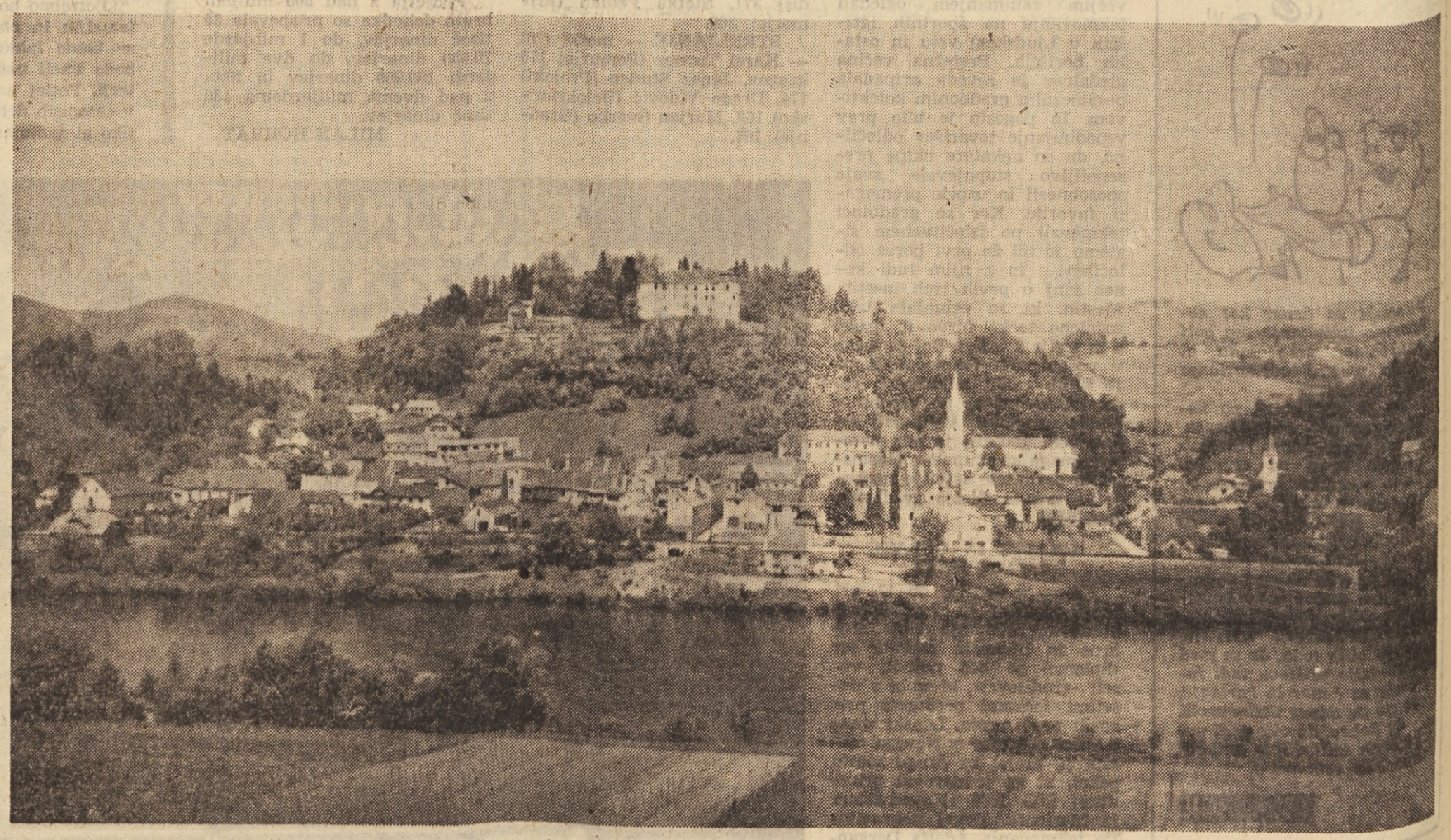

Sevnica — panorama

Dobrih deset let pozneje je bilo v obratu šest novih dvojnih kopirnih strojev in zgrajeni novi prostori. Leta 1908 so prišli ameriški kopirni stroji, zgrajena je bila tudi sušilnica. Tudi med obema vojnama je bila tovarna nekoliko razširjena.

Po osvoboditvi, ko je tovarna postala last družbe, posebno pa po uvedbi delavskega upravljanja in močnem razmahu čevljarske industrije, je tovarna vse bolj spreminjala asortiment proizvodnje (proizvodnjo je usmerila predvsem za potrebe čevljarske industrije) in osvojila tudi proizvodnjo pet. Predvsem so bili potrebni novi stroji, toda sredstev za korenito rekonstrukcijo doslej ni bilo. Leta 1956 so zgradili halo, v kateri proizvajajo pete in jo opremili s stroji. Tu sta nova kopirna stroja, ki hkrati obrezujeta štiri pare pet.

Po vojni so ustanovili tudi obrat kovinske galanterije, v katerem proizvajajo reprodukcijski material za svojo osnovno proizvodnjo; v njem vlivajo tudi kovinske pete. Zgradili so nove sušilnice, na obratu žaga so montirali dva nova polnojermenika.

Danes kopitarna, v kateri je 542 zaposlenih (od tega približno 140 na obratu žaga) proizvaja do 70 % kopit in več kot 50 % pet v državi. Leta 1939 je bilo v tovarni okoli 300 zaposlenih, proizvedli pa so 127.000 parov kopit. Leta 1947 so izdelali več: 174.589 parov, leta 1962 pa preko 303.000 parov v vrednosti 357 milijonov dinarjev. V tem letu so izdelali tudi 1,647.000 pet v vrednosti 205,500.000 dinarjev.

Domači trg potrebuje še več proizvodov Kopitarne Sevnica. Precej izdelkov bi lahko tudi izvozili. V letu 1962 so jih prodali v tujino za 252.000 dolarjev; letošnji plan izvoza je še za 5000 dolarjev višji. Seveda pa so zato potrebni novi stroji, s katerimi bi lahko več proizvedli in uvedli sodobnejše tehnološke postopke. To bi pomenilo tudi proizvajati ceneje, bolj rentabilno. Za rekonstrukcijo bi potrebovali dobro milijardo, toda vrednost lastne proizvodnje bi povečali od dosedanjih 819 milijonov na več kot 2,15 milijarde. Tudi število zaposlenih bi povečali, toda le za 249.

Zaenkrat sproti adaptirajo posamezne obrate in stroje, ki bodo že v sedanjih pogojih olajšali delo zaposlenih. Uredili so tudi ekshavstorske naprave. Zdaj je na vrsti tudi ureditev razsvetljave v obratih.

Večkrat smo omenili obrat žaga. Le-ta zmanjšuje proizvodnjo — na račun nove proizvodnje. Tu zdaj deluje obrat STT, ki se bo v prihodnosti vse bolj uveljavljal.

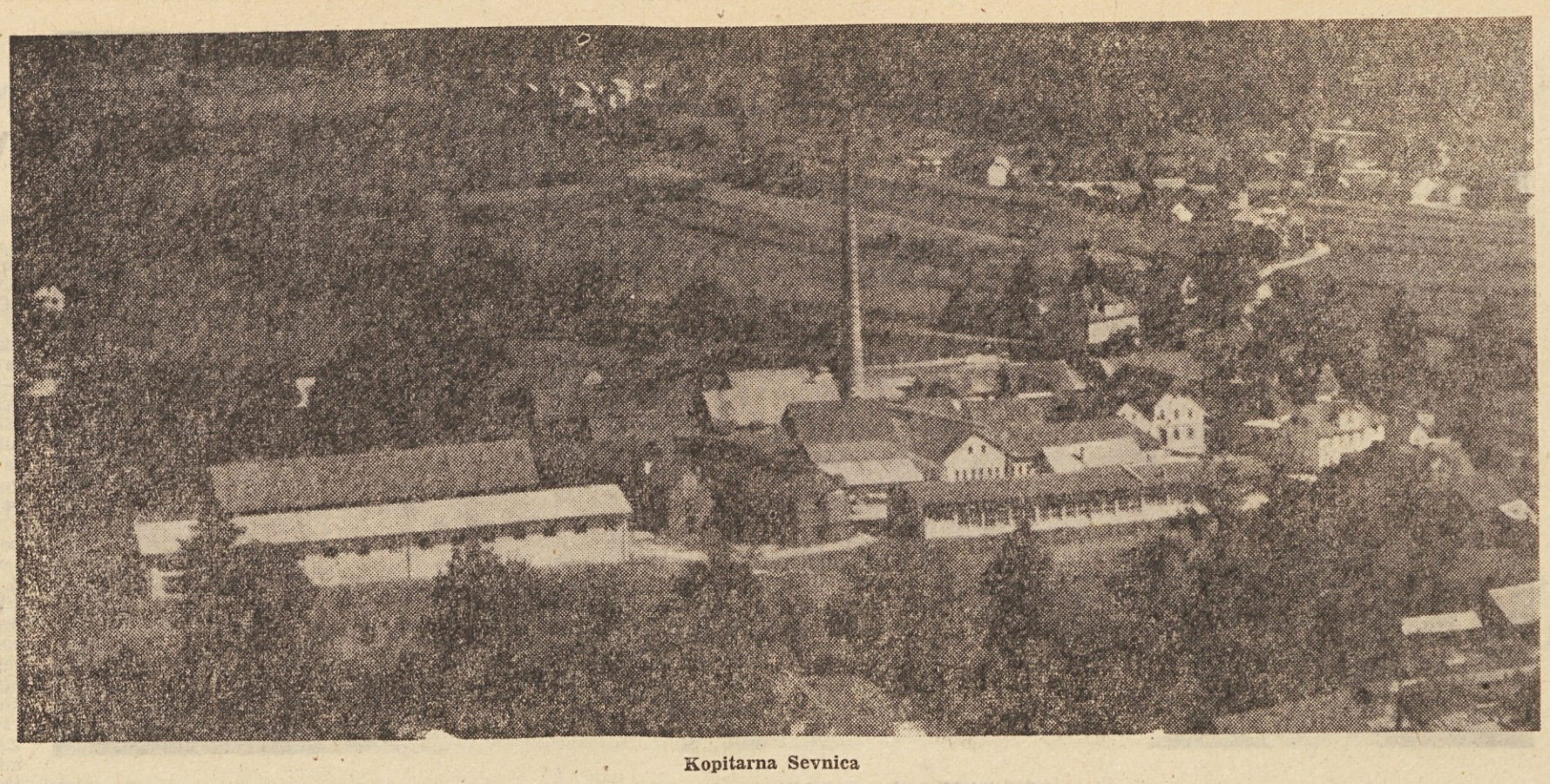

Kopitarna Sevnica

KONFEKCIJA »LISCA« SEVNICA

ŽE LETOS PRVI PO VREDNOSTI PROIZVODNJE

Plan za leto 1963, ki so ga sprejeli v **konfekciji Lisca**, predvideva, da bo vrednost letos izdelanih izdelkov 1.196,000.000 dinarjev. Podatek o polletni realizaciji plana pa zgovorno potrjuje, da so realno planirali in da bo **Lisca** ob koncu leta prva v občini po vrednosti proizvodnje! Že ob polletju je znašala realizacija 682 milijonov dinarjev.

Tudi Lisca je povsem novo sevniško podjetje, saj ga ločita še dve leti od prve desetletnice. Ob ustanovitvi šiviljskega obrtnega podjetja Lisca, avgusta 1955. leta, najbrž ni bilo človeka, ki bi predvidel prav nesluten razvoj podjetja. Tri šivilje so tedaj krojile kravate, vmes pa pobirale spuščene zanke na ženskih nogavicah. Delale so v najeti sobici in vredno je poudariti njihovo prav zgledno prizadevnost. Ustvarile so 900 tisoč dinarjev čistega dohodka, bruto produkt pa je znašal 6,2 milijona dinarjev. Naslednje leto je bilo že 9 zaposlenih, bruto produkt in čisti dohodek pa sta se potrojila. Mejnik podjetja pa je l. 1957. Tega leta so pričeli izdelovati ženske artikle — modrce, steznike in pasove. Od tedaj **Lisca** vodi v kakovosti in pestri izbiri teh modnih izdelkov, številne in natančne potrošnice pa ugotavljajo, da so modeli v koraku s svetovno modo. Boljšega priznanja si sevniški proizvajalci, pravzaprav proizvajalke, saj so v **Lisci** v ogromni večini, ne morejo želeti. Da pa ne gre zgolj za kompliment ali celo za reklamni trik, potrjuje pogled v skladišče tovarne: izdelki gredo takorekoč naravnost izpod šivalnih strojev v roke kupcev. Nova in nova naročila za takojšnje dobave temu ali onemu trgovskemu podjetju pa so tako visoka, da je težko ugoditi. Pa čeprav danes šteje podjetje 443 članov, ki si pomagajo z zares sodobnimi šivalnimi stroji, ustreznimi za to vrsto konfekcije, čeprav delajo ob tekočem traku in je tovarna povsem nova.

Lisca ima razen osrednjega obrata v Sevnici še dva obrata. Lansko jesen so odprli nov obrat v krmeljski graščini, v kateri dela 60 delavk, z letošnjim letom pa se je priključil k Lisci tudi obrat konfekcije bivše tovarne konfekcije in pletenin iz Zagorja. V zagorskem obratu je 159 zaposlenih. Lisca je zaradi potrebe po povečanju proizvodnje nujno potrebovala nove proizvodne zmogljivosti, kar je razlog za ustanovitev novih obratov. Problem povečanja proizvodnje pa s tem le ni rešen. Zato se Lisca pripravlja na novo gradnjo oziroma razširitev sevniškega obrata, v katerem bodo — take so potrebe — zaposlili še okoli 400 delavk. Skupno 869 članov kolektiva bi tedaj ustvarilo bruto produkt v višini blizu dveh milijard dinarjev.

V prihodnosti si bo torej Lisca še okrepila svoj primat v občini

KONFEKCIJA »JUTRANJKA« SEVNICA

DOBRO JUTRO NOVEGA PODJETJA

Zaradi podobnega razvoja bi lahko konfekcijo **»Jutranjka«** imenovali mlajša sestra Lisce. Jutranjka obstaja drugo leto, zaposluje pa že 100 delavk. Nekaj manj, kajti v kolektivu je tudi 5 moških! Prav tako nepričakovano nagel razvoj je prehitel dejanske delovne pogoje. Podjetje ima veliko premajhne prostore, saj je bilo prvotno prikrojevalnica v okviru trgovskega podjetja. S tem, da daje tudi delo na dom, še ni našlo rešitve. Potrebna bo gradnja nove hale, v tem primeru sploh nove tovarne.

Zaposlili bodo lahko več delovnih moči. Naročili še več novih strojev, med drugimi tudi tračno žago, s katero bodo lahko prirezovali 80 kosov blaga hkrati. Bruto produkt se bo dvignil od letošnjih 168 milijonov dinarjev na 350 milijonov v 1964. letu.

Razvoj podjetij kot je na primer konfekcija **Jutranjka** nedvomno zrcali rast življenjske ravni. **V Jutranjki** so pričeli s proizvodnjo jutranjih halj (od tod ime!), nato pa so se vse bolj usmerjali v proizvodnjo kopalk vseh vrst in v izdelavo otroške konfekcije. Torej reči, ki so jih še ne dolgo tega izdelovali potrošniki doma.

Rast osebnih dohodkov pa omogoča, da se tudi naši potrošniki vse bolj pokoravajo modi in zato ima konfekcija **Jutranjka** trajne perspektive. Za sedaj zaradi opisanih delovnih pogojev proizvaja v primerjavi z zahtevami trga vse premalo. To pa tudi pomeni, da so potrošniki odkrili v **Jutranjki** solidnega proizvajalca.

Da se je iz male prikrojevalnice konfekcije razvila prava tovarna, je bilo potrebno veliko prizadevnosti, predvsem pa močne volje. Za stroje so sedla dekleta, ki jih je bilo potrebno prej priučiti za delo. To nalogo so v **Jutranjki** uspešno opravili; zdaj je za vse značilna predvsem delovna vnema, ki zagotavlja, da se bomo v trgovinah vse pogosteje srečevali z izdelki **Jutranjke.**

V »JUGOTANINU« IŠČEJO ODGOVOR NA VPRAŠANJE

KAJ Z OGROMNIMI KOLIČINAMI LESA, KI SO MU ODVZELI TANIN

Vsak dan 100 ton, večidel kostanjevega lesa — ker tega ni dovolj, morajo pridobivati tanin tudi iz hrastovega lesa — letno torej okrog 35.000 ton lesa porabijo v Jugotaninu. In le do 5 odstotkov te količine se po proizvodnem postopku spremeni v tanin, v to, čevljarski industriji nujno potrebno surovino. Drugo je les, suh in zdrobljen, skratka — odpadki. Ali res neuporabni odpadki? Če smo v naslovu napisali, da v Jugotaninu iščejo odgovor, kam z ogromnimi količinami lesa, ki so mu odvzeli tanin, nismo mislili — in to vsak bralec dobro ve — da te ogromne količine zmečejo v blizu tekočo Savo. Lesni odpadki so za tovarno vir energije, toda glede na ceno lesa le nekoliko drag vir. Kurili bi lahko tudi z drugim, toda — kaj bi potem z lesnimi odpadki? Gre torej za vprašanje, kako jih bolj ekonomično izkoristiti. Zato so pripravili elaborat za razširitev tovarne, točneje za gradnjo novega obrata, v katerem bi iz prej izkoriščenega lesa izdelovali lesovino, surovino za kartonažno industrijo. Izkušnje kažejo, da se lahko tudi iz kostanjevega lesa izdela dober papir. Seveda so tudi za to potrebna precejšnja sredstva. Toda, če bi v Jugotaninu uresničili svoje zamisli, bi postala njihova tovarna silno rentabilna, v pravem pomenu kombinat. Pri tem mislimo na tehnološki postopek in popolno izkoriščanje surovin in ne na gigantske objekte ter množico zaposlenih.

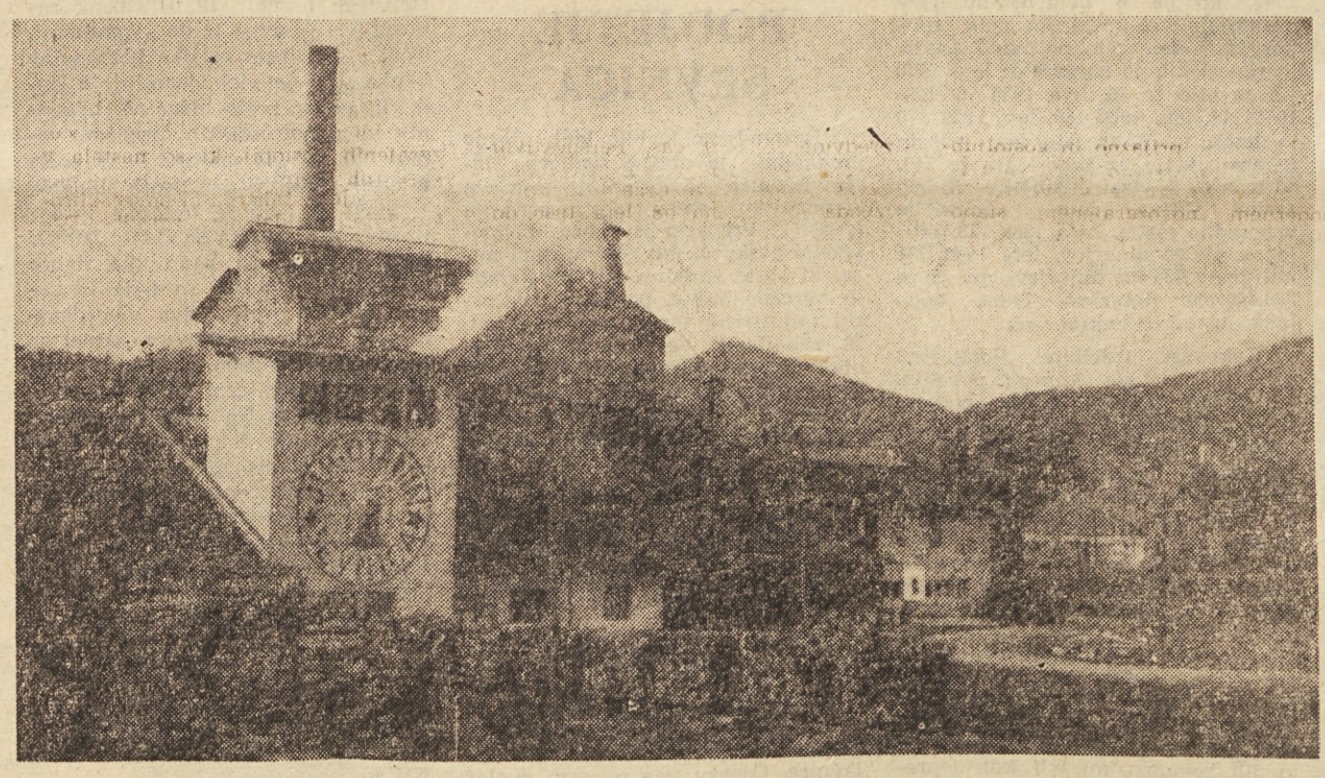

Pogled na tovarno »Jugotanin«

V Jugotaninu je danes zaposlenih 125 delavcev. Letošnji plan predvideva, da bodo ustvarili celotni dohodek v višini 584 milijonov dinarjev. Proizvodnja tanina je razumljivo vezana na potrebe usnjarske industrije. Oscilacije v usnjarski proizvodnji vplivajo na proizvodnjo tanina. Druga težava, ki nenehno tare proizvajalce tanina, je pomanjkanje kostanjevega lesa, katerega ni dovolj za vse naše tovrstne tovarne. Čeprav je Jugotanin v primerjavi z drugimi takimi tovarnami dokaj dobro opremljen in urejen, po osvoboditvi moderniziran, ima vendar zelo iztrošene proizvodne naprave, ki terjajo nenehne in daljše remonte in za to precejšnje stroške. Zato je toliko pomembnejše, da kljub težkim delovnim pogojem, v katerih se proizvaja tanin, zelo uspešno izpolnjujejo svoje proizvodne naloge. V letošnjem prvem polletju so napravili več kot kdaj koli prej: v tem času so, npr., za 78 % povečali vrednost proizvodnje v primerjavi s tisto v istem času minulega leta! Vsi lanskoletni dosežki so veliko preseženi.

Jugotanin je po starosti druga tovarna v občini. Ustanovljena oziroma bolje rečeno montirana (kajti prej je stala drugod) je bila leta 1926. Tudi to tovarno so postavili sem zaradi ugodne geografske lege ob križišču železnic in ob Savi (voda je tej proizvodnji nujno potrebna), z bogatim gozdnim zaledjem. Okupator je tovarno opustošil, toda požrtvovalni kolektiv jo je po osvoboditvi obnovil in, kot rečeno, tudi moderniziral.

NAMESTO RUDARJEV-KOVINARJI

Rudnika lignita Krmelj ni več. Proizvodnja ni bila več rentabilna in to je bilo usodno... Ali je to pričetek tragične zgodbe? Ne! Kajti v Krmelju je zrastlo novo podjetje, ki bo dajalo večji kos kruha še večjemu števila prebivalcev Krmelja in bližnje okolice. Bruto dohodek **Metalne, obrat Krmelj,** kot se imenuje nov kovinski obrat, je skoraj enkrat večji (letošnji plan: 650 milijonov) kot je bil prej rudnikov (do 380 milijonov dinarjev).

Mariborska Metalna je iskala kooperanta izven Maribora. V Krmelju se je še v okviru rudnika razvil kovinski obrat, ki je danes jedro **krmeljske Metalne.** Opustitev rudnika je sprostila precej delovnih rok. Tako je prišlo med komuno in Metalno Maribor do podpisa soustanoviteljske pogodbe o gradnji novega obrata v Krmelju, ki je bil 4 mesece pozneje (16. 12. 1962) dograjen. Zgradili so ga Krmeljčani sami. Po prekvalifikaciji rudarjev in priučevanju novih delavcev ter organizacijski utrditvi obrata, je le ta 1. 8. t. l. postal nov **obrat Maribor.** Danes v njem že uspešno izdelujejo lažje konstrukcije, ki že marsikje služijo svojemu namenu. Na obratu je sedaj 297 zaposlenih in to število se bo še povečalo. Lahko zapišemo, da se je Krmelj prav tedaj, ko so izkopali zadnjo tono premoga v rudniku, znova rodil. Bogatejši, perspektivnejši.

SEVNICA PRAVO ŽELEZNIČARSKO SREDIŠČE

V sevniški občini je veliko število železničarjev. Le manjši del od tega števila je zaposlenih v občini Sevnica, čeprav jih je v okviru ŽELEZNIŠKE POSTAJE SEVNICA, NADZORNIŠTVA PROGE SEVNICA in NADZORNIŠTVA PROGE TRŽIŠČE zaposlenih okrog 170, kar pa le ni majhno število.

Sevničani so lahko ponosni na svojo postajo. Je največja in tudi najlepša na magistrali Zidani most—Zagreb. Zgrajena je bila 1955. leta in je sodobno tehnično opremljena. Vse varnostne naprave so elektrificirane. To je tudi potrebno, saj je Sevnica križišče prog, skozi postajo pa gre dnevno več kot 100 vlakov. Živahnost postaje ilustrira tudi dejstvo, da izdajo dnevno vozne listke 500 potnikom, poleg tega pa jih ima 120 mesečne karte.

Nemoteno delo oz. promet na železnici pa si ne moremo zamisliti brez dejavnosti sekcije za vzdrževanje proge, oziroma njenih manjših enot kot sta v občini Sevnica NADZORNIŠTVI PROG v SEVNICI in TRŽIŠČU. Redno vzdrževanje prog, popravljanje gornjega in spodnjega ustroja prog, menjavanje dotrajanih pragov, vlaganje kretnic, čuvanje prehodov in pregledovanje proge, vse to so pač zelo odgovorne naloge, za katere omenjeni nadzorništvi, vsako na svojem področju, skrbita in tudi vzorno opravljata.

GOSTINSKO PODJETJE SEVNICA:

RAZUMLJIVA ŽELJA - HOTEL

Tujcem je na voljo v gostinskem podjetju Sevnica 9 sob s skupaj 14 ležišči. Bolje je glede gostišč. V okviru podjetja so štiri (poleg dveh bifejev): Kolodvorska restavracija in gostišča »Pri lovcu«, »Pod gradom« in »Na križišču«. Lepo je preurejena Kolodvorska restavracija. Zdaj je na vrsti ureditev gostilne »Pri lovcu«.

Vse do tedaj, dokler ne bo asfaltirana cesta Zidani most—Sevnica—Videm-Krško—Zagreb, v Sevnici ne morejo računati na bistveni razvoj turizma. Lani so zabeležili le 1092 nočitev, od tega le 42 tujcev. Potrebe gospodarstva bodo izsilile ureditev te ceste. Prav je, da se Sevničani že sedaj pripravljajo na to. Izdelali so načrte za gradnjo novega hotela s 40 ležišči, ki bo imel tudi samopostrežno restavracijo. Pravijo, da pričetek del ni daleč. Gostinsko podjetje bo uredilo tudi bife na gradu, ki ga kot zgodovinsko zanimivo turistično znamenitost tudi kaže urediti, razpravljajo pa tudi o ureditvi gostišča na bližnji Zajčji gori.

32-članski kolektiv gostinskega podjetja sodi, da bo letos postregel gostom v takem obsegu, da bo ustvaril blizu 100 milijonov dinarjev prometa. Toliko letos, potlej pa vse več!

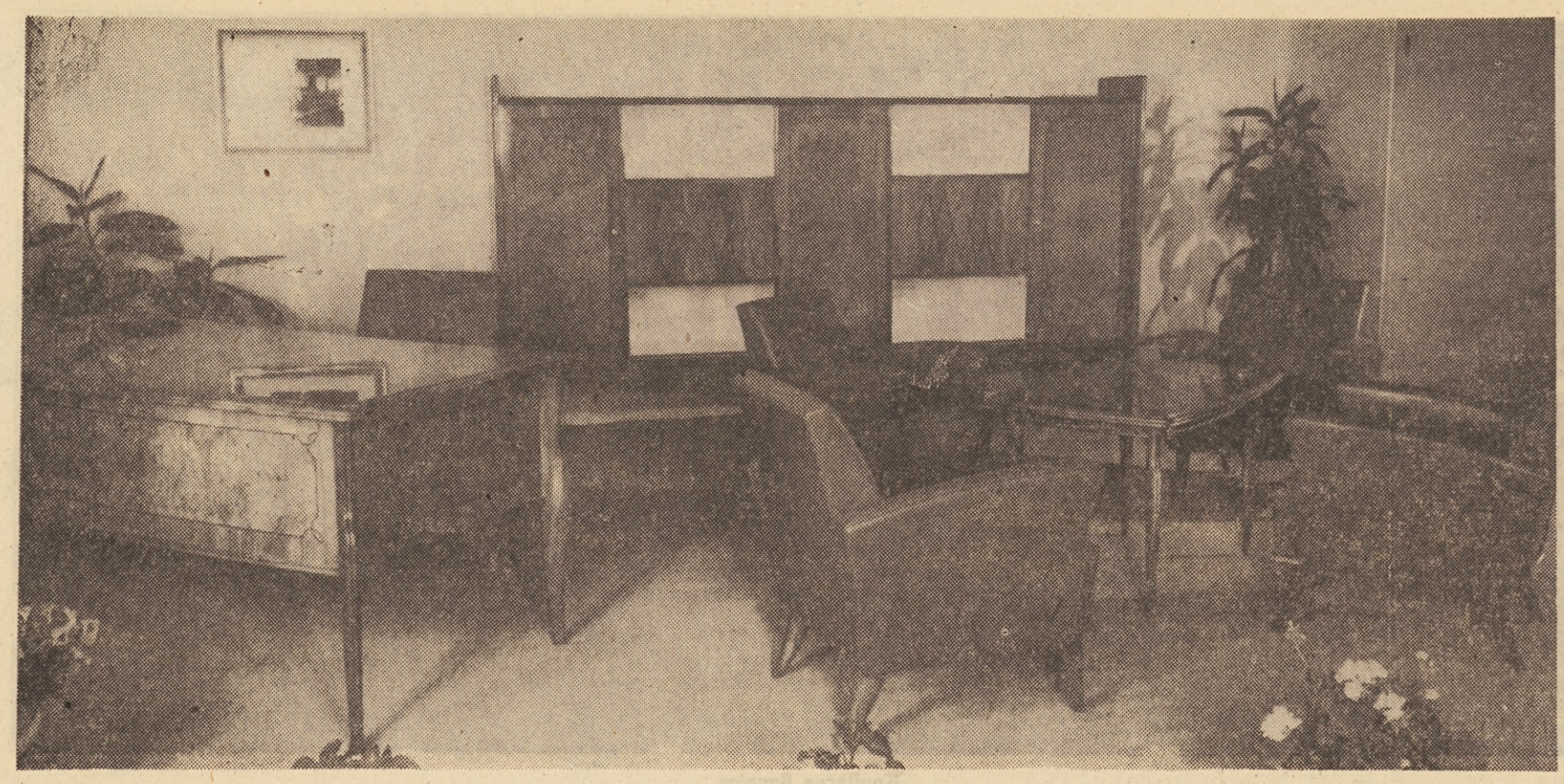

Izdelki Mizarske produktivne zadruge Sevnica

MIZARSKA PRODUKTIVNA ZADRUGA SEVNICA

NEDOSEGLJIVI V KVALITETI

Doslej smo spoznali dve starejši sevniški tovarni. Tudi tretja v našem pregledu sodi v lesno stroko, toda za razliko od prvih dveh je ta nova. MIZARSKA PRODUKTIVNA ZADRUGA je nastala po osvoboditvi. V relativno kratkem času obstoja si je s svojimi visoko kakovostnimi izdelki utrla pot na domači in tuji trg in upravičeno zaslovela.

Tak sloves se ne pridobi zlahka. Ni le odsev sposobnosti, temveč rezultat iznajdljivosti, požrtvovanja, velikega truda, vloženega v izobraževanje kadrov, skrbnega gospodarjenja, ki je prineslo nove, sodobne stroje in svetle ter velike proizvodne prostore.

Podobne proizvodnje prej ni bilo v Sevnici. Začeli so proti koncu leta 1945, ko je 6 delavcev-mizarjev opravljalo vsa mizarska dela, kolikor je ljudem bilo potrebno. Število zaposlenih je naraščalo: leta 1950 jih je bilo že 36, leta 1955 79, leta 1958 112, leta 1960 150, leta 1962 179 in letos, ko končujejo lani pričeto rekonstrukcijo, je zaposlenih že 245, od tega 60 % visokokvalificiranih mizarjev. Višina bruto produkta je vzporedno rastla. Leta 1958 123 milijonov 45.000 dinarjev, leta 1960 231 milijonov 634.000 dinarjev, lani pa že 386,498.000 dinarjev. Letos bodo lahko ustvarili enkrat več.

Kakovost izdelkov, konkretno pričetek izdelave stilnega pohištva na samem začetku obstoja podjetja, je sevniški mizarski zadrugi začrtala razvojno pot. Naročila so sledila druga drugemu. Že 1950. leta so morali zgraditi nove prostore, ki pa so kmalu postali pretesni. Tako so lani dozidali nove hale in kupili najsodobnejše stroje. Visokokvalificirani delavci zdaj lažje opravljajo svoje delo. Lahko izdelajo več opreme za hotele, upravne stavbe, gledališča, reprezentativne dvorane, vse več stilnega pohištva bodo lahko izvažali. V lastnem konstruktivnem biroju nastajajo novi modeli, naročniki sami prinašajo nove načrte, ki jih sevniški mizarji kot neprekosljivi umetniki uresničujejo.

KOMPLIMENTI ZA SEVNIŠKO TRGOVINO

Sevnica je staro tržno mesto in ni čudno, da tudi v sedanjosti igra trgovina v mestu pomembno vlogo. Splošno trgovsko podjetje Sevnica (nastalo je 1962. leta po združitvi trgovskega podjetja Sevnica in trgovskega podjetja »Sloga«) ima v občini 25 poslovalnic, od tega 13 v Sevnici. 95 zaposlenih je v prvem polletju tega leta posredovalo potrošnikom za več kot 573 milijonov dinarjev blaga, do konca leta pa bodo presegli številko 1.320,000.000 dinarjev.

Važno je, da so občani zadovoljni s svojo trgovsko mrežo, z izbiro blaga, predvsem pa z ureditvijo prodajaln. Sevniška trgovina privablja kupce iz sosednjih občin, saj se trgovina v drugih krajih v tem predelu ne more kosati s sevniško. Tako poudarjajo Sevničani. Morda iz tega govori ponos, dejstvo pa je le, da so že 1960. leta dobili v novi stanovanjsko-poslovni stavbi na novem Trgu svobode prvo samopostrežno trgovino, novo trgovino s tehničnim blagom in novo prodajalno tekstila. Letos adaptirajo na trgu v starem središču (spet z lastnimi sredstvi) staro stavbo, v kateri bodo že letos pridobili več kot 450 kvadratnih metrov novega prodajnega prostora. Verjetno bo to ena največjih trgovin na podeželju v naši republiki, nahajala pa se bo v pritličju in nadstropju. Med drugim bo tako Sevnica dobila samoizbirno prodajalno tekstila, novo samopostrežno trgovino z mešanim blagom in novo prodajalno galanterije.

Ko delavci končujejo ta dela, v trgovskem podjetju že pripravljajo načrte za gradnjo nove bencinske črpalke, za ureditev lokala v Boštanju, za ureditev (končno!) upravnih prostorov ter spet in spet analizirajo zahteve kupcev, da bi imeli nenehno na zalogi to, po čemer povprašujejo.

KOMUNALNO OBRTNO PODJETJE SEVNICA

Ustanovljeno je bilo lani; njegov predhodnik je obrtno podjetje Marok, Sevnica, od katere je prevzelo komunalno obrtno podjetje osnovna sredstva. Prevzelo je nalogo eksploatacije peska in mivke, ima tudi mizarski obrat (izdeluje sekalne sklade in narezne deske, potrebne čevljarski industriji), ter tapetniški obrat. 70 zaposlenih več kot zadovoljivo opravlja svoje proizvodne zadolžitve. To je ugotovila tudi občinska skupščina, ko je pregledovala polletno realizacijo družbenega plana občine.

VELIKO DELA ZA KOVINSKO DELAVNICO

Vsaka nova obrtna delavnica je dobrodošla, posebno pa so Sevničani pozdravili ustanovitev **kovinske delavnice.** Čeprav ima na prvi pogled prostorne in nove prostore, so le-ti za 12 zaposlenih že pretesni. Ključavničarska dela, izdelava brzoparilnih kotlov, ventilacijskih naprav, strelovodnih naprav, izolacija streh, kleparska dela — to predstavlja večidel dejavnosti kovinske delavnice. To pa spet potrjuje, da so Sevničani tudi na tem področju ubrali pravo pot.

IN DRUGE SLUŽBE?

STANOVANJSKA SKUPNOST je bila v Sevnici ustanovljena 1960. leta. V njenem sklopu so vse komunalne službe, ki sodijo k mestu, razen tega pa ima obrat družbene prehrane, pleskarski servis, servis za pomoč v gospodinjstvu (pralnico, likalnico, vodovodno ključavničarstvo) ter brivnico. Tudi tu so naloge obsežne: 40-članski kolektiv skrbi za zunanji videz mesta, oskrbuje prebivalce z vodo, opravlja dejavnosti, ki razbremenjujejo zaposleno ženo...

Povsem razumljivo je, da je v mestu PTT služba. Tu je sedež občinskega sodišča. Med javnimi službami ne smemo prezreti podružnico Narodne banke, to je **službo družbenega knjigovodstva,** ki mora obstajati v mestu oziroma takem industrijskem bazenu. 19 uslužbenk zadovoljivo opravlja posle s komitenti. Tudi **ekspozitura celjske komunalne banke** je v Sevnici. Zaposluje 6 ljudi, ki vršijo posle blagajne, hranilnih vlog, potrošniških kreditov, vodijo žiro račune zasebnikov in posle v zvezi s krediti družbenih skladov.

Skrb za zdravje občanov je zaupana **ZDRAVSTVENEMU DOMU SEVNICA,** ki je kadrovsko dobro oskrbljen (v občini so trije zdravniki splošne prakse, dva zobozdravnika in drugo zdravstveno osebje) pa tudi lepo opremljen z zdravstvenimi pripomočki (rentgen, laboratorij itd.) Razen splošne in zobozdravstvene ordinacije ima dispanzerja za žene in otroke, ki sta zelo obiskana. Žal pa ima zdravstveni dom premajhne prostore in še teh ne na enem kraju, kje še v eni stavbi. Čakalnic dejansko ni. Zato sodi med prve naloge občine gradnja novega zdravstvenega doma, za katerega že pripravljajo načrte. Stal bo v novem mestnem predelu, nasproti kolodvora. Nova in prav tako dobro opremljena je postaja v Krmelju.. V Sevnici uspešno posluje tudi LEKARNA SEVNICA.

V občini sta tudi dve ustanovi, v katerih lahko preživijo jesen svojega življenja starejši ljudje. To je DOM POČITKA IMPOLCA in DOM POČITKA LOKA. V prvem so predvsem onemogli ali bolehni starejši ljudje občin Sevnica, Krško in Brežice, v drugem pa skoraj 100 starejših upokojencev pretežno iz občin Laško, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje in nekaj iz Sevnice. Oba domova sta v preurejenih graščinah, ki so zdaj prijeten dom svojim prebivalcem.

V občini deluje 16 osnovnih šol, od katerih je 6 popolnih osemletk, 4 nerazvite osnovne šole in 6 podružničnih šol. V Sevnici je tudi vajeniška šola, ki bo letos vzgajala vajence lesne stroke. Lani je bila ustanovljena glasbena šola. Otroške varstvene ustanove so doslej le v Sevnici. V vseh osnovnih šolah v občini je bilo v minulem šolskem letu okoli 3000 učencev. Najbolj pereč problem šolskih prostorov je v Sevnici, kjer so se zaradi tega lotili gradnje nove, prepotrebne šole. Le-ta bo imela 15 oddelkov, telovadnico in druge potrebne prostore. Z ureditvijo nekaterih drugih šol in z večjo skrbjo za stanovanja prosvetnih delavcev, bo delo le-teh v prihodnosti lažje in bolj uspešno.

Sindikalna podružnica prosvetnih delavcev šteje 105 članov.

VSE POMEMBNEJŠI ČINITELJ V KMETIJSTVU — ZADRUGE

Na območju občine Sevnica delujeta dve kmetijski zadrugi: KZ ZASAVJE — Sevnica in KZ TRŽIŠČE—ŠENTJANŽ.

Čeprav se velik del občanov ukvarja s kmetijstvom — dejansko je industrija v občini še v razvoju — kmetijska proizvodnja zaradi razdrobljenosti posestev (število posestnikov se še veča) in zaradi reliefnih pogojev ni na visoki ravni. Na ravninskem področju je, na primer, večidel zemljišč v rokah nekmetovalcev, ki razumljivo niso usmerjeni v proizvodnjo tržnih viškov. V takih pogojih je toliko pomembnejša dejavnost kmetijskih zadrug. Obe zadrugi v občini pa sta v začetku leta izkoriščali le 4,4 % od skupnih obdelovalnih površin v občini. Do konca leta bodo zadružne površine skoraj enkrat večje. Ker se zadrugi hkrati intenzivno ukvarjata z lastno kmetijsko proizvodnjo, le-ta postaja vse važnejša. Celotna realizacija KZ ZASAVJE v 1962. letu je znašala 660 milijonov dinarjev, od tega odpade 125 milijonov na lastno kmetijsko proizvodnjo; zadruga že več sama pridela, kot pa odkupuje! Z lastno kmetijsko proizvodnjo se je pričela dejansko ukvarjati šele 1961. leta: danes ima sadjarski obrat Sevnica, živinorejski obrat Boštanj, hmeljarski obrat, živinorejski obrat in drevesničarstvo. Važna dejavnost je razvijanje pogodbene kmetijske proizvodnje (kooperacija), preskrba kmetovalcev z reprodukcijskimi materiali in pomoč s strojno obdelavo, hranilna in kreditna služba.

Trenutno ima KZ Zasavje v gradnji novi sadjarski obrat v Čanju, dograjujejo drugi hlev za 100 glav živine v Boštanju, urejuje in dograjuje vrtnarijo, razširjajo površine pod hmeljem, v drevesničarstvu pa bodo že prihodnje leto vzgojili 50.000 sadik.

KZ TRŽIŠČE-ŠENTJANŽ je nastala 1961. leta po združitvi zadrug, ki sta obe zastopani v novem nazivu. Ima več kot 110 zaposlenih, ki ustvarjajo okrog 460 milijonov letnega prometa, skoraj 50 milijonov z lastno kmetijsko proizvodnjo. Sami obdelujejo 110 ha. Uspešno išče nove proizvodne možnosti za rentabilnejše poslovanje: ribezov nasad (na 10 ha), 2000 sadik višenj, 10 ha hmelja, 100 glav goveje živine, lastna klavnica in predelovalnica mesa, lastni strojni obrat s komunalo (izdelava cementne opeke, peskokop, vodovod) le delno kažejo pestro dejavnost te zelo podjetne zadruge.

Velika investicijska vlaganja v obeh zadrugah, pridobivanje novih zemljišč in tehtno premišljeno sodelovanje s kmeti v korist obeh partnerjev — vse to obeta napredek tudi na področju kmetijstva občine.

SKRBEN KOLEKTIV GOZDNIH UPRAVLJAVCEV

Z vsemi družbenimi gozdovi na področju občine upravlja GOZDNI OBRAT SEVNICA, obrat oziroma ekonomska enota Kmetijsko-gozdarskega podjetja Brežice. Razen obnove, nege in varstva družbenih gozdov ter gozdarskega vzdrževanja gozdnih poti in gradnje novih cest, se te naloge raztezajo tudi na zasebne gozdove. 25 odstotkov zasebnih gozdov je z dogovori o sodelovanju pri gospodarjenju med KGP Brežice in lastniki gozdov ter z dogovori o dolgoročnem sodelovanju v gozdni proizvodnji že zajeto v dejavnost gozdnega obrata Sevnica. Tako zdaj tudi v teh gozdovih načrtuje letno in perspektivno vse gozdno gospodarske dejavnosti in s tem zagotavlja družbi trajno in smotrno izkoriščanje gozdnega bogastva.

80-članski gozdni obrat ima v svojih vrstah gozdne strokovnjake, ki zagotavljajo strokovno izvajanje nalog, ki jih je pred gozdarska podjetja postavila družba in jih utemeljila z zakonom o gozdovih. 60 sekačev — članov gozdnega obrata Sevnica pa skrbi, da — na osnovi gozdonogospodarskega načrta — dogovorjene količine lesa redno prihajajo v roke kupcem.

Poslovno-stanovanjska stavba na novem Trgu svobode. V ospredju spomenik padlim borcem

9. komuna LOGATEC

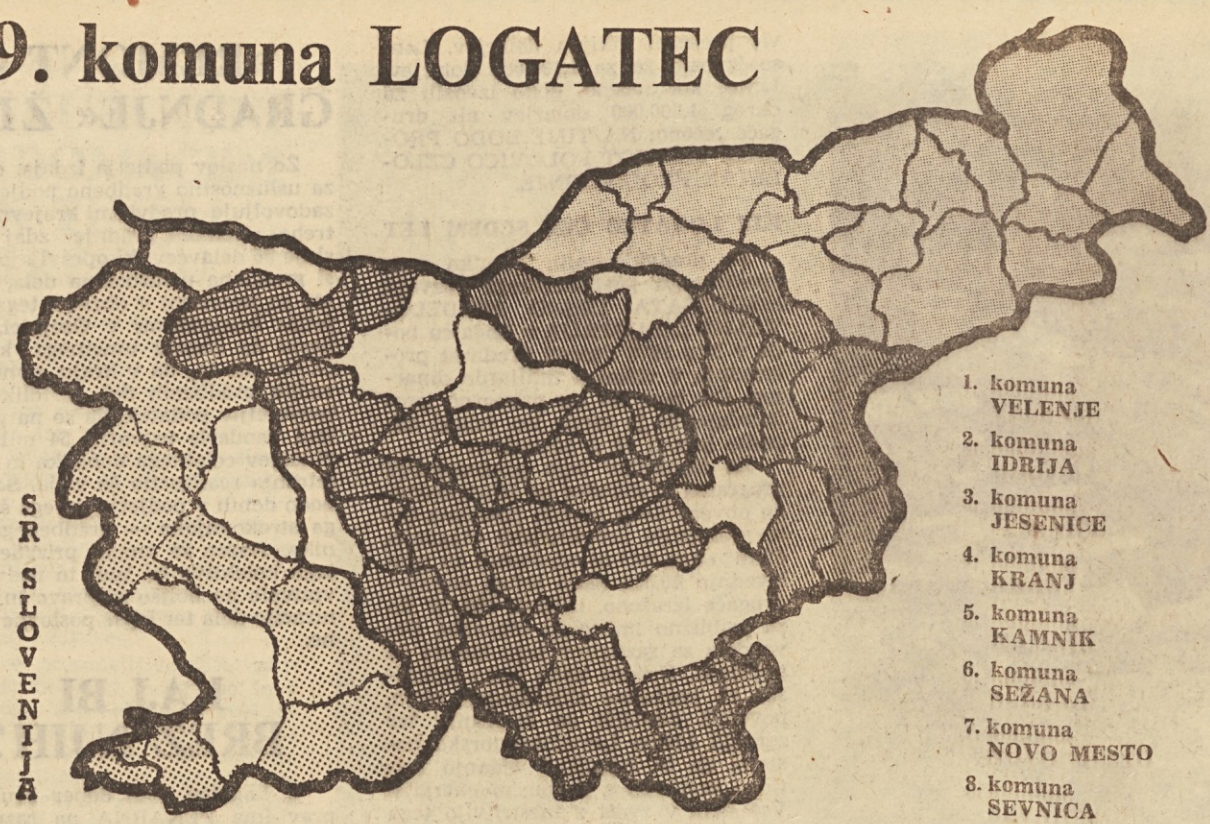

Ob občinskem prazniku komune Logatec

Kako naj predstavimo logaško komuno, ko pa kaže tako malo zunanjih značilnosti? Samo s številkami o njenih 21.707 hektarih površine, kjer živi 11.000 prebivalcev; s podatki o njenem gospodarskem razvoju; še z drugimi številkami?

Dovolj časa in prostora nam ostaja za podatke in za številke, ki so pomagale izoblikovati osnovno IMPRESIJO O LOGAŠKI KOMUNI: TO JE SVET PODJETNOSTI V STILU MARTINA KRPANA. Mož sicer ni bil prav iz teh krajev doma. Živel pa je dovolj blizu, da je lahko posodil svoje ime hotelu v Logatcu, ki se je utaboril ob glavni cesti; dovolj blizu, da je razdal svojo iznajdljivost in podjetnost neštetim manjšim kolektivom, ki so zdaj sredi največje rasti. In tako kot vsem njim, je dal moči tudi tistim prizadevnim prebivalcem logaške komune, ki so vdihnili življenje zdaj največjima tovarnama v komuni: Kombinatu lesne industrije v Logatcu in Alpini v Žireh.

V Logatec se lahko pripelješ tudi z vlakom; ostale kraje, naselja in zaselke te komune — Žiri, Hotedršica in Rovte so največji, povezuje le cesta in očem skrita moč Martina Krpana. Kolikšna in kako učinkovita je... priča govorica številk.

Podatki o gospodarskem razvoju komune v okviru njenega sedanjega obsega, to je po združitvi prejšnje logaške in žirovske občine, so tako spodbudni kot zanimivi. V zadnjih petih letih se je družbeni bruto proizvod povečal od 2,5 milijarde na 6.1 milijard dinarjev ali za 44 %. Letos naj bi bil še za 5,5 % višji.

Številke o ustvarjenem narodnem dohodku govore o 961 milijonih v letu 1957 in o dveh in pol milijardah v lanskem letu ter še o 7,7 % višjem narodnem dohodku na prebivalca. Navzlic temu, da polovica prebivalstva te komune še vedno šteje med kmečko prebivalstvo, v merilu občine že ustvarjajo več kot 250.000 dinarjev narodnega dohodka na prebivalca. Sicer je zdaj v gospodarstvu zaposlen že vsak četrti občan, oziroma drugače rečeno: zaposlenost se je v zadnjih petih letih zvišala za 38 %.

Več kot dve tretjini družbenega bruto proizvoda ustvarja industrija. Po pomembnosti ji potem sledita kmetijstvo in gozdarstvo, za tem obrt, trgovina ter gostinstvo in turizem. Zadnji dejavnosti v zadnjem času žanjeta uspehe, zavoljo katerih bi že v kratkem lahko preskočili na precej višje mesto med »pomembnimi« dejavnostmi.

V razdobju, o katerem pričajo številke in podatki, sta se najdlje razvili industrijski podjetji KLI Logatec in »Alpina« v Žireh. »Kroj« Žiri, zdaj obrat Modnih oblačil Ljubljana in »Trak etiketa« Žiri, prav tako dosegata nadpovprečno rast proizvodnje.

Ste naveličani številk?

Bržčas jih bo skoraj dovolj. Zato še besedico ali dve o gibanjih in hotenjih, ki so spremljala razvojno pot logaške komune v omenjenem obdobju in ki jim — včasih v dobro, dostikrat tudi v slabo — še vedno stoje ob strani.

V logaški občini je 80 % obdelovalne zemlje v ravninskih predelih v rokah socialističnega sektorja. Ostali del zemljišč v ravninskem predelu je last zasebnikov, ki se tod intenzivno ukvarjajo z živinorejo, večidel v kooperaciji s kmetijsko zadrugo.

Pot v socializacijo vasi in v znatnejše ustvarjanje tržnih presežkov vseh vrst kmetijskih pridelkov torej vodi predvsem preko najrazličnejših oblik pogodbenega sodelovanja z zasebnimi proizvajalci. Obe kmetijski zadrugi; to je KZ Logatec in KGZ Žiri pri tem že žanjeta dokaj lepe uspehe bodisi pri vključevanju zasebnih zemljišč ter gozdov v družbeno proizvodnjo, kakor tudi pri drugih oblikah kooperacije. Poskrbeti pa bodo seveda morali za skladnejši razvoj vseh dejavnosti in za še naglejšo socializacijo vasi.

Ena izmed osnov, ki bi komuni lahko prinašale večji dohodek je turizem. V krajih okoli Logatca je vrsta zanimivih izletniških točk z urejenimi postojankami in dokaj dobrimi dostopi do njih. Zdaj je predvsem od uspešnosti propagande odvisno, koliko gostov, zlasti prehodnih turistov, bodo privabili. Ob tem je pomembna dejavnost turističnega društva v Logatcu, ki je doslej največ storilo, da bi v turizem vložena sredstva (v zadnjih šestih letih 100 milijonov) čimprej obrodila tudi sadove.

Na seznamu želja občanov so — razumljivo — tudi problemi družbenega standarda in komunale. Ne bo odveč če zapišemo, da so za družbeni standard za letošnje leto predvideli dobro četrtino več sredstev kot lani. Samo za stanovanja je na razpolago več kot 100 milijonov dinarjev, kar je tudi precej več kot v prejšnjih letih. Med komunalnimi problemi pa največ skrbi vzbujajo vodovodi. Urejeni pred šestdeset in več leti komaj zadovoljujejo naraščajoče potrebe prebivalstva. Za modernizacijo omrežja in gradnjo novih vodovodov (predvsem v Logatcu) pa so potrebna znatna sredstva, ki jih občinski proračun ne bo zmogel. Zato bo rešitev teh zadev v dobršni meri odvisna od dejavnosti in prizadevanj novo ustanovljenih krajevnih skupnosti.

Ena izmed želja občanov komune Logatec je, da bi vsi šoloobvezni otroci obiskovali popolno osemletko. Vse kaže, da bo ta problem, ki zanj še posebej odgovarja občinska skupščina, rešen že v najkrajšem času.

Želja, načrtov, hotenj in zahtev, ki se porajajo v komuni Logatec je še precej. Omenili smo le nekatere, ki se zavoljo najrazličnejših pobud takorekoč permanentno pojavljajo na dnevnem redu. Uspehi v gospodarstvu postopoma ustvarjajo osnovo, na kateri komuna ureja probleme družbenih dejavnosti, komunale in družbenega standarda. Podatki o gospodarjenju delovnih organizacij, pa še posebej opozarjajo, da logaško gospodarstvo dosega lepe uspehe in naglo rast ter postaja vse bolj tudi del svetovnega gospodarstva. Letošnji izvoz iz te komune bo za 13 % višji kot lani. Po predvidevanju naj bi letos že dosegel vrednost 521 milijonov deviznih dinarjev. Največja izvoznika sta KLI Logatec in Alpina« Žiri.

MIZARSKO PODJETJE ŽIRI

Pomenek o dejavnosti Mizarskega podjetja v Žireh smo začeli malce drugače kot običajno; namreč s tem, kako bi bilo mogoče označiti kvaliteto izdelkov in renome tega podjetja med odjemalci.

In se kar lahko pohvalijo. Oprema novega hotela Prisank v Kranjski gori, gradbeno pohištvo pri dobrih treh četrtinah stanovanj v Idriji, šolska oprema v mnogih šolah; na primer v tisti na Planini pri Kranju... in še marsikaj drugega je njihovo delo. Za naročila pa tudi sicer niso v skrbeh!

To, na kratko povedano, lahko omenijo o svojem delu v Mizarskem podjetju v Žireh. Podjetju, ki ima za seboj petnajst let trdega in prizadevnega dela. Od tistega dneva v letu 1948, ko je neki obrtnik odstopil delovne prostore in prodal stroje, da je nastalo obrtno podjetje z 25 delavci. Tak je bil začetek.

Tedanji delovni prostori pa so kmalu postali pretesni. Leta 1956 so se odločili za novogradnjo. Imeli so prav malo sredstev, pa dosti več volje. In s tistimi sredstvi ter s prostovoljnim delom so do leta 1959 svoj namen tudi uresničili. Že takrat in pozneje so postopoma dokupili še nekaj strojev, ki so bili potrebni za njihovo delo. Zdaj pa na primer razmišljajo, kako bi z uvedbo centralnega ogrevanja v delavnicah olajšali delovne pogoje sedaj 46-članskemu kolektivu; razmišljajo, kako bi povečali skladišče gotovih izdelkov, ki je postalo premajhno; preudarjajo, kako bi poskrbeli za lakirnico...

Vedo, da bodo uspeli. Pravzaprav morajo uspeti! Izkušnja jih uči, da je pot do cilja najmanj vijugasta, če se opirajo čimbolj na lastne sile. Od 34 milijonov, kolikor so doslej vložili v modernizacijo, je dobri dve tretjini njihovih, prigospodarjenih sredstev.

Njihov položaj — pravijo — bi bil precej olajšan, če bi bilo na voljo več kvalitetnega smrekovega lesa in če bi ga dobivali pravočasno, da bi ga še sami presušili. Na tržišču so se doslej uveljavili s kvalitetnimi izdelki ter s solidnimi cenami. Če se bodo težave z lesom še bolj zapletale, bi to še preveč hitro lahko vplivalo na njihov težko priborjeni sloves; pa najsi gre za ploskovno pohištvo po njihovih načrtih ali po naročilu; za gradbeno pohištvo ali za šolsko opremo...

Sicer Mizarsko podjetje v Žireh, ki lahko dosega okoli 80 milijonov, — letos za 90 — prizadevno skrbi tudi za potrebni strokovni kader in za čim boljše počutje članov njihovega kolektiva.

Zdaj na primer zaposlujejo pretežno kvalificirane delavce, ki jih pravzaprav terja že značaj njihovega dela. Vendar so poskrbeli za delno specializacijo proizvajalcev. V prizadevanjih za sodobnejšo organizacijo dela in proizvodnje so odobrili sredstva za štipendiranje dveh strokovnjakov na srednji, oziroma višji šoli. V okviru počitniške skupnosti Zlatorog v Umagu, pa štiri ležišča stalno čakajo na člane njihovega kolektiva.

Mizarsko podjetje Žiri: izdelovanje laboratorijskih miz in omar

Logatec

Žiri

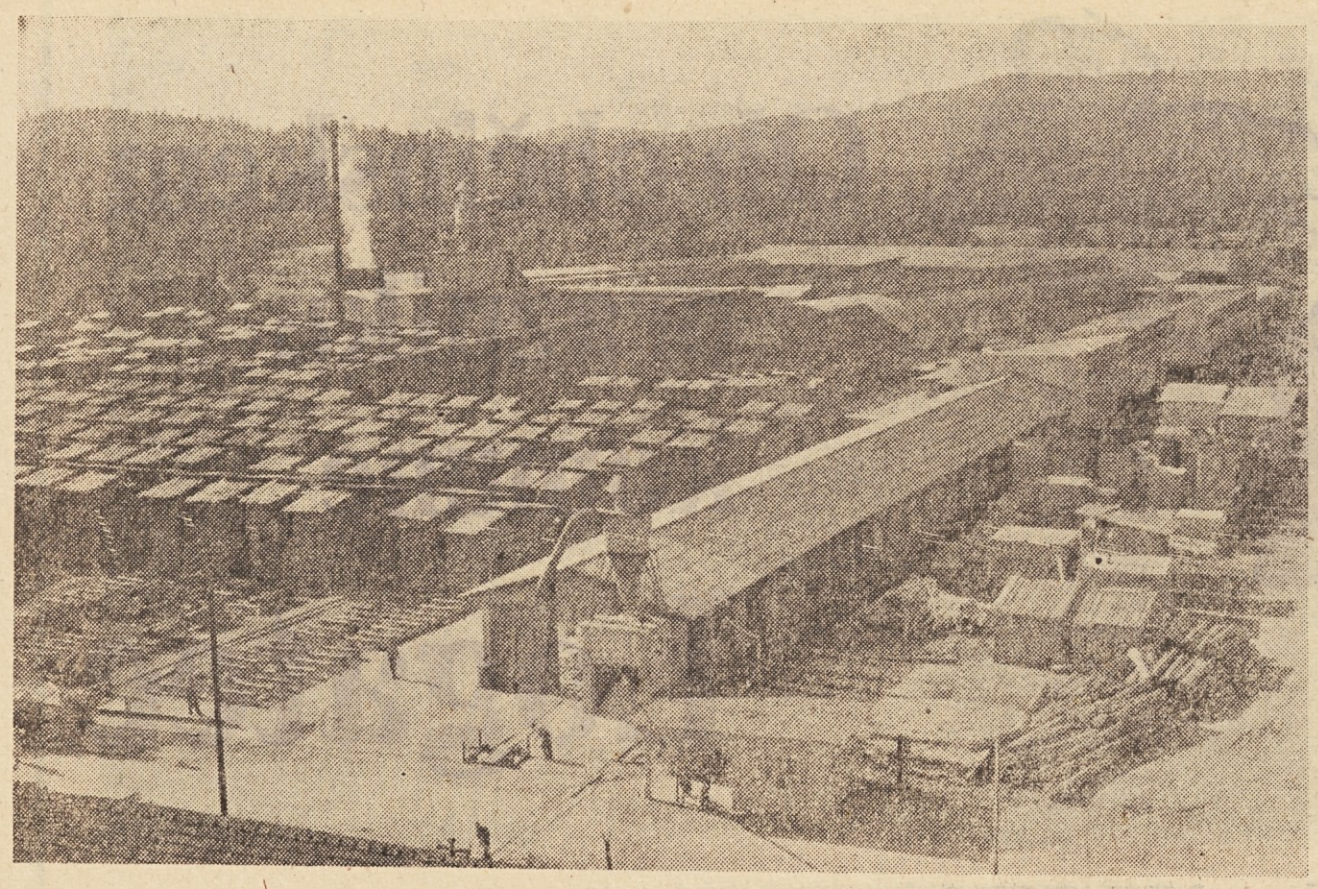

Kombinat lesno predelovalne industrije Logatec

KOMBINAT LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE LOGATEC OB DESETLETJU

POUDAREK FINALNI PROIZVODNJI

Imeli so nekaj starih, odsluženih in do skrajnosti izkoriščenih žag. Občutili so velike potrebe po žaganem lesu in najraznovrstnejših lesnih izdelkih. Iz dneva v dan so se povečevale potrebe po zaposlitvi novih in novih ljudi, predvsem mladine. In naposled: dobro so vedeli, da je les v njihovi občini takrat pomenil edino bogastvo.

Predvsem te, pa tudi nekatere druge težnje so vzbudile načrte in hotenja, kako bi čimbolj koristno prodajali njihov les; kako bi rešili problem zaposlovanja; kako bi pospešili gospodarski razvoj njihovega kraja; kako bi pomagali pri prizadevanjih vseh naših delovnih ljudi za čim hitrejšo obnovo domovine, za boljšo prihodnost nas vseh.

Rezultat teh hotenj je KOMBINAT LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE Logatec, ki prav ob letošnjem občinskem prazniku zaključuje desetletnico poslovanja sredi obširnih in drznih načrtov o prihodnji razvojni poti.

DESET LET

Sedmega septembra leta 1953 so v obratu za izdelavo galanterijskih izdelkov Logatec (dotlej je zanj skrbela LESNINA) izvolili prvi delavski svet novoustanovljenega podjetja z imenom: KOMBINAT LESNE PREDELOVALNE INDUSTRIJE LOGATEC. To je bil »rojstni dan« njihove delovne organizacije, ki se ga živo spominjajo zdaj, ko začenjajo enajsto poslovno leto.

Pripovedujejo, da bi se težko domislili vseh podrobnosti, značilnih za dosedanje delo. Vendar dobro vedo, kako se je vzporedno z rastjo podjetja in naraščanjem števila zaposlenih povečevala tudi izbira njihovih proizvodov. V oddelku »drobnega pohištva« proizvajajo že zelo zahtevne izdelke. S prizadevnostjo, predvsem pa s smelostjo so se soprijeli s proizvodnjo tipiziranih oken. Kvaliteta izdelkov KLI Logatec je cenjena doma in v tujini.

Za naglo rastjo podjetja pa zavest članov njihovega kolektiva ni niti najmanj zaostajala. Izkazali so se neštetokrat, v raznih oblikah; ob vseh priložnostih, kadar je bilo potrebno. Za ilustracijo lahko povemo, da so člani kolektiva ob gradnji novega poslopja obrata drobnega pohištva, ki je bil uničen ob požaru leta 1957, izvršili več kot 10.000 prostovoljnih delovnih ur in nešteto drugih drobnih del, za katera nikoli niso zahtevali plačila.

Vsa ta leta je podjetje posvečalo obilo skrbi tudi strokovnemu izobraževanju. Iz obrtne dejavnosti z neorganizirano proizvodnjo so kar nanagloma prešli v industrijsko proizvodnjo. Zato so še toliko bolj potrebovali strokovni kader. Vzgojili so ga sami iz vrst strokovnih delavcev in s smotrnim štipendiranjem. V podjetju so izvedli vrsto tečajev za strokovno usposabljanje delavcev in mojstrov. Veliko so že dosegli, vendar z rezultati še niso zadovoljni. Zato je tudi zdaj, po toliko letih, skrb za kadre prva izmed vseh njihovih skrbi. Če bi jo zanemarili, bi bili najbrže zelo težko kos nalogam in načrtom, ki so jih sprejeli v zvezi s prihodnjim razvojem njihovega podjetja. Zato prizadevno usposabljajo in izobražujejo vedno nove kadre tako v raznih tečajih, kakor tudi na srednjih in visokih šolah.

INTERMEZZO

Samo delovni in poslovni uspehi, pa nič težav pri dosedanjem delu? Pač. Stanovanjski »problem« vse bolj sili v ospredje. Nanj so vse do nedavnega kar preveč pozabljali. Predvsem zavoljo tega, ker so vsa razpoložljiva sredstva uporabljali za investicijske naložbe v tovarno, ki jim daje delo in kruh. Zdaj pa so že lahko prispevali prva sredstva tudi za stanovanja. Sicer gre za bolj skromne zneske. Vendar tudi ta prvi začetek opozarja, da jim tovarna tudi za družbeni standard že obrestuje vložena sredstva.

Če doslej niso gradili stanovanj, so pa dobro uredili prevoz delavcev na delo in spet nazaj do njihovih domov. Avtobusi vozijo njihove delavce vse do Godoviča in Rovt.

Prehranjevanja delavcev tudi niso pozabili. Čeprav nimajo najbolj primernih prostorov za kuhinjo toplih obrokov, jih navzlic temu pripravljajo za vse člane kolektiva po zmernih cenah. Za ostalo prehrano

Obrat stavbenega pohištva — grundiranje oken

delavcev pa skrbi njihov obrat družbene prehrane.

Podjetje podpira vse dejavnosti, ki tako ali drugače služijo rekreaciji delovnega človeka. Imajo tudi svoj počitniški dom v Dramlju pri Crikvenici. Žal ugotavljajo, da se te ugodnosti člani kolektiva vse premalo poslužujejo.

KAJ DELAJO?

Zdaj, ob desetletnici, so v KOMBINATU LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE v Logatcu pripravili kratek pregled dosedanjih njihovih naporov. Dobro vedo, da je vse, kar so storili ali poskušali urediti, posledica naporov, pomoči in prizadevnosti vseh članov njihovega kolektiva. Prav ta vestni in zavedni kolektiv pa se hkrati rad in s hvaležnostjo spominja na dosedanjo pomoč celotne družbe, ki je z razumevanjem moralno in materialno podpirala njihove težnje za boljše gospodarske in poslovne uspehe ter naglejšo rast podjetja.

Kaj je kolektiv KOMBINATA LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE v Logatcu ustvaril z dosedanjim delom in na katera področja zdaj usmerja svoja prizadevanja?

Podatki podjetja pričajo, da so leta 1953 zaposlovali 263 delavcev. Zdaj jih zaposlujejo že 950. Bruto produkt na zaposlenega se je stalno in izredno naglo zviševal. To je delno posledica novih vlaganj v modernizacijo proizvodnje. V znatni meri pa gre tudi za zvišano produktivnost dela. Številke povedo, da se je vrednost proizvodnje na zaposlenega v desetih letih kar za 3,25-krat povečala. Pokazatelji vrednosti izvoza pa opozarjajo, da so na primer lani v primerjavi s prvim letom poslovanja izvozili za šestnajstkrat več izdelkov na zaposlenega.

Zgolj te številke zgovorno pričajo o uspešnosti njihovih prizadevanj; pa tudi o tem, da bodo upravičeno in s ponosom proslavili desetletnico svojega podjetja; njihovega KOMBINATA LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE v Logatcu.

ZA DVE MILIJARDI DINARJEV IZDELKOV

Lanskoletna vrednost žagarske proizvodnje v tem podjetju je znesla 400 milijonov dinarjev. Obrat drobnega pohištva se je na las približal milijardi (realizacija 985 milijonov); medtem ko je obrat oken dosegel 428 milijonov dinarjev celotnega dohodka. V zabojarni pa so iztržili 75 milijonov dinarjev.

Letošnja vrednost njihovih izdelkov pa bo presegla več kot dve milijardi dinarjev! Povečana vrednost proizvodnje bo posledica nadaljnje preusmeritve na finalno proizvodnjo. Samo v obratu stavbnega pohištva bodo na primer izdelali skoraj za polovico več oken kot lani. Navzlic temu ne vedo, bodo komaj zadovoljili naročila!

Mimogrede naj zapišemo še prav zanimiv podatek o proizvodnji tega obrata. Ko so dobili posojilo za gradnjo tega obrata, so se pri banki zavezali, da bodo po treh letih dosegli proizvodnjo v vrednosti 390 milijonov dinarjev. Navzlic naraščajočim materialnim stroškom ter znižanju prodajnih cen, obveze niso le izpolnili, pač pa tudi presegli.

POLOVICA PROIZVODNJE ZA IZVOZ!

KOMBINAT LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE v Logatcu, ki poleg matičnega obrata v Logatcu vključuje še obrat v bližnjem Ravniku, potrebuje za vsakoletno proizvodnjo okoli petnajsttisoč kubičnih metrov bukovine ter 20.000 kubikov jelovine. Bukovino predeluje obrat drobnega pohištva v Ravniku, ki malone v celoti dela za izvoz. Po dosedanjih izvoznih zaključkih za letošnje leto naj bi realizirali izvoz v vrednosti 1,200.000 dolarjev. Od tega več kot 90 % predstavljajo finalni izdelki. Njihovi kupci so Združene države Amerike, Anglija, Italija in Zahodna Nemčija. Izvažajo najrazličnejše izdelke drobnega pohištva, televizijske mizice, ribiške stolčke, razne stole in podobno. Letos bodo prvič izvozili tudi izdelke obrata oken in sicer v Zahodno Nemčijo.

Čeprav smo že zapisali podatek o vrednosti izvoza na zaposlenega ob ustanovitvi podjetja in zdaj, bodo navzlic temu zanimivi še podatki o skupnem izvozu podjetja v dosedanjih letih. V letu 1953 so realizirali izvoz v vrednosti prvih 87.000 dolarjev. Naslednje leto so izvozili že za 257.000 dolarjev. Potem je izvoz skokoma naraščal in v letu 1960 prvič presegel milijon dolarjev. Lani so izvozili že za 1,139.000 dolarjev. Letos, kot rečeno, bodo izvozili za okrog 1,200.000 dolarjev ali drugače rečeno: NA TUJE BODO PRODALI VEČ KOT POLOVICO CELOLETNE PROIZVODNJE.

KLI LOGATEC ČEZ SEDEM LET

Po predvidevanjih osnutka perspektivnega gospodarskega razvoja KOMBINATA LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE v Logatcu bodo v letu 1970 dosegli vrednost proizvodnje v višini 4 milijarde dinarjev. Od tega bo na primarno proizvodnjo, to je žagan les, takrat odpadlo komaj še 5 odstotkov.

Za izpolnitev tega proizvodnega programa in nikakor ne lahke delovne obveze bodo seveda potrebna tudi precejšnja investicijska vlaganja. Obrat oken naj bi usposobili za proizvodnjo 40.000 oken letno, oziroma drugače izraženo, izdelali naj bi jih za približno milijardo dinarjev. Prva dela za razširitev tega obrata že potekajo. Uredili bodo nova skladišča za prehodno skladiščenje oken, povečali oddelek za lakiranje ter zgradili lastno transformatorsko postajo, da bi izboljšali sedanjo kritično preskrbo s pogonsko energijo. Vsa dela v zvezi z razširitvijo tega obrata bodo veljala 385 milijonov dinarjev. Omenjeni obseg proizvodnje pa naj bi bil dosežen že čez dve leti.

Posebej je treba opozoriti, da se v obratu oken KLI Logatec že zdaj prizadevajo za čim boljši izkoristek lesa. V okviru rekonstrukcije nameravajo dobiti tudi več strojev za lepljenje lesa, kar bo vplivalo tako na kvaliteto oken, kakor tudi na boljši izkoristek osnovne surovine.

Perspektivni razvojni program podjetja KLI Logatec predvideva tudi modernizacijo žagarskega obrata. Razen tega pa si veliko obetajo od novega obrata za plastificiranje lesa. Tovrstni izdelki so se v svetu že zelo uveljavili. Uporabni pa so v najrazličnejše namene: za izdelovanje ograj, rolet, klopi itd. Gradnja in oprema tega obrata bo veljala 180 milijonov dinarjev. Financiranje sta prevzeli Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino in Splošna gospodarska banka Slovenije, ki bosta prispevali vsaka polovico sredstev. Že po dveh letih bo proizvodnja v tem obratu dosegla vrednost 300 milijonov dinarjev. Po perspektivnem programu podjetja pa naj bi do leta 1970 povečali vrednost proizvodnje za nadaljnjih 200 milijonov dinarjev. Za izdelke iz plastificiranega lesa se zelo zanimajo inozemski kupci. Tako je že zdaj predvideno, da bodo izvozili najmanj 60 % proizvodnje tega obrata.

KOMUNALNO PODJETJE LOGATEC

Eno izmed najbolj nehvaležnih zadev — skrb za komunalne probleme je februarja 1962 prevzelo KOMUNALNO PODJETJE LOGATEC. Navzlic pomanjkanju sredstev, ki pretežno pritekajo iz občinskega proračuna, podjetje dosega kar lepe uspehe. Z dobrim gospodarjenjem in postranskimi dejavnostmi si je že zagotovilo osnovne delovne pogoje za svoj kolektiv, ki je dobil nujno potrebna osebna zaščitna sredstva ter ustreznejše delovne pripomočke: unimog, dva nova pluga, potrebno cestno opremo itd. Kolektiv KOMUNALNEGA PODJETJA LOGATEC sicer skrbi za vzdrževanje občinskih cesta, kanalizacijo, javne vodovode, javno razsvetljavo, parke in nasade ter za obe javni kopališči v Dolenjem in Gorenjem Logatcu.

»REMONT - GRADNJE« ŽIRI

Že naslov podjetja izdaja, da gre za uslužnostno gradbeno podjetje, ki zadovoljuje predvsem krajevne potrebe. »Remont gradnje« zdaj zaposluje 56 delavcev, ki opravljajo bodisi gradbena uslužnostna dela, oziroma so zaposleni v obratih tega podjetja: kamnolomu v Osojnici, opekarni in obratu umetnega kamna. Glede na to, da v kraju samem ni večjih gradbenih del, je toliko bolj razveseljiv podatek, da so na primer lani vendarle ustvarili 54 milijonov dinarjev celotnega dohodka in da bo letošnja realizacija še višja. Še letos bodo dobili v podjetje prvega šolanega strokovnjaka — gradbenega tehnika. Razen že znane prizadevnosti tega kolektiva bo tudi to nedvomno vplivalo na boljšo pripravo in organizacijo dela ter lepše poslovne uspehe.

KAJ BI BREZ NJIH?

V Logatcu jedo dober kruh, čeprav ima PEKARNA na razpolago zastarelo in premajhno peč. Zgrajena je bila namreč leta 1929 za kapaciteto 200 do 300 kilogramov kruha. Zdaj pa ga Logatčani ter prebivalci okoliških vasi (Rovte, Hotederščica, Laze) pojedo povprečno 1500 kilogramov na dan. Tolikšne zahteve in povpraševanje po kruhu ter pecivu seveda zahteva izredne napore 11-članskega polektiva PEKARNE, ki mora delati povprečno 12 ur dnevno, ker ne dobijo ljudi za drugo izmeno. Poseben problem Pekarne nadalje predstavljajo poslovni prostori. Navzlic skromnim sredstvom, ki jih ustvarjajo, so letos modernizirali prodajalno za prodajo kruha, notranjost pekarne ter kupili nov kotel za mešanje testa. Za to so vložili 3 in pol milijone din.

SAMI SO KUPILI STROJE

GRADBENO PODJETJE V LOGATCU je bilo ustanovljeno leta 1954. Takrat je zaposlovalo 7 delavcev, zdaj pa kolektiv vključuje že 60 delavcev in uslužbencev. Sprva so prevzemali le manjša gradbena dela. Njihovo prvo večje delo pa je bila izgradnja tovarne KLI Logatec.

Kolektiv tega podjetja je z lastnimi sredstvi nakupil najnujnejše stroje in opremo. Tako lahko prevzema in kvalitetno opravlja tudi najzahtevnejša dela na vseh vrstah gradbenih objektov. Doslej se je Gradbeno obrtno podjetje Logatec že tolikanj razvilo, da je sposobno konkurirati tudi drugim, večjim podjetjem.

Vendar člani tega kolektiva niso razmišljali zgolj o nakupu opreme in mehanizacije. Prav tako z lastnimi sredstvi so uredili tudi svojo upravno stavbo. Zdaj spet gradijo in sicer delovne prostore. Dvema članoma svojega kolektiva so že preskrbeli stanovanje, drugima dvema pa so s posojilom omogočili gradnjo lastnih stanovanj. Razen vsega tega pa skrbijo tudi za strokovni kader in zdaj štipendirajo delovodjo, tehnika in inženirja.

Letos gradi podjetje šeststanovanjski blok za železničarje, novo poslovno stavbo blizu pošte, štiristanovanjski blok za uslužbence elektropodjetja, hleve za živino, destilarno v Lazah, šolsko poslopje v Gorenjem Logatcu. Vsak čas pa bodo zaključena dela pri modernizaciji Hotela Krpan v Dolenjem Logatcu.

Stanovanjska bloka z garažami v Logatcu — izvajalec Gradbeno podjetje Logatec

»ALPINA« Žiri

KONKURENČNI NA DOMAČEM IN TUJEM TRŽIŠČU

Stoletna tradicija čevljarske obrti v Žireh, izredna prizadevnost pri delu, povezana s skrbjo za čim boljšo kvaliteto izdelkov; stalna konkurenčna sposobnost na domačem in na tujih tržiščih ter posluh za želje potrošnikov utrjujejo položaj in sloves današnje tovarne obutve ALPINA v Žireh.

Kronika podjetja opozarja na te in druge podatke. Vendar ni treba obračati njenih porumenelih listov, da bi izvedeli za podrobnosti. O tem rad, živahno in s ponosom pripoveduje sleherni Žirovec.

Najsi se presenetljivo sliši, vendar je res: žirovsko obutev so še v devetnajstem letu pošiljali v svet; še posebej je slovela na Dunaju. Takrat in poslej, pravzaprav do obdobja pred šestnajstimi leti, ko je bila ustanovljena Tovarna športnih čevljev (čez leto se je preimenovala v »Alpino«), so izdelovali predvsem trpežno zimsko obutev. Ko pa se je začelo sprošča̧ti tržišče, so se znašli pred vprašanjem, kako prodati proizvode. Povpraševanje po težki obutvi se je namreč nenadoma zmanjšalo. Zato so proizvodnjo preusmerili. Hkrati so začeli odpirati lastne prodajalne, ki jih imajo že 31 po vsej državi.

Proizvodnjo so preusmerili, ne da bi imeli potrebno strojno opremo. Zato so več let vlagali vsa razpoložljiva sredstva predvsem v opremo. V letih 1960 do 1962 so končno organizirali industrijski način proizvodnje na trakovih, v montažnih oddelkih in v šivalnici. Prehod na strojni način izdelave obutve, pa tudi sicer ni bil lahak. Predvsem predkvalifikacija delavcev je vzbujala skrbi. Žirovski čevljarji, dotlej sposobni opravljati najbolj zahtevna ročna dela, so se nenadoma morali priučiti za manj zahtevna dela pri stroju.

Toda zgodovina — pripovedujejo — v sedanjem razdobju, ni niti najmanj važna. Resda so prijetni spomini na tiste dni, ko so prekinjali s tradicionalno obrtniško proizvodnjo in organizirali sodobno industrijsko ter velikoserijsko proizvodnjo. Pri njej se izredno koristno dopolnjujejo prirojena nadarjenost in strokovno znanje žirovskih čevljarjev ter sodobni organizacijsko tehnični prijemi v proizvodnji. Toda pomembnejše je, da prav zavoljo prizadevnosti in prilagodljivosti vsega kolektiva, tovarna zdaj žanje izredno lepe poslovne uspehe. Nanje precej vpliva tudi razširitev tovarne, ki je bila zaključena v minulem letu. Zavoljo pomanjkanja prostora so namreč dogradili novo stavbo za proizvodnjo težke obutve, skladišče gotovih izdelkov, upravo, jedilnico in kuhinjo.

Pripoved o dosežkih, hotenjih in načrtih tovarne obutve ALPINA, seveda nujno govori predvsem o njihovem sedanjem delu ter položaju tovarne glede na možnosti prodaje izdelkov doma in v tujini. Sedanjost žirovske tovarne obutve pa se hkrati že dokaj plastično zrcali tudi v njeni prihodnosti, o kateri so pred kratkim že začrtali najvažnejše smernice.

Iz družbenega načrta tovarne obutve **ALPINA ŽIRI** je na primer razvidno, da bodo letos izdelali 480 tisoč parov lahke modne obutve in specialnih smučarskih čevljev v vrednosti dveh milijard dinarjev. Trije trakovi so letos v sedmih mesecih že posredovali v skladišče 300 tisoč parov čevljev. Skladišča pa so skoraj prazna! Hranijo le tisto obutev, ki jo kompletirajo za posamezne izvozne pošiljke.

Samo izvoznih zaključkov pa je žirovska tovarna **ALPINA** za letos sklenila v vrednosti preko 800 tisoč dolarjev. Dve tretjini obutve izvažajo na zahodna tržišča: v ZDA, Kanado, Švico in nemško zvezno republiko. Ostala naročila so prišla iz Sovjetske zveze in iz nemške demokratične republike. Zanimivo je, da je omenjeni izvoz količinsko ozračen s številko sto deset tisoč parov. Udeležba izvoza v celotni proizvodnji torej presega 30 %. In še to: doslej so že odposlali 47 tisoč parov, kar opozarja tudi na ugodno časovno razporeditev sprejetih izvoznih obveznosti.

V zvezi z razvojnimi težnjami tovarne obutve ALPINA Žiri naj še zapišemo, da je 840 članski delovni kolektiv pred kratkim potrdil program sedemletnega razvoja podjetja. Predvidevajo, da se bo v obdobju od 1964. do 1970. leta proizvodnja po vrednosti povečala za 47,6 %, količinsko pa za 63 %. Izvoz naj bi bil za 119 % višji. Omenjene, nikakor ne majhne delovne obveze pa naj bi izpolnili ob 14 odstotnem povečanju števila zaposlenih.

Ob koncu našega bežnega obiska v ALPINI naj se seznanimo še z nekaterimi rezultati dosedanje skrbi za boljše življenjske in delovne pogoje delavcev — proizvajalcev. Glede na veliko delovno prizadevnost (ob povprečno 17 odstotnem preseganju norm v letošnjem letu) in ugoden poslovni uspeh podjetja, so povprečni osebni dohodki zaposlenih v juniju že dosegli znesek 28.000 dinarjev. Podjetje je doslej zgradilo tri stanovanjske bloke s skupno 20 stanovanji. V zidanih weekend hišicah imajo v okviru počitniške skupnosti »Zlatorog« v Umagu vedno na razpolago 46 ležišč.

»ALPINA« — montažni oddelek specialnih smučarskih čevljev za zahodno tržišče

»ALPINA« — šivanje okvirjev za smučarske čevlje — stroj nadomešča 50 ročnih šivačev

Navzlic tradiciji čevljarstva v Žireh pa v Alpini niti najmanj ne pozabljajo, da je njihov nadaljnji razvoj bistveno odvisen tudi od šolanih strokovnih kadrov. Sredstva sklada za kadre v tem podjetju so vselej v celoti izkoriščena. Zato pa so lahko omogočili študij dvanajstim dijakom na srednji tehnični šoli čevljarske stroke, trem študentom na ekonomski srednji šoli, dvema dijakoma na srednji tehnični šoli strojne stroke, študentki na višji šoli za socialne delavce in še drugim. Mnogi izmed teh, ki jim je podjetje omogočilo študij, so ga že zaključili in zdaj s pridom pomagajo pri organizaciji dela in proizvodnje. Enajst štipendistov pa trenutno še študira. Razen tega so v sodelovanju z Delavsko univerzo »Boris Kidrič« v Ljubljani, z Zavodom za izobraževanje kadrov v Kranju ter drugimi izobraževalnimi ustanovami doslej pripravili že vrsto seminarjev in tečajev za družbeno ekonomsko izobraževanje proizvajalcev tega podjetja.

OBETAJOČA POT NAVZGOR

Iz nekdanje obrtne krojaške zadruge »KROJ« v Žireh, ki je po ustanovitvi po 15 letih sprva izvrševala le uslužnostna dela po meri, se je razvilo dokaj veliko in solidno krojaško podjetje; zametek današnjega obrata MODNA OBLAČILA v Žireh.

Razvojna pot tega kolektiva je bila vse drugo prej kot lahka. Ker jim izvrševanje uslug ni obetalo večje perspektive, so kmalu začeli prevzemati konfekcijske usluge za nekatera ljubljanska podjetja, leta 1957 pa so začeli proizvajati tudi lastno konfekcijo. Z lastnimi sredstvi in krediti so uspeli modernizirati strojni park, zmanjkalo pa jim je sredstev za nujno povečani sklad obratnih sredstev. To se jim je zgodilo v trenutku, ko so že imeli sodobna proizvajalna sredstva ter sposoben in prizadeven kader. V tej stiski, ko so za pristojno komunalno banko pomenili brezperspektivno podjetje, so se odločili za združitev s podjetjem MODNA OBLAČILA v Ljubljani, kar jim je obetalo specializacijo in najširši razmah proizvodnje.

Pričakovanja so se uresničila. Obrat MODNA OBLAČILA v Žireh se je specializiral na izdelovanje težke modne konfekcije: ženskih plaščev in moških plaščev ter suknjičev. Od združitve v letu 1959 do zdaj se je število zaposlenih povečalo od 33 na 105, vrednost proizvodnje pa je bila lani kar desetkrat višja kot leta 1959, medtem ko letos računajo na 390 milijonov dinarjev realizacije. Nad temi zares spodbudnimi uspehi, pa vendarle lebdi senca nezadovoljstva: potrebovali bi namreč sodobnejše delovne prostore, v katerih bi ob sodobnejši organizaciji proizvodnje lahko dosegli še boljše proizvodne in poslovne rezultate.

GOZDNO GOSPODARSTVO LJUBLJANA — OBRAT RAVNIK

Z družbenimi gozdovi na območju občin Logatec in delno občine Cerknica upravlja in gospodari GOZDNI OBRAT RAVNIK — ena izmed ekonomskih enot Gozdnega gospodarstva Ljubljana. 62-članski kolektiv tega obrata skrbi za 2900 ha gozdov. Od tega jih je na območju logaške občine 2580 ha, v cerkniški občini pa 320 hektarjev.

Skrb za gozdove ni tako preprosta in enostavna naloga, kakor bi si jo kdorkoli lahko predstavljal. Vključuje namreč sečnjo in izdelavo gozdnih sortimentov, obnovo, nego, varstvo in urejanje gozdov, pa še vzdrževanje in novogradnje gozdnih cest in poti.

Na območju Gozdnega obrata Ravnik posekajo letno okoli 10 tisoč kubičnih metrov iglavcev in 2500 kubičnih metrov listnatega drevja. Hlodovino sami tudi spravljajo do kamionskih cest oziroma direktno potrošnikom ali pa na skladišča v Logatcu in Planini. Obrat Ravnik dobavlja svojim kupcem razen vsega drugega tudi telefonske in druge drogove. Svoje obveznosti navzlic težavam z vagoni še kar v redu izpolnjuje. Vendar pa je v zadnjem času zelo ogroženo preskrbovanje tovarn celuloze, do katerih ima Gozdni obrat Ravnik velike obveznosti. Pripravljenega lesa namreč ne morejo odposlati, ker dobivajo komaj polovico naročenih vagonov.

Naslednja izmed dejavnosti Gozdnega obrata Ravnik je obnova gozdov, to je pogozdovanje in spopolnitev. Letos so v gozdovih, s katerimi upravlja GO Ravnik, pravič posadili tudi sadike macesna. Uspeh je bil proti pričakovanju zelo dober. Kvalitetne sadike so dobili v drevesnici v Mengšu.

Gozdove je treba tudi negovati, če naj bi v njih dosegli čimvečji prirastek. Nega gozdov vključuje nego mladih nasadov z obžetvijo plevela, čiščenje večjih kultur (grmovje, srobot) ter redno redčenje gozdnih sestojev.

Spet nova dejavnost je varstvo gozdov. Skozi gozdove GO Ravnik namreč poteka železniška proga, tako da nastopa stalna nevarnost požarov. Ob progi so zgradili protipožarni zid, ki ga vsako leto čistijo. Spomladi in na jesen, ko je nevarnost požarov največja, imajo tudi protipožarne straže. Zavoljo dobrega varstva pred požari v zadnjih sedmih letih niso imeli nobene večje škode. Med varstvena dela nadalje sodi še zatiranje lubadarja ter varstvo pred škodo po divjadi. Posebej nevarna je jelenjad, ki na brestih povzroča tolikšno škodo, da bo brest verjetno izumrl.

Naposled pa GO Ravnik skrbi še za urejanje gozdov, to je za obnovo meja in revizijo desetletnega gozdnega načrta. Vzdržujejo in gradijo tudi gozdne ceste. Vsa nova investicijska dela se izvršujejo s sredstvi podjetja, medtem ko za vzdrževanje gozdnih cesta, obnovo, nego, varstvo in urejanje gozdov letno vložijo 10 milijonov dinarjev lastnih sredstev.

Na Gozdnem obratu Ravnik so pred kratkim postavili montažno hišico z vsemi potrebnimi prostori za 21 delavcev. Razen tega imajo tudi obrat družbene prehrane zaprtega tipa. V njihovih prostorih pa vsako leto potekajo tečaji za strokovno izobraževanje članov delovnega kolektiva Gozdnega gospodarstva Ljubljana.

»MERCATOR« — POSLOVNA ENOTA LOGATEC

Ob polletju minulega leta se je takratno trgovsko podjetje v Logatcu priključilo kot samostojna poslovna enota k podjetju MERCATOR Ljubljana. Vsebina te integracije je slonela na dolgoletnih dobrih poslovnih odnosih med omenjenima podjetjema ter na želji logaškega kolektiva, da bi pod okriljem močnejšega podjetja ustvaril sredstva za modernizacijo in razvoj, sebi pa zagotovil trdnejšo prihodnost.

Komaj enoletno poslovanje POSLOVNE ENOTE MERCATOR V LOGATCU opozarja na lepe poslovne uspehe. POSLOVNA ENOTA MERCATOR V LOGATCU je v tem času uredila samopostrežno trgovino in veleblagovnico v Logatcu, ter specializirano trgovino za promet s tehničnim blagom. Podjetje je že odkupilo tudi stavbo, v kateri sta špecerijska trgovina in bife z delikateso »POD NAKLOM«. V teh prostorih bodo do prihodnje sezone uredili sodobno opremljeno špecerijsko trgovino, delikatesno trgovino ter gostinske prostore z bifejem. Nekako v istem času naj bi tudi trgovino v Gornjem Logatcu preuredili v samopostrežno. Dalje bo poslovna enota MERCATOR LOGATEC opremila potrošniški center na Vrhu nad Rovtami, medtem ko se bo komaj urejeni trgovini na Tratah priključila še delikatesna trgovina z bifejem. Naslednje leto pa bodo na novo opremili tudi trgovino v Hotedrščici.

Tako je 44 članski kolektiv poslovne enote MERCATOR LOGATEC v zadnjem letu poskrbel za boljše preskrbovanje prebivalstva ter večjo izbiro blaga. Integracija je bila torej upravičena tudi s potrošnikovega stališča.

»TRAK-ETIKETA« ŽIRI

Poslovna dejavnost industrijskega podjetja »Trak-etiketa« v Žireh obsega izdelovanje trakov in tiskanje tkanin — etiketni tisk za potrebe konfekcije in druge industrije. Glede slednjega so edino specializirano podjetje v državi. Čeprav skoraj vsi oddelki te tovarne obratujejo v treh izmenah, podjetje »Trak-etiketa« ne more zadovoljiti vseh naročil. Zato razmišljajo o nakupu nekaterih novih strojev, s katerimi bi lahko proizvodnjo še povečali. Vendar te njihove težnje ne bodo obrodile večjega sadu, če hkrati ne bo poskrbljeno za zadostno in kvalitetno domačo proizvodnjo osnovne surovine; trakov iz atlasa; oziroma za uvoz tega izdelka v potrebnih količinah.

Sicer se to podjetje lahko pohvali s spodbudnimi rezultati. Ustanovljeno je bilo pred tremi leti na pobudo skupine državljanov in je v prvem letu izdelalo za 36 milijonov dinarjev izdelkov. Letošnja realizacija pa bo že trikrat tolikšna. 40 članski delovni kolektiv, ki zdaj pripravlja tudi proizvodnjo vezenin, bo v kratkem proslavljal veliko slovesnost; selitev v lastne poslovne prostore.

OBRTNI IZOBRAŽEVALNI CENTER ZA ČEVLJARSKO STROKO ŽIRI

Obrtni izobraževalni center za čevljarsko stroko v Žireh je edina ustanova v Sloveniji, ki vzgaja kader za obrtne čevljarske obrate in delno za industrijo. Pouk v centru je bil doslej periodičen. V letošnjem šolskem letu pa se preusmerjajo v poklicno šolo za izdelovane zgornjih delov — čevljarje ter za izdelovalce spodnjih delov obutve — torej za poklic prešivalcev. S takim programom se bo bolj približal potrebam naše industrije. Šola lahko sprejme do 80 gojencev, vendar za svoje kapacitete za zdaj še nima dovolj učencev. Sicer obrtni izobraževalni center za čevljarsko stroko ŽIRI v lastnih prostorih vključuje tudi internat, dobro opremljene učne delavnice in menzo.

»MERCATOR« poslovna enota Logatec — blagovnica

GOZDNI OBRAT RAVNIK — pet tovarišev Lampetove skupine pri podiranju drevja

OBRTNI CENTER ŽIRI

Čeprav OBRTNI CENTER v Žireh posluje šele tretje leto, si je že ustvaril širok krog odjemalcev ne le v domačem kraju, pač pa tudi po vsej Gorenjski. Servis nudi ključavničarske, kleparske, vodovodno instalaterske, mizarske, čevljarske, soboslikarsko-pleskarske in komunalne usluge. Razen tega vključuje tudi specializirani TOMOS servis, ki sicer izvršuje popravila vseh vrst motornih vozil. Obrtni center se je vse doslej razvijal zgolj z lastnimi sredstvi. 46 članski kolektiv bo letos ustvaril najmanj 60 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali trikrat več kot prvo leto poslovanja.

OSEMSTO ZADRUŽNIKOV

Pri izvrševanju svojega družbenega poslanstva in socializacije vasi namenja KMETIJSKA ZADRUGA LOGATEC v zadnjem času prav posebno pozornost pogodbenemu sodelovanju. V okviru zadruge, ki vključuje 800 zadružnikov, se izredno koristno dopolnjujejo in prepletajo kmetijstvo, gozdarstvo in živinoreja. Zadruga razpolaga skupno s 675 ha lastne zemlje. Od tega je ena tretjina obdelovalnih površin.

Kmetijska zadruga Logatec je že razvila dokaj široko pogodbeno sodelovanje z vsemi večjimi kmetijskimi proizvajalci na svojem področju. Letos je na primer sklenila pogodbe za pitanje mlade živine z 200 kmeti. V zakup ali v najem je lani vključila 37 hektarjev zasebnih površin, letos pa še novih 40 hektarjev. Razen tega je s kooperacijskimi odnosi vključila še 240 hektarjev zasebnih gozdov na svojem območju.

Pred leti je KZ Logatec uredila v Logatcu in Hotederščici pitališče za 500 glav živine. Zdaj je zadruga hleve odstopila Mesnemu kombinatu »Emona« Ljubljana, s katerim pa se je kooperacijsko povezala za dobavo krme in silaže. Letos bo temu podjetju dobavila 700 ton sena, od tega 550 ton z lastnih površin; razen tega pa še 1,400.000 kilogramov silirane koruze in travne mešanice.

V gozdni dejavnosti izvršuje Kmetijska zadruga Logatec celotna gozdno operativna dela, to je izkoriščanje, nego, varstvo in vzdrževanje gozdov. Razen tega skrbi tudi za gozdna pota. Lani je KZ Logatec odkazala skoraj 24.000 kubičnih metrov lesa. Pogozdila je več kot 8 ha goličav, izvršila negovalna dela na 301 hektarju itd. Letos zadruga gradi cesto Hotederščica—Žejna dolina v dolžini 5 kilometrov. Samo to bo veljalo 16 milijonov dinarjev, medtem ko so lani za gozdne komunikacije vložili 14,6 milijona dinarjev. Znaten je bil tudi prispevek vaščanov, ki so lani pri gozdnih poteh opravili za poldrugi milijon dinarjev prostovoljnega dela.

Izmed letošnjih investicijskih del KZ Logatec naj omenimo še gradnjo destilarne v Lazah, kar bo veljalo 8 milijonov dinarjev.

Zadruga vključuje tudi dve mesnici v Dolenjem in Gorenjem Logatcu ter trgovino z reprodukcijskim materialom in umetnimi gnojili, ki hkrati opravlja tudi odkup nekaterih kmetijskih pridelkov. Za lastne potrebe in za izvrševanje uslug kmetovalcem si je zadruga uredila lastni strojni park, ki vključuje buldožer, 3 kamione in 4 traktorje.

Delovni kolektiv KZ Logatec tudi sicer v zadnjih letih kaže izredno prizadevanje. Vse dejavnosti so lansko poslovno leto zaključile z aktivo. To je v nemajhni meri posledica prelivanja delavcev in mehanizacije iz kmetijstva v gozdarstvo in v živinorejsko proizvodnjo. Tako je 100-članski delovni kolektiv stalno zaposlen. Zanimiv je podatek, da so navzlic hudi letošnji zimi zavoljo dobre organizacije dela izplačali le 300.000 dinarjev režijskih osebnih dohodkov za čas, ko kolektiv ni delal. Razen tega kolektiv uprave zdaj že dve leti zapored s šestdnevnim prostovoljnim delom na leto pomaga do boljših gospodarskih uspehov na kmetijskem posestvu.

Kmetijska zadruga v Logatcu, ki štipendira tri gozdne tehnike, vključuje pa že dva gozdarska inženirja in štiri kmetijske tehnike, naj bi letos ustvarila 592 milijonov dinarjev skupnega dohodka. Ob polletju so izpolnili 52 odstotkov letnega plana.

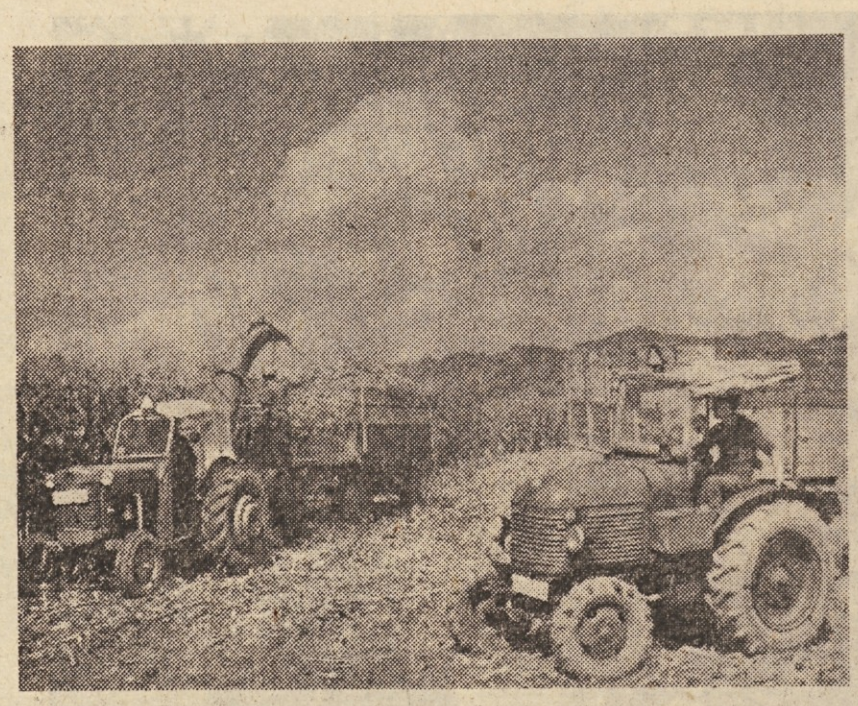

Zadružno kmetijsko posestvo v Logatcu — pospravljanje silažne koruze za 100 m oddaljeni zemeljski silos, v katerega se shrani 2 milijona kilogramov silosne krme

Zadružni dom v Žireh

KMETIJSKO GOZDARSKA ZADRUGA »SORA« — ŽIRI

V registru gospodarskih organizacij je zapisano, da je bila KMETIJSKO GOZDARSKA ZADRUGA »SORA« Žiri ustanovljena pred petnajstimi leti ali točneje: dne 15. marca 1948. leta. Leta 1961 pa se je k njej pripojila še KZ Rovte.

Gospodarska dejavnost te zadruge je zelo obširna in pestra. V treh ekonomskih enotah namreč vključuje zadružno posestvo, mlekarno, mesarijo, strojni odsek in lesni, trgovine z reprodukcijskim materialom, žago in gozdni obrat z drevesnico. Preko gozdnega obrata pa se odvija tudi celotna dejavnost gozdarske službe pri negi, obnovi in varstvu gozdov, odkazovanju drevja ter novogradnji in vzdrževanju gozdnih komunikacij. Za izvajanje vseh teh del je zadruga izšolala tudi potrebni strokovni kader in njen kolektiv zdaj vključuje že 7 kmetijskih in gozdarskih tehnikov za izvajanje strokovnih del na področju kmetijstva in gozdarstva. Ti dve dejavnosti sta neločljivo povezani in se v naših pogojih gospodarjenja zelo dobro dopolnjujeta; tako glede zaposlovanja delavcev, kakor tudi pri izkoriščanju mehanizacije. Obenem s tem si je zadruga zagotovila možnost izobraževanja delavcev in pretežno stalni kader. Zato menijo, da bi kakršna koli nova reorganizacija dejavnosti kmetijskih zadrug in gozdarstva v sedanjem razdobju in ob današnjih pogojih zgolj škodovala.

Za dejavnost kmetijsko gozdarske zadruge SORA v Žireh velja zapisati, da največje uspehe dosega pri razvoju gozdarstva in živinoreje. S širokim pogodbenim sodelovanjem pri vzreji pitane živine so vključili 90 % proizvodnje zasebnih kmetovalcev.

Ob raznih oblikah kooperacije so nadalje vključili v pogodbeno sodelovanje v gozdarstvu malone vse gozdne posestnike. S tem je zadruga še posebej ustregla mnogim posestnikom, saj je pomanjkanje delovne sile na tem področju izredno pereče.

V zadnjem času KGZ SORA Žiri vlaga vedno večja sredstva v gozdarstvo, ki je bilo v prejšnjih letih zavoljo investicij v kmetijstvo precej zapostavljeno. Že zdaj je na primer celotna gozdna proizvodnja v glavnem mehanizirana. Samo letos pa bodo prispevali za gozdno gojitvena dela, gozdna pota in nadaljnjo mehanizacijo okoli 25 milijonov. Med drugim gradijo tudi dve cesti in sicer od Žiri do Opal in cesto Žiri—Smrečje. Slednja bo razen dostopa do precejšnjih gozdnih površin skrajšala tudi razdaljo do Ljubljane kar za 17 km.

Te skromne misli o prizadevanjih KGZ Žiri za napredek in večjo rentabilnost družbenega kmetijstva naj zaključimo še z nekaterimi podatki o njeni kmetijski dejavnosti. Lani so na primer začeli urejati pitališče za 240 glav govedi, ki bo letos že obratovalo s polno zmogljivostjo. Tako bodo lahko sami porabili presežek krme, ki so ga doslej odstopali drugam. Na lastnih zemljiščih nadalje izvajajo potrebna melioracijska dela. Hkrati nadaljujejo z odkupom večjih površin zemljišč, da bi poskrbeli za trdnejšo in zadostno krmsko osnovo novega živinorejskega obrata.

POGUMEN ZAČETEK

... Dobra domača kuhinja, žirovske specialitete, pristne pijače in težnja za čimboljšo postrežbo gostov ... so zunanje obeležje prizadevanj devetčlanskega kolektiva gostinskega podjetja SORA, ki v sedanjem obsegu posluje šele drugo leto, po združitvi prejšnjih samostojnih gostišč Sora in V županu.

Žirovsko gostinsko podjetje — čeprav je po obsegu raje majhno kot veliko in čeprav bi se lahko izgovarjalo na začetne težave — vendarle že lahko postreže z rezultati, ki opravičujejo uvodno misel o pogumnem začetku. Samo v prvem letu poslovanja so podvojili promet; v pretežni meri na račun boljše in vabljivejše postrežbe. Tako so lani ustvarili 22 milijonov dinarjev prometa, letos pa računajo že na 30 milijonov. V sklopu podjetja sicer nimajo prenočišč. Vendar bo izletnik navzlic temu dobil streho nad glavo. V povezavi z domačim društvom namreč posredujejo okoli 20 ležišč v zasebnih sobah; hkrati pa se pripravljajo na gradnjo hotela! V tem kratkem času so že docela prenovili obrat SORA in vanj vložili 3 milijone dinarjev lastnih sredstev. Med sezono, sicer pa ob sobotah in nedeljah, je v tem obratu poskrbljeno tudi za razvedrilo in ples.

Vsa ta in še druga, neimenovana prizadevanja kolektiva tega podjetja imajo zdaj ta namen, da bi čim bolje postregli stalne in pritegnili nove goste. Podatki o dosedanjem delu pričajo, da so na pravi poti.

ZADOVOLJNI ODJEMALCI

Pred letom dni ustanovljena STANOVANJSKA SKUPNOST LOGATEC je nedvomno že upravičila svoj obstoj. Skupnost vključuje pleskarski, mizarski, zidarski in knjigovodski servis. Razen tega v njenih delavnicah popravljajo gospodinjske stroje. V otroškem vrtcu, ki deluje pod okriljem Stanovanjske skupnosti, pa je poskrbljeno za dnevno varstvo 70 otrok zaposlenih staršev.

S kvaliteto in ceno svojih uslug si je 23-članski delovni kolektiv Stanovanjske skupnosti v Logatcu že pridobil širok krog odjemalcev, ki so z delovanjem in uslugami Stanovanjske skupnosti zares zadovoljni.

Stanovanjska skupnost v Logatcu namerava v najkrajšem času ustanoviti še eno novo delavnico, v kateri bi izvrševali vodovodnoinštalaterska dela ter kovinsko- mehanične usluge. Glede na predvideno ustanoviteh krajevnih skupnosti pa računajo, da bodo prevzeli tudi skrb za številne druge dejavnosti, kot so: olepšava kraja, skrb za ceste, kopališča, pokopališča, javno razsvetljavo itd.

TURIZEM IN GOSTINSTVO

Med največje delovne uspehe GOSTINSKO-TURISTIČNEGA PODJETJA LOGATEC nedvomno sodi to, da so 20. julija letos odprli prenovljene prostore Hotela Krpan v Dolenjem Logatcu. Z 18 milijoni dinarjev sredstev so dogradili kuhinjo, uredili restavracijski prostor z bifejem ter sanitarije. S tem gostom lahko v vsem ustrežejo.

Logatec je za potujoče turiste zanimiv predvsem kot prehodna točka na robu mesta Ljubljane, oziroma na poti proti morju. Tako ni nič čudnega, da je v Hotelu Krpan v sedmih mesecih letošnjega leta prespalo že 2667 gostov, pretežno inozemcev.

Dokončno urejeni Hotel Krpan je seveda objekt, ki je občutno prevelik za domače potrebe. Zato si kolektiv Gostinsko-turističnega podjetja Logatec prizadeva, da bi z dobro postrežbo, kvalitetnimi pijačami, okusno pripravljeno hrano in domačimi specialitetami čimbolje postregel svoje goste. To je edina pot, s katero se lahko neko gostišče in njegov kolektiv priljubita pri obiskovalcih in poneseta dobro ime v svet.

Razen Hotela Krpan vključuje to podjetje še dva obrata in sicer Gostilno pri Korenčanu ter Bife pri Krištofu. 25-članski kolektiv je lansko leto ustvaril 60 milijonov dinarjev celotnega dohodka. Letošnji promet pa naj bi bil za okoli 10 odstotkov višji.

Pri prizadevanjih za naglejši porast turističnega prometa v logaški občini pa veliko pomenijo tudi napori TURISTIČNEGA DRUŠTVA LOGATEC. Društvo nudi vse vrste turističnih uslug. V zadnjem času usmerja svojo dejavnost še v propagiranje naravnih, kulturnih, turističnih in zgodovinskih znamenitosti Notranjske, še posebej pa logaškega področja. V ta namen se je društvo vključilo v koordinacijski odbor za propagiranje notranjskega turizma. Nedvomno Notranjska predstavlja zanimiv košček slovenske zemlje, ki ga premalo poznamo še mi domačini, kaj šele tujci. Prav zato je propaganda in druga dejavnost Turističnega društva Logatec toliko pomembnejša, ker pomaga odkrivati ta pozabljeni biser slovenske zemlje.

Hotel »KRPAN« z upravno zgradbo občinske skupščine

SIMBOL

Podjetje KLADIVAR Žiri, ki zdaj zaposluje 46 delavcev, je bilo ustanovljeno leta 1950. Sprva je izvrševalo najrazličnejše kovinske usluge za krajevne potrebe. Pred tremi leti pa so izvedeli, da tovarna NIKO v Železnikih opušča proizvodnjo šestil, ker se preusmerja na drugo proizvodnjo. KLADIVAR, ki je večino svojih dejavnosti prav tedaj odstopal novo ustanovljenemu obrtnemu centru, se je za njeno proizvodnjo brž ogrel. Tako so začeli izdelovati precizna in šolska šestila, ki jih tržišču posredujejo v različno velikih kolekcijah.

Izdelovanje šestil pa ni zaposlilo vseh zmogljivosti v podjetju KLADIVAR; zlasti še ne zato, ker gre za izrazito sezonsko proizvodnjo. Zato podjetje prevzema tudi naročila za razna galvanska dela. V zadnjem času so začeli predelovati tudi plastične mase in osvojili med drugim tudi INDIKATOR NAPETOSTI s tlivko, kar smo doslej uvažali.

S tem proizvodnim programom se je KLADIVAR Žiri vključil v krog specializiranih jugoslovanskih proizvajalcev. V podjetju poudarjajo, da bi ob boljših delovnih pogojih (oddelki so raztreseni v treh stavbah) ter stalnejši preskrbi z materiali, lahko proizvajali še več in bolje.

Skorajda ne bi pričakovali, ampak je le res: podjetje KLADIVAR v Žireh je edini jugoslovanski proizvajalec preciznih šestil. Nedvomno bo zanimiv odgovor na vprašanje, zakaj so prav v tem, včasih docela neznanem podjetju začeli s tako zahtevno proizvodnjo.

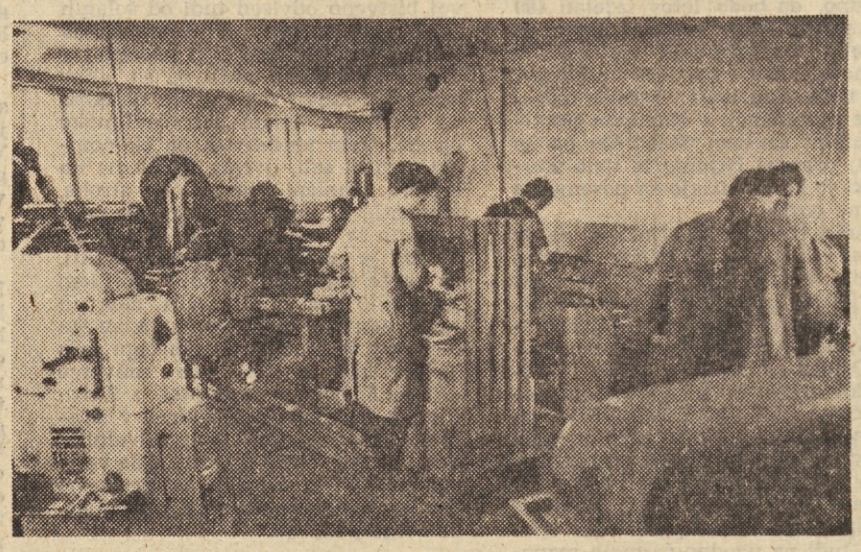

»KLADIVAR« Žiri — polavtomati, na katerih opravljajo vsa struženja za šestila

INVALIDSKA DELAVNICA »ENOTNOST«, GORNJI LOGATEC

Dobro se razvija delavnica, ki je bila ustanovljena 1957. leta, organizira pa izdelavo lahke konfekcije in posteljnega perila. Zaposluje predvsem invalide in pa gospodinje. Kroje izdelujejo v delavnici, šivajo pa na domu.

PREVZEMALIŠČA ČIPK V ŽIREH

Podjetji Dom iz Ljubljane in Čipka iz Idrije organizirata na področju Žirov znano domačo obrt — čipkarstvo. V Žireh imata prevzemni postaji, ki prevzemata izgotovljene čipke.

OBRTNI SERVIS ROVTE

Danes ima obrtni servis Rovte naslednje dejavnosti: gradbeništvo (v kooperaciji z gradbenim podjetjem Vrhnika), mizarstvo, čevljarstvo in kovaštvo. Zaenkrat premajhni poslovni prostori ovirajo hitrejši razvoj servisa, ki pa ima sicer lepe perspektive.

PEKARIJA ŽIRI

Majhno a toliko pomembnejše podjetje povsem izpolnjuje svoje naloge: prebivalce oskrbuje s kruhom in pecivom.

MEHANIČNA DELAVNICA »MEHANIKA« DOL. LOGATEC

Spričo naglega razvoja motorizacije v občini in turističnega prometa, ima važno vlogo mehanična delavnica, ki je že znana po kakovostnem popravilu avtomobilov in motornih koles. Že zdaj ustvarja lastne sklade, ko pa bo dobila nove prostore, bo dejavnost še razširila.

ŠE DRUGE GOSPODARSKE ENOTE

PTT — poslovna enota za celotno Notranjsko

DES — obrat Logatec

Železniška postaja, vleka in vzdrževanje proge

Emona, mesna industrija Zalog — deponat Logatec

Petrol — nova črpalka Logatec

Občani komune Logatec praznujejo svoj občinski praznik v spomin na dva najpomembnejša dogodka v narodnoosvobodilni borbi teh krajev — v spomin na množičen odhod logaških mladincev v partizane in v spomin na osvoboditev Žirov v letu 1943. Vsem prebivalcem občine čestitajo za praznik politične in družbene organizacije občine, kolektivi delovnih organizacij in občinska skupščina Logatec.